

GUD

FOR BEGYNDERE

Gud for begyndere

© Tekst, layout og grafik: Johan Linde
Kirke på vej, Roskilde 2019

Forlaget Mediacellen
Karlslunde Mosevej 3, 2690 Karlslunde
ISBN 978-87-92090-59-1

Bibelske citater er fra Bibelen på hverdagsdansk, 2009.

Forsideillustrationen viser Jellingestenen, hvor Jesusfiguren er optegnet, så Jesus bryder fri af snonerne på stenen og kommer os i møde med udstrakte arme.

Indhold

1. Pagten	8
<i>Hvordan forholder Gud sig til mennesker?</i>	
2. Begyndelsen	36
<i>Hvorfor findes det onde?</i>	
3. Det Gamle Testamente og Gud Far	70
<i>Hvem er Gud?</i>	
4. Evangelierne og Gud Søn	100
<i>Hvem er Jesus?</i>	
5. Jesu liv	130
<i>Hvordan forholder Gud sig til religion?</i>	
6. De første kristne og Gud Helligånd	170
<i>Hvem er Helligånden?</i>	
7. Det kristne liv og Jordens nyskabelse	200
<i>Hvordan ender det hele?</i>	
8. Bogens anvendelse	233
<i>Guide til studiegruppe eller kursus</i>	

Indledning

Denne bog er først og fremmest til dig, som føler dig lidt fremmed eller spørgende over for det der med Gud. Den er også til dig, der ikke er så glad for det religiøse, men dog ikke vil afvise, at der kan være mere mellem himmel og jord end det umiddelbart synlige. Og så er den til dig, der af en eller anden årsag har fået lyst til at kende noget mere til Gud.

Bogen giver dig et styrket grundlag for at forholde dig til den tro, som gennem 1.000 år har haft betydning for det danske folk, og som gennem 2.000 år har tændt et håb i menneskers liv. Den bidrager samtidig til en mere generel religiøs kompetence, som kan være påkrævet i mødet religionerne i vores tid. Men først og fremmest giver den dig en anledning til at arbejde med dit eget kendskab til Gud baseret på andre menneskers erfaringer med ham gennem årtusinder.

Bogen er bygget op over syv temaer med en række grundlæggende spørgsmål. De syv temaer giver dig et overordnet indblik i Bibelens opbygning og Gud, som han kommer til udtryk deri.

Du kan læse bogen som enhver anden bog. Men den er også udformet, så den kan anvendes i forbindelse med et kursus eller i en studiegruppe. Hvis du anvender den i forbindelse med et kursus eller i en studiegruppe, har du mulighed for at drøfte nogle af de spørgsmål og udfordringer, der opstår undervejs i læsningen.

I en studiegruppe læser du kapitlet om det aktuelle tema før, gruppen mødes til samtaler om temaet. I forbindelse med et kursus kan du vælge at læse kapitlet om det aktuelle tema enten før eller efter hver samling. I kapitel 8 kan du læse om, hvordan du selv kan lave en studiegruppe eller oprette et kursus.

Uanset, hvordan du læser bogen, opfordres du til at anvende den som en kilde til inspiration. Bogen har ikke de endelige svar. Så fortab dig ikke i detaljerne, for de kan altid diskuteres, og der er mange religiøse og akademiske holdninger dertil. Men lad bogen stimulere din nysgerrighed på, hvem Gud er.

Syv temaer

Bogen indeholder syv temaer, som giver dig mulighed for at arbejde med dit kendskab til Gud og din forståelse af Guds forhold til mennesker. Det sker ved en overordnet gennemgang af hele Bibelen med fokus på, hvordan Gud fremstår deri.

1

Pagten

*Hvordan forholder
Gud sig til
mennesker?*

Det første tema handler om den store sammenhæng i Guds forhold til mennesker. Her er begrebet "pagt" vigtig at kende, fordi det siger noget om den måde, hvorpå Gud allierer sig med mennesker.

Side 8

2

Begyndelsen

*Hvorfor findes
det onde?*

Det andet tema handler om Guds forhold til mennesker i begyndelsen. Her er skabelsen og syndefaldet centrale fortællinger, som viser noget om den situation, vi mennesker er i.

Side 36

3

Det gamle testamente og Gud Far

Hvem er Gud?

Det tredje tema handler om Guds forhold til mennesker igennem Det Gamle Testamente. Gud åbenbarer gennem historien mere og mere af, hvem han egentlig er.

Side 70

4

**Evangelierne
og Gud Søn**

Hvem er Jesus?

Det fjerde tema handler om evangelierne i Det Nye Testamente og Jesus. Her er der fokus på, hvem Jesus er, og hvad det er, han kom til Jorden for at gøre.

Side 100

5

Jesu liv

*Hvordan forholder
Gud sig til religion?*

Det femte tema handler om Jesu liv og hans forhold til religion. Her gennemgås Jesu liv og vandring på Jorden, hvoraf det ses, at de religiøse konstant var modstandere af ham.

Side 130

6

**De første kristne
og Gud Helligånd**

*Hvem er
Helligånden?*

Det sjette tema handler om den første kristne tid og Gud Helligånd. Her er der fokus på Helligåndens virkninger og de første kristne, som fortsatte Jesu værk ved Helligåndens kraft.

Side 170

7

**Det kristne liv og
Jordens nyskabelse**

*Hvordan ender
det hele?*

Det syvende tema handler om de nytestamentlige breve, det kristne liv og jordens nyskabelse. Her peges der på, hvad Bibelen siger om Jordens fremtid og livet efter døden.

Side 200

Kapitel 1

1. Pagten	9
1.1 Bibelen	11
1.2 Bibelen og andre helligskrifter	14
1.3 Bibelens oprindelse	15
1.4 Testamenter	17
1.5 Pagt	19
1.6 Pagter i Bibelen	21
1.7 Pagten med Noa	23
1.8 Pagten med Abraham	25
1.9 Pagten på Sinaibjerget	27
1.10 Pagten på Golgata	30
1.11 Refleksion	34

Pagten

Hvordan forholder Gud
sig til mennesker?

1

1. Pagten

Hvordan forholder Gud sig til mennesker?

Vi mennesker har altid forsøgt at finde en kasse til Gud. Vi ser helst, at han passer ind i vores egen lille kasse. Og vi skærer ham gerne til, så han svarer til vores forestillinger.

Hvad er Bibelen, og hvad er det overordnede budskab i den?

Når skabningen på den måde vil bestemme, hvordan skaberen er, så fører det naturligvis til nogle fordrejede forestillinger. Hvis der findes dimensioner, der er større end os, så kan det meget vel være sådan, at vores tanker og kategorier er for små til at rumme det, der er større.

På den baggrund har temaerne i denne bog ikke til hensigt at lede frem til endelige forståelser af Gud. De videreformidler blot nogle af de erfaringer og erkendelser af Gud, som mennesker har gjort sig gennem årtusinder.

Temaerne bearbejdes med en bevidsthed om, at vi ikke er i stand til at fatte dybden og bredden af Guds væsen, og med respekt for det han har åbenbaret for mennesker gennem tiderne.

Temaerne åbner op for spørgsmål som "Hvem er Gud?", "Hvem er Gud for mig?" eller "Hvordan er Gud i virkeligheden?". Men spørgsmålene relaterer sig til Gud som en person og ikke som et religiøst fænomen eller objekt.

Vi ved godt, at vi altid vil skabe et forvrænget billede af en person, hvis vi forsøger at beskrive personen i firkantede kategorier. For personer er alt for komplekse til at kunne beskrives i færdige teoretiske systemer. På samme måde vil vi desto mere tegne et forvrænget billede, hvis vi forsøger at beskrive Gud ud fra religiøse eller teoretiske systemer.

Det er befriende at erkende, at Gud ikke kan fastsættes i et religiøst eller akademisk system. Han er en person, man kan kende, og han lader sig først og fremmest kende og genkende i mennesket Jesus, som har sat ansigt på Gud.

Gud viser sig i Bibelen som en person, der elsker mennesker i en sådan grad, at han gennem hele historien kæmper for at bevare relationen til mennesker. Han indgår gang på gang pagter med mennesker for at fastholde relationen. Og i sidste ende ofrer han sig selv for at vinde relationen.

1.1 Bibelen

Bibelen er hovedkilden til vores kendskab til Gud, fordi erfaringer af Gud gennem mange generationer er opsamlet her.

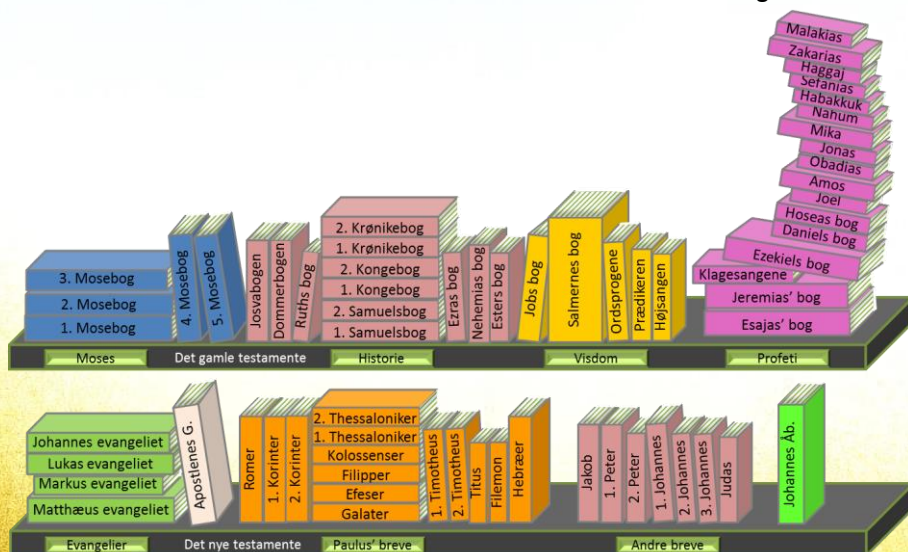
”Bibel” kommer fra det græske ”biblia”, som betyder bøger eller bibliotek. Det er en meget velegnet betegnelse, fordi Bibelen er en samling af 66 forskellige bøger. Vi kan kategorisere bøgerne i Bibelen på nedenstående måde.

Det Gamle Testamente består af 39 bøger/skrifter:

- Mosebøgerne
- Historiebøgerne
- Visdomsbøgerne
- Profetbøgerne

Det Nye Testamente består af 27 bøger/skrifter:

- Evangelier
- Apostlenes Gerninger
- Paulus’ breve
- Andre breve
- Johannes Åbenbaring

Udover de 66 bøger findes der 11 gammeltestamentlige apokryfe skrifter og mange nytestamentlige apokryfe skrifter. "Apokryf" betyder skjult/hemmelig. De gammeltestamentlige apokryfer anerkendes som en del af Bibelen af den romersk-katolske kirke og af de ortodokse kirker.

Bibelens bøger er inddelt i kapitler og vers. Kapitelinddelingen opstod i 1.200-tallet og versinddelingen opstod i 1.500-tallet. Det skete for at lette læsningen og give mulighed for at henvise til tekststykker.

Den jødiske betegnelse for den samling skrifter, der i kristen tradition kaldes Det Gamle Testamente, er "Tanakh". Tanakh består af Tora (loven/Mosebøgerne), Nevi'im (profeterne) og Kethuvim (skrifterne).

I tillæg til Tora har jøderne Talmud, som er fortolkninger af loven. Talmud består af diskussioner og historier, hvor lærde rabbinere diskuterer og argumenterer sig frem til, hvordan jødedommen skal praktiseres. Jesus respekterede og anvendte Toraen, men gjorde op med de jødiske fortolkninger og tillæg.

	<u>Skrift</u>	<u>Fortolkning</u>
Jødedom	Tanakh (Det Gamle Testamente)	Talmud
Kristendom	Det Gamle Testamente (Tanakh)	Det Nye Testamente

De gammeltestamentlige apokryfe skrifter er et tillæg til Tanakh/Det Gamle Testamente, som består af følgende skrifter:

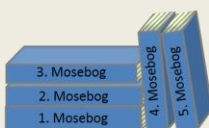
Tobits Bog	ca. 180 f.Kr.	Historisk novelle
Judits Bog	ca. 150 f.Kr.	Historisk novelle
Tilføjelser til Esters Bog	10-50 f.Kr.	Revision af Esters bog
1. Makkabæerbog	175-134 f.Kr.	Om makkabæertiden
2. Makkabæerbog	180-161 f.Kr.	Om makkabæertiden
Visdommens Bog	100-30 f.Kr.	Visdomslitteratur
Siraks Bog	ca. 190 f.Kr.	Visdomslitteratur
Manasses Bøn	Ukendt	En bøn der tilskrives Manasse. Han var konge i Juda i 600-tallet f.Kr.
Baruks Bog	100 f.-100 e.Kr.	Formaningstale/Visdomslitteratur
Jeremias' Brev	ca. 300 f.Kr.	Fiktivt brev med formaningstale
Tilføjelser til Daniels Bog	165-100 f.Kr.	Tre historienoveller (Azarjas bøn, Susanna, Bel og dragen i Babylon)

De nytestamentlige apokryfe skrifter er betegnelsen på de skrifter, der ikke fandt optagelse i den nytestamentlige kanon, der blev afsluttet i det 4. århundrede e.Kr.

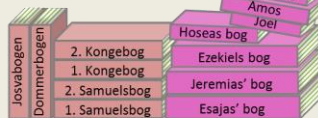
Tanakh

Den jødiske bibel

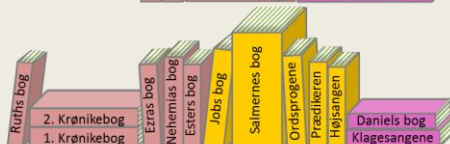
Tora
(loven)

Nevi'im
(profeterne)

Ketuvim
(skrifterne)

1.2 Bibelen og andre helligskrifter

Bibelen er et vidnesbyrd om, hvordan Gud har åbenbaret sig for mennesker gennem tusinder af år. Den er, i modsætning til andre helligskrifter, ikke skrevet af én forfatter, men er blevet til over en meget lang periode og har mange forskellige forfattere.

Bibelen

Kristendom
40 forfattere
1400 f.Kr.-100
e.Kr. (1500 år)

Koranen

Islam
1 forfatter
610-632 e.Kr.
(23 år)

Tripitaka

Buddhisme
1 forfatter
528-483 f.Kr.
(45 år)

Bhagavad Gita

Hinduisme
1 forfatter
4. årh. f.Kr.

Koranen er muslimernes primære helligskrift, som ifølge læren blev åbenbaret i brudstykker til profeten Muhammed igennem ærkeenglen Gabriel. Selve ordet "koran" viser tilbage til det arabiske ord "qara'a", hvilket betyder "at læse" eller "at recitere".

Tripitaka betyder "De Tre Kurve". Det er tre samlinger, der udgør buddhismens eneste helligskrift, som alle buddhistiske retninger anerkender som autoritativ. Det indeholder ordensreglerne, Buddhas prædikener og kommentarer til Buddhas prædikener.

Bhagavad Gita er den måske vigtigste tekst indenfor hinduismen. Den skildrer samvittighedskvalerne hos fyrst Arjuna, der skal i kamp mod sine slægtninge. Hans vognfører viser sig at være guden Krishna, som forklarer ham, at den fysiske verden er forgængelig, men at sjælen lever videre, når legemet dør. Krishna understreger betydningen af at gøre sin pligt på den plads, man har fået i verden uden at forholde sig til handlingens frugter.

1.3 Bibelens oprindelse

De bibelske forfattere har haft mange forskellige erhvervsmæssige baggrunde og har været bosiddende i mange forskellige lande.

Forfattere

40 forskellige mennesker gennem 1.500 år

Profession

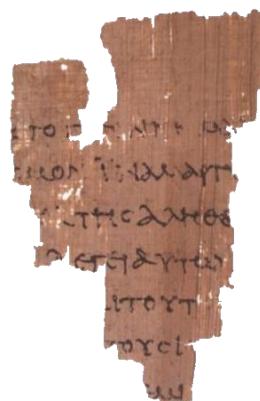
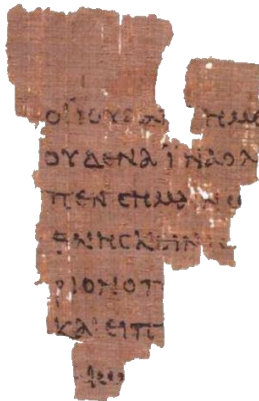
Hyrder, konger, fiskere, bønder, læger, toldere

Oprindelse

Rom, Grækenland, Babylon/Irak, Persien/Iran, Jerusalem, Tyrkiet

John Rylands P52 er et fragment med græsk tekst fra det første århundrede, som er fundet i Egypten. Billedet til venstre viser teksten på forsiden, som er et udsnit af Johannesevangeliet 18,31-33. Billedet til højre viser teksten på bagsiden, som er et udsnit af Johannesevangeliet 18,37-38.

Bibelen er kanoniseret. Det betyder, at man på et tidspunkt har udvalgt de skrifter, man mente, gav det bedste udtryk for den kristne tro. Det er kun disse, der hører med til Bibelen.

Ordet "kanon" er græsk og kan betyde "rør", "stok", "målestok" eller "rettesnor". Når det bruges om et rør, hentyder det til et hult tyndt rør, som man kan puste igennem. Luften, der kommer ud af røret, kan derved rettes et bestemt sted hen. Det er baggrunden for, at det også bruges om en kanon til affyring af kanonkugler. Man kan samlet sige, at en "kanon" retter fokus til.

Det Gamle Testaments skrifter blev udvalgt i år 90 e.Kr. af en gruppe jødiske lærde. Skrifterne var altså ikke udvalgt på Jesu tid, og derfor taler Jesus om skrifterne eller Toraen og ikke om et samlet skrift, når han henviser til Det Gamle Testamente.

Det Nye Testaments skrifter blev udvalgt ved en række kirke-møder i årene 367-397 e.Kr.

1.4 Testamenter

Bibelen består af Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente. Et testamente er et juridisk bindende dokument, hvori det er fastsat, hvad en person ønsker, der skal ske med de efterladte ejendele, når personen er død. Bibelens to dele er også dokumenter, der overdrager noget fra tidligere generationer og fra Gud til os.

Men de to testamenter kunne lige så vel kaldes pagter. Når Bibelens to dele kaldes "Det Gamle Testamente" og "Det Nye Testamente", skyldes det, at man ved oversættelsen af Det Gamle Testamente fra hebraisk til græsk oversatte det hebraiske ord for pagt, "berit", med det græske ord "diatheke", der både kan betyde "pagt" og "testamente" (sidste vilje).

Da man skulle oversætte videre til latin, valgte man den sidste betydning og brugte det latinske ord "testamentum".

Notar

To testamenter

testamente

kommer fra

testamentum (latin)

kommer fra

diatheke (græsk)

kommer fra

berit (hebraisk)

betyder

pagt

1.5 Pagt

Bibelen er delt op i den gamle "pagt" og den nye "pagt". Vi kender ikke meget til pagtrelationer i vores kultur udover ægtepagten. Men pagtbegrebet er godt at kende, når vi skal beskrive relationen mellem Gud og mennesker, fordi det har været centralt i de kulturer, Bibelens skrifter er blevet til i.

En pagt er en overenskomst, hvor to parter gensidigt indgår en række forpligtelser over for hinanden, som er mere forpligtende end en aftale eller kontrakt. Pagten laves for at etablere et venskabeligt forhold mellem parterne. Det sker enten ved at indstifte et nyt forhold eller ved at styrke et allerede eksisterende forhold.

I nogle pagter er det kun den ene part, der påtager sig forpligtelser. Det vil sige, at pagten er betingelsesløs, så den ene part lover at overholde pagten uden at kræve noget til gengæld fra den anden part.

Pagten binder man med sig selv. Den knytter sig til selve identiteten, så man bliver en anden ved pagtens indgåelse. Herved adskiller den sig fra en kontrakt, som knytter sig til handlinger og betingelser. Kontrakten er en handel, hvor en ydelse belønnes med en modydelse og bindes af fx en underskrift.

I ægtepagten lover to mennesker at elske og ære hinanden hele livet. For at kunne det, må de ofre singletilværelsen og frihed til at vælge andre. De viser pagtens troværdighed ved trofasthed og hengivenhed. Som tegn derpå giver de hinanden en ring. Det kristne ægteskab er en pagt (i princippet uopløseligt), hvorimod det islamiske ægteskab er en kontrakt, der kan opløses.

Pagter er kendetegnet ved, at de som regel indeholder et løfte, et offer og et tegn.

Et løfte

Pagtens indhold

Løftet er selve indholdet i pagten.

Løftet er det, de, der er i pagten, tror på.

Et offer

Pagtens troværdighed

Offeret er det, der gør medlemmerne i pagten troværdige.

Offeret viser, at løftet er værd at stole på.

Et tegn

Pagtens synlighed

Tegnet er det, der minder om pagten og synliggør den.

En moderne pagt er "Atlantpagten", som blev indgået, da NATO (North Atlantic Treaty Organization) blev etableret af tolv lande den 4. april 1949. Mange lande har efterfølgende tilsluttet sig pagten, så der nu er 29 lande i pagten. Landene har lovet at forsvare hinanden, hvis de skulle blive angrebet (løfte). De skal vise villighed til at bilægge internationale, etniske eller territoriale stridigheder fredeligt, forpligtelse over for menneskerettighederne og demokratisk kontrol over væbnede styrker (tegn), og de skal bidrage til NATO's forsvar og missioner (offer).

Uanset pagters omfang, så vil de altid bringe større sikkerhed og tryghed. Når man har indgået en pagt, kan man altid forvente, at den, man har indgået pagten med, vil være på éns side og støtte én.

1.6 Pagter i Bibelen

Det Gamle Testamente indeholder mange passager om pagter. Nogle af passagerne om pagter mellem mennesker ses her.

Pagten mellem Abraham og Abimelek

Abraham og Abimelek slutter pagt¹.

- Løfte: at Abraham ikke vil bedrage, men vise troskab mod Abimelek
- Offer: får og køer
- Tegn: en tamarisk ved brønden (En tamarisk er en nøjsom busk, der kan klare en lang tørkeperiode)

Pagten mellem Jakob og Laban

Jakob og Laban slutter pagt².

- Løfte: Jakob skal behandle sine koner (Labans døtre) ordentlig, og Jakob og Laban vil ikke drage mod hinanden med fjendtlige hensigter
- Offer: slagtoffer
- Tegn: stendynge og stenstøtte

Pagten mellem Josva og israelitterne

Josva og israelitterne slutter pagt³.

- Løfte: Folket vil dyrke Gud og ikke fornægte ham
- Offer: Folket fjerner de fremmede guder
- Tegn: En stor sten rejst under en eg

¹ 1. Mosebog 21,22-33

² 1. Mosebog 31,43-54

³ Josvabogen 24,25-27

De helt centrale pagter, som nævnes i Bibelen, bliver indgået mellem Gud og mennesker.

Pagten
med Noa

Pagten
med Abraham

Pagten
på Sinaibjerget

Pagten
på Golgatahøjen

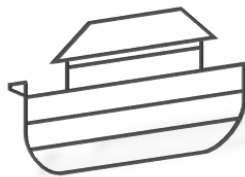

Hvordan kan man
vinde menneskers
hengivenhed?

1.7 Pagten med Noa

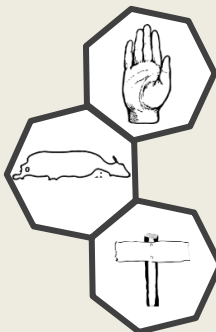
Gud slutter en pagt med Noa, efter syndfloden har udryddet alt levende på jorden på nær Noa, hans familie og de dyr, der var i arken. Pagten med Noa kan der læses om i 1. Mosebog kapitel 8 og 9.

Løftet til Noa er, at Gud vil aldrig mere vil forbande jorden på grund af menneskene. Før syndfloden lover Gud at redde Noa og hans familie gennem katastrofen. Efterfølgende lover Gud Noa og alt levende, at han aldrig mere vil lade en altødelæggende katastrofe indtræde igen⁴.

Denne pagt er betingelsesløs. Det er kun den ene part, Gud, der giver et løfte. Løftet er, at Jorden aldrig igen vil blive ramt af en altødelæggende katastrofe.

Pagten med Noa

Løfte

Gud vil aldrig mere forbande jorden på grund af menneskene

Offer

Brændofre af dyr

Tegn

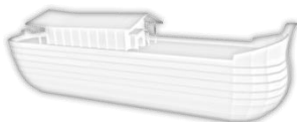
Regnbuen⁵

⁴ 1. Mosebog 8,20

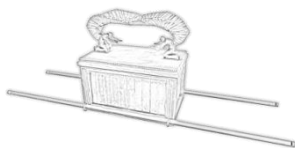
⁵ 1. Mosebog 9,12-17

I den danske bibel nævnes ordet "ark" i to situationer. Den første er i forbindelse med Noas ark. Den anden er i forbindelse med pagtens ark.

Noas ark var en flydende kasse (ca. 140m lang, 24m bred og 14m høj)⁶ af gofertræ, tætnet med tjære både indvendigt og udvendigt. Gud dikterede selv, hvordan arken skulle bygges. Den blev brugt til opbevaring af mennesker og dyr under syndfloden.

På samme måde som med Noas ark, dikterede Gud selv, hvordan pagtens ark skulle konstrueres⁷. Pagtens ark var en kiste (ca. 111cm lang, 67cm bred og 67cm høj) af akacietræ belagt med rent guld både indvendigt og udvendigt. Den blev brugt til opbevaring af stentavlerne med de 10 bud.

Selvom disse to genstande begge kaldes "ark" på dansk, er det faktisk ikke det samme ord, der findes i den originale hebraiske tekst. Det ord, der anvendes om Noas "ark", er "tebah". Dette ord anvendes til gengæld et andet sted i Bibelen; nemlig om den kurv af papyrusrør, som Moses blev anbragt i af sin mor⁸.

Noas ark reddede menneskeheden fra syndfloden. Den ark, Moses blev anbragt i, reddede det israelitiske folk fra døden i Egypten. Og gennem det israelitiske folk havde Gud besluttet at rede menneskeheden fra synden.

⁶ 1. Mosebog 6,15

⁷ 2. Mosebog 25, 10-21

⁸ 2. Mosebog 2,3

1.8 Pagten med Abraham

Gud slutter en pagt med Abraham, som er helt grundlæggende for Israels syn på sig selv. I denne pagt er forpligtelsen først og fremmest hos Gud. Men Abraham skal holde pagten ved at bære pagtstegnet i alle slægtsled⁹.

Gud lover Abraham at:

- Hans eget kød og blod skal arve ham¹⁰
- Han bliver far¹¹ og Sara bliver mor¹² til mange folk og konger
- Efterkommerne skal blive talrige som himlens stjerner og havets sand¹³
- Efterkommerne vil få Kanaans land i eje¹⁴
- Pagten handler om Isak. Ismael skal dog også blive stor¹⁵

Der bliver knyttet to forskellige pagttegn til denne pagt:

- Gud går frem mellem overskårne dyr, som et tegn på at det samme ville ske med Gud, hvis han bryder pagten¹⁶.
- Abraham omskæres som et tegn på kroppen. Hans slægt skal omskæres, og den der undlader at omskære sig, bryder pagten¹⁷.

⁹ 1. Mosebog 17, 9-14

¹⁰ 1. Mosebog 15,4

¹¹ 1. Mosebog 17,6

¹² 1. Mosebog 17,16

¹³ 1. Mosebog 15,5

¹⁴ 1. Mosebog 15,18

¹⁵ 1. Mosebog 17,19-20

¹⁶ 1. Mosebog 15,17

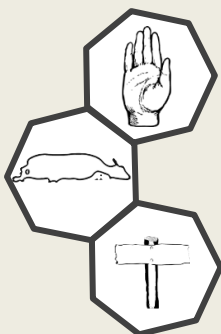
¹⁷ 1. Mosebog 17,10-14

Det var et almindeligt pagttegn på gammeltestamentlig tid¹⁸, at parterne skulle gå frem mellem overskårne dyr som et tegn på, at det samme ville ske med pagtens parter, hvis de brød pagten. I kirker, hvor man bruger almindeligt brød til nadveren, indledes nadveren med, at præsten brækker brødet midt over. Når brødet brydes, er det et tegn på, at Jesu legeme blev brudt ligesom dyrenes, og at menigheden ved det offer får del i pagten.

Da Abraham endelig ser løftet om en søn opfyldt, sker det (umiddelbart groteske), at Gud beder ham om at ofre denne søn, Isak på Morija bjerg¹⁹. Gud skåner dog Isaks liv og lader i stedet Abraham ofre en vædder, hvis horn er viklet ind i et krat. Morija Bjerg er det sted, hvor Salomon mange hundrede år senere bygger et tempel i Jerusalem²⁰. Omkring et par tusinde år senere ofrer Gud sin egen søn på næsten samme sted med hovedet viklet ind i en tornekrone.

Pagten med Abraham

Løfte

Gud vil gøre Abraham til et stort folk

Offer

En treårig kvie, en treårig ged og en treårig vædder samt en turteldue og en dueunge²¹

Tegn

Flammer og omskærelse

¹⁸ Se referencer til noget tilsvarende i Jeremias 34,8-22

¹⁹ 1. Mosebog 22,1-18

²⁰ 2. Krønikebog 3,1

²¹ 1. Mosebog 15,9

1.9 Pagten på Sinaibjerget

Gud slutter en pagt på et bjerg i Sinaiørkenen med det israelitiske folk (Abrahams efterkommere). Det sker, efter Gud har befriet israelitterne ud af Egypten, og det er i den forbindelse, Gud giver Moses de 10 bud på to stentavler.

Til denne pagt knytter der sig en betingelse om, at folket skal adlyde Gud.

Gud lover, at Israels folk skal være Guds ejendomsfolk - et helligt folk for Gud²². "Hellig" betyder "sat til side".

Pagten på Sinaibjerget

Løfte

Israels folk skal være Guds ejendomsfolk

Offer

Brændofre af tyre²³

Tegn

12 stenstøtter, blod stænket på folket²⁴

²² 1. Mosebog 19, 5-6

²³ 2. Mosebog 24,5

²⁴ 2. Mosebog 24,5-8

Bibeltekst om pagten på Sinaibjerget

2. Mosebog 19,1-8

Nøjagtigt to måneder efter at israelitterne havde forladt Egypten, ankom de til Sinaiørkenen. De havde flyttet lejren fra Refidim og var nu kommet til Sinaiørkenen, hvor de slog lejr ved foden af bjerget.

Moses gik op ad bjerget for at mødes med Gud, og Herren råbte til Moses fra bjergets top:

»Sig til israelitterne, Jakobs efterkommere: 'I har set, hvad jeg gjorde mod egypterne, og hvordan jeg bar jer på ørnevinger og bragte jer hertil. Hvis I vil adlyde mig og overholde jeres del af pagten, vil jeg udvælge jer blandt

alle folkeslagene til at være mit eget folk, for hele jorden tilhører mig. I skal være et indviet folk, et folk, der adlyder mig som jeres konge og tilbeder mig som jeres Gud.' Sådan skal du sige til israelitterne.«

Da Moses kom ned fra bjerget, kaldte han folkets ledere sammen og fortalte dem, hvad Herren havde sagt.

Alle som én svarede de: »Vi vil nøje følge Herrens befalinger og gøre alt, hvad han siger.« Moses gik så tilbage til Herren med deres svar.

2. Mosebog 24,3-8

Da Moses havde oplyst hele Israels folk om alle de befalinger og forordninger, som Herren havde givet ham, svarede de enstemmigt: »Vi vil adlyde Herrens ord til punkt og prikke!«

Moses havde skrevet alle instruktionerne ned, og tidligt næste morgen byggede han et alter ved bjergets fod og rejste 12 sten rundt om det, én for hver af Israels 12 stammer.

Så satte han nogle af de unge mænd til at samle brænde og slagte unge tyre som brændofre og takofre til Herren.

Og han tog halvdelen af blodet fra dyrene og hældte det i offerskålene. Den anden halvdel stænkede han på alteret.

Så tog han pagtsbogen* og læste den op for folket. Og folket gentog: »Vi lover at adlyde Herrens ord til punkt og prikke!«

Moses tog da blodet fra offerskålene og stænkede det ud over folket. »Det her er pagtsblodet,« sagde han. »Det blod besegler den pagt, som Herren har oprettet med jer ved at give jer alle disse instruktioner.«

**Pagtsbogen er*

2. Mosebog kapitel 20 – 23, hvor blandt andet de 10 bud findes.

Fra Bibelen på hverdagsdansk

1.10 Pagten på Golgata

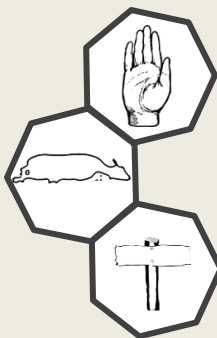
Gud indgår en pagt med hele menneskeheden ved Jesu død på Golgata. Denne nye pagt opfylder de gamle løfter, som der står i Matthæusevangeliet²⁵:

Alt dette skete, for at det skulle opfyldes, som Herren har talt ved profeten, der siger: »Se, jomfruen skal blive med barn og føde en søn, og de skal give ham navnet Immanuel« – det betyder: Gud med os. (Dette tekststykke referer til Esajas 7,14).

Navnet Jesus betyder "Herren frelser". Navnet "Immanuel" handler også om at frelse. Fælles for de to navne er, at Gud ikke løber fra sit løfte, men derimod er med os. Derved opfyldes "Gud med os" i navnet Jesus. Gud lover, at enhver, der tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv²⁶.

Pagten på Golgata

Løfte

Frelse fra det onde og evigt liv

Offer

Jesus²⁷

Tegn

Jesu blod, nadveren²⁸, dåben²⁹

²⁵ Matthæusevangeliet 1,22-23

²⁶ Johannesevangeliet 3,16

²⁷ Romerne 3,23-26

²⁸ Lukasevangeliet 22,17-20, 1. Korinterbrev 11, 23-26

²⁹ Kolossenserne 2,11-13

Bibeltekst om pagten på Golgata

Matthæus 27,32-52

På vejen derud traf de på en mand fra Kyrene. Han hed Simon. Ham tvang de til at bære Jesu kors. De gik hen til det sted, som kaldes Golgata (det betyder »Hovedskalsstedet«).

Her ville soldaterne give Jesus lidt vin med et bedøvelsesmiddel i, men da han havde smagt på det, ville han ikke drikke det.

De naglede ham til korset og gav sig derefter til at rafle om hans tøj. Nogle satte sig ned for at holde vagt, mens andre anbragte et skilt på korset over hans hoved med anklagen imod ham. Der stod: »Det er Jesus, jødernes konge«. Derefter blev to forbrydere korsfæstet, og deres kors blev rejst på hver sin side af Jesus.

Folk, der kom forbi, rystede på hovedet og håned ham:

»Det var dig, der ville rive templet ned og bygge det op igen inden tre dage. Frels nu dig selv, hvis du er Guds Søn! Kom ned fra korset!«

Også ypperstepræsterne, de skriftlærde og de øvrige ledere håned Jesus:

»Den er god med ham!« sagde de. »Andre har han 'frelst', men sig selv kan han ikke frelse! Og han skulle være Israels konge? Så burde han tage og stige ned fra korset, så skal vi nok tro på ham! Han siger, at han stoler på Gud, og at han er Guds Søn. Så burde Gud også komme og redde ham!« Han blev også hånet af de to forbrydere, som var korsfæstet ved siden af ham.

Ved tolvtiden blev der mørkt over hele landet, og mørket varede til klokken tre. Klokken tre råbte Jesus højt: »Eli, Eli! Lema sabaktani!« Det betyder: »Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?«

Soldaterne, som holdt vagt, forstod ikke, hvad han sagde, men nogle mente, han kaldte på Elias.

En af dem løb hurtigt hen for at hente en svamp og hældte billig, sur vin på den. Derefter anbragte han svampen på en stang og holdt den op til Jesus for at han kunne drikke.

De andre sagde: »Lad os se, om Elias kommer og redder ham.« Da udstødte Jesus igen et højt råb og udåndede.

I det samme blev forhænet foran indgangen til det allerheligste rum i templet flænget i to dele fra øverst til nederst. Der blev et jordskælv, så nogle klipper revnede, og der blev åben adgang til adskillige gravkamre. Mange af de gudfrygtige menneskers døde legemer blev levende.

Fra Bibelen på hverdagsdansk

Video om pagt

YouTube
8ferLlsvlml

Jesus, som kaldes "Gud med os", råber til Gud fra korset: "Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?"

Pagten indebærer, at Gud er med os. Han har allieret sig med os. Og i den situation, hvor han ofrer sig selv, påtager han sig selv den forladthed og afstand til Gud, som er følgerne af syndefaldet.

Med "Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?" citerer Jesus indledningen til Salme 22, hvori der efterfølgende skitseres en situation med hån og lidelse, svarende til Jesu situation på korset. Og salmen sluttet af med følgende sejrserklæring:

"Alverden skal se det og vende sig til dig, Herre, alle folkeslag skal komme og tilbede dig. For magten tilhører dig, du er Konge over alle nationer. Alle de fornemme og rige skal bøje sig for dig. Alle dødelige mennesker skal knæle ned for dig. Jeg vil leve for dig, og min slægt skal tjene dig. De kommende generationer skal høre om dine underfulde gerninger. De skal fortælle om din nåde og frelse til slægter, som endnu ikke er født."³⁰

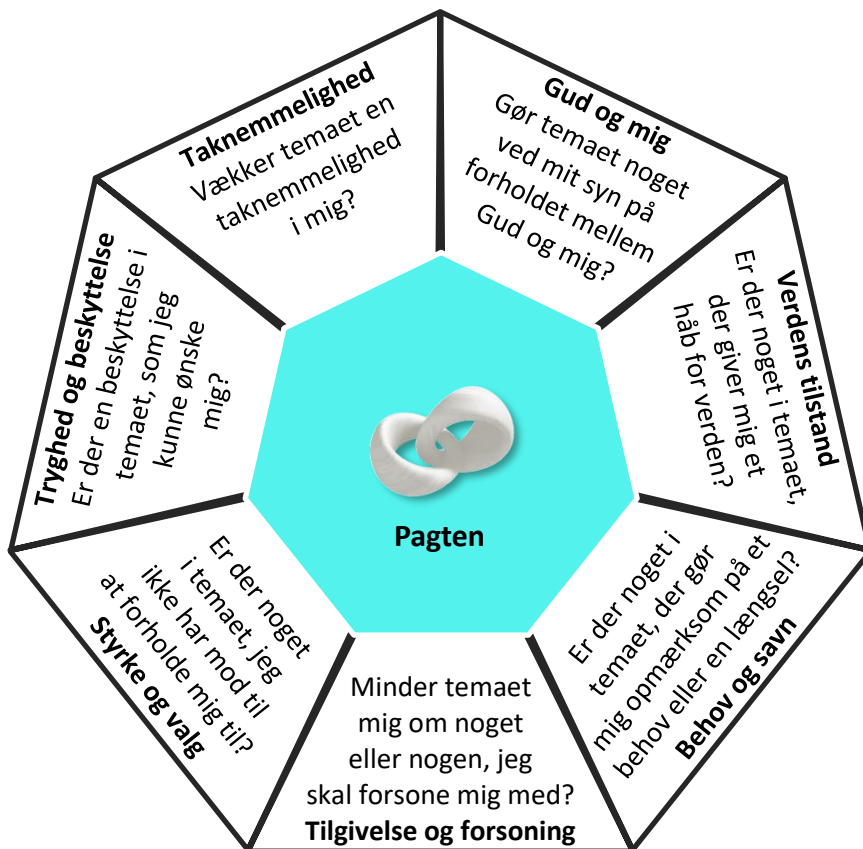
Forladtheden afløses altså af sejr og fællesskab med mennesker. På den måde genopretter pagten på Golgata de relationer, som blev brudt ved syndefaldet.

³⁰ Salmerne 22,28-32

1.11 Refleksion

Hvordan forholder Gud sig til mennesker?

Kapitel 2

2. Begyndelsen	37
2.1 Det Gamle Testamente	38
2.2 Urhistorien	41
2.3 Det onde	47
2.4 Identiteten i skabelsen	51
2.5 Identiteten i syndefaldet	52
2.6 Patriarkerne	53
2.7 Slaveri og udfrielse fra Egypten	59
2.8 Ørkenvandringen	61
2.9 De fem Mosebøger	65
2.10 Refleksion	67

Begyndelsen

Hvorfor findes det onde?

2

2. Begyndelsen

Hvorfor findes det onde?

Den første del af Det Gamle Testamente handler om Gud som skaberen. Vores samtid gør ofte mennesket til gud og Gud til noget, der er skabt i menneskers fantasi.

Hvordan begyndte det hele, og hvordan er vi og naturen havnet i den aktuelle situation?

Der skal kun en smule medgang til, før vi mennesker bliver så overmodige og hovmodige, at vi gør os selv til guder. Det skabte gør på den måde sig selv til skaberen, og Guds eksistens bliver glemt eller benægtet.

På den baggrund får vi let rodet os ud i nogle gevaldige problemer. I nogle tilfælde kan det få os til at standse op og erkende behovet for Gud igen. Det er der intet nyt i. Dette mønster ses gang på gang gennem hele Det Gamle Testamente.

2.1 Det Gamle Testamente

Det Gamle Testamente indeholder tekster i forskellige genrer. Teksterne er skrevet 1.400 – 400 år før Kristi fødsel. De ældste komplette udgaver af Det gamle Testamente er lidt over 1.000 år gamle³¹.

I 1947 vandrer hyrden Muhammed edh-Dhib rundt med sine geder i Qumran-området ved Det Døde Hav. På et tidspunkt er gederne gået ind i en grotte, og Muhammed kaster en sten derind for at få dem ud. Han rammer en krukke, hvori der er en skriftrulle.

Det fører til undersøgelser af flere grotter i området, og mellem 1947 og 1956 bliver der fundet omkring 800 skriftruller i 11 forskellige grotter. Skriftrullerne, som nu kaldes Dødehavsrullerne, er fra tiden omkring 200 år f.Kr. og til omkring 100 år e.Kr.

Skriftrullerne indeholder blandt andet bibelske tekster fra Det Gamle Testamente. Hele Det Gamle Testamente (undtagen Esters Bog og Nehemias' Bog) kan med fundet af Dødehavsrullerne siges at foreligge i stort set endelig form i de sidste århundreder f.Kr. Langt de fleste skrifter er dog fragmenter, og de dokumenterer derfor ikke hele Det Gamle Testamente.

³¹ Codex Aleppo fra 920 e.Kr. og Codex Leningradensis fra 1008 e.Kr.

Til en del afsnit af Det Gamle Testamente har man tekstfund, der er endnu ældre. Således er fx den aronitiske velsignelse³² fundet som tekst fra tiden lige før Jerusalems ødelæggelse i 586 f.Kr.

Der er mange forskellige meninger og holdninger til datering af de bibelske begivenheder. Men de fleste arkæologer og bibelforskere er enige om dateringerne tilbage til omkring 1.000 år før Kristus.

Bøgerne i Det Gamle Testamente er placeret i den rækkefølge, som de fremgår herunder, hvilket er nogenlunde kronologisk. Men da en del af de beskrevne begivenheder finder sted samtidig, og de samme begivenheder for nogles vedkommende er beskrevet i flere forskellige bøger, kan rækkefølgen ikke være helt kronologisk.

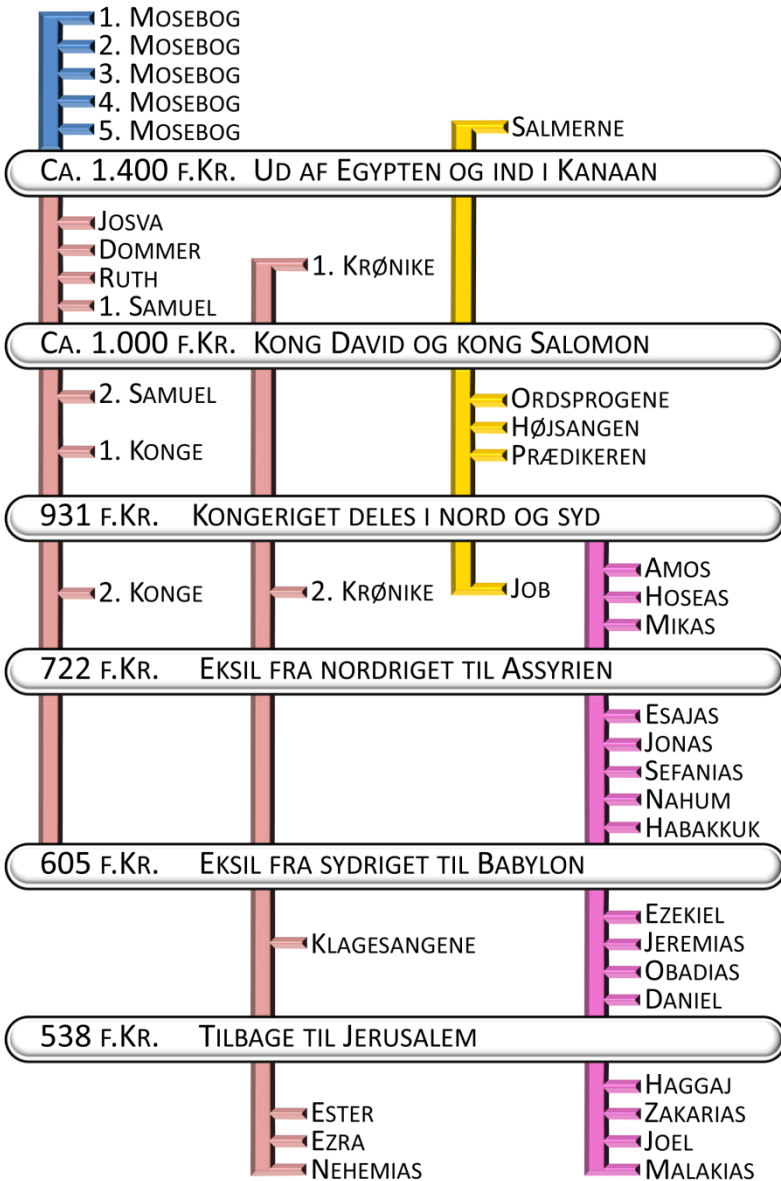
I oversigten på næste side er bøgerne opstillet efter tidspunktet for begivenhederne. Visdomsbøgerne er dog placeret efter tidspunktet for påbegyndelsen af nedskrivningen. Salmerne er skrevet over mange hundrede år, og ingen ved, hvornår begivenhederne i Jobs bog fandt sted.

³² 4. Mosebog 6,24-26

Moses Historie Visdom Profeti

2.2 Urhistorien

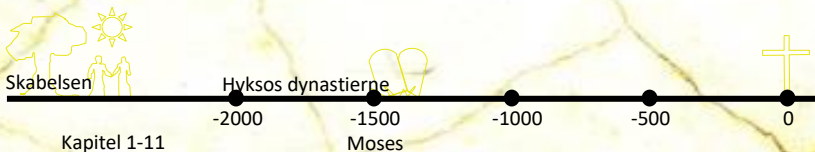
De første fem bøger i Bibelen kaldes Mosebøgerne. Det betyder ikke nødvendigvis, at Moses er forfatteren, for bøgerne indeholder også senere tilføjelser af andre redaktører³³. Men det nævnes flere steder i Mosebøgerne, at Moses nedskrev både begivenheder og befalinger³⁴.

Første Mosebog er »oprindelernes bog«. Den handler om oprindelsen af:

- Himlen, Jorden, livet og mennesket
- synd, lidelse og død
- sprog, folkeslag og civilisationer

Kapitel 1-11 handler om urhistorien fra verdens begyndelse til ca. år 2.000 f.Kr. Den første fortælling er skabelsesberetningen. Den fortæller, at Gud skabte mennesket i sit eget billede. Det betyder, at vi ligner ham og er skabt til relation med ham. Vi ligner ham for eksempel ved, at der på samme måde som hos Gud ligger en trang i os til at skabe noget. Han gav os Jorden, som vi skulle tage i besiddelse og selv fortsætte skabelsen på.

Første Mosebog slutter under Hyksos dynastierne af Faraer (1710-1570 f.Kr.) ca. 200 år før Moses blev født.

³³ Se fx 5. Mosebog kapitel 34, hvor der skrives om Moses' død

³⁴ 2. Mosebog 17,14; 24,4; 34,27; 4. Mosebog 33,2; 5. Mosebog 31,24.

Bibeltekst om skabelsen

1. Mosebog 1,24-31

Derpå sagde Gud: »Lad jorden frembringe alle slags dyr – kvæg, krybdyr og alle mulige vilde dyr!« Og sådan blev det. Gud skabte alle slags vilde dyr, krybdyr og husdyr, alle i stand til at formere sig, hver efter sin art; og Gud glædede sig over sit værk.

Så sagde Gud: »Lad os skabe et levende væsen, der ligner os. Det skal herske over alt dyrelivet – fiskene i havet, fuglene i luften og de tamme og vilde dyr på jorden.«

Da skabte Gud to mennesker, som lignede ham. De blev skabt som mand og kvinde.

Gud velsignede dem og sagde: »Formér jer og bliv mange, bred jer over hele jorden og tag den i besiddelse! Hersk over fiskene, fuglene og alle de andre dyr på jorden.«

Gud fortsatte: »Se! Jeg giver jer alle de frøbærende planter på jorden som føde, og I må også spise frugt fra de mange frugttræer.

Jeg giver græsset og urterne til føde for dyrene og fuglene.« Og sådan blev det.

Gud betragtede nu hele sit skaberværk, og han var ovenud tilfreds med det. Så blev det aften og derefter morgen. Det var den sjette dag.

Fra Bibelen på hverdagsdansk

Gad vide
hvad der er
meningen
med livet?

Syndefaldet

Den anden fortælling i Bibelen handler om syndefaldet. Den frihed, som Gud har givet mennesket, udnytter Satan til at ødelægge relationen mellem Gud og mennesker. Satan kalder vi også "djæveln" (diabolos), som betyder "den som splitter". Han viser sig som en slange, der lokker mennesket til at gøre noget mod Guds vilje. Djævlens hensigt er at så splid og splitte mennesker fra Gud og fra hinanden.

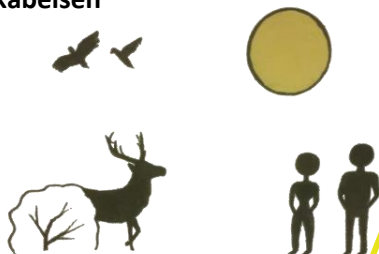
Syndefaldet får Gud til at forbande slangen og agerjorden, men det får ham samtidig til at alliere sig med menneskene og love, at han sammen med menneskene vil overvinde det onde og den splittelse, som Satan har etableret.

Beretningen om syndefaldet sætter scenen for Bibelens store drama om splittelsen mellem Gud og mennesker, mellem mennesker, mellem køn og i naturen. Men den viser også, hvordan Gud vil genoprette forholdet til mennesker, og den giver os en forklaring på, hvorfor både vores indre og ydre verden er ramt af splittelse og dårlige ting.

Budskabet i 1. Mosebog er, at Gud på trods af sin skabnings oprør og synd søger at genoprette forholdet ved at udvælge sig et folk. Gennem det folk vil han ændre menneskehedens ulykkelige skæbne, fjerne splittelsen og frelse alle mennesker, som vil tage imod tilbuddet om frelse.

Skabelsen

Gud skaber himlen, Jorden, planter, dyr og Adam og Eva.
1. Mosebog kapitel 1-2

Syndefaldet

Adam og Eva fristes af slangen, falder i synd og bortvises fra Paradisets have.
1. Mosebog kapitel 3

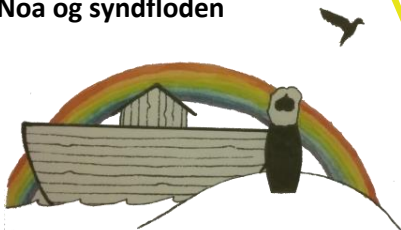
Kain og Abel

Kain og Abel er Adam og Evas første børn. Kain bliver vred og bitter og dræber Abel, da Gud anerkender Abels offergave mere end Kains.

1. Mosebog kapitel 4

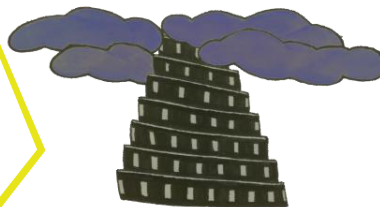
Noa og syndfloden

Menneskernes synd vokser, og Gud beslutter at udrydde alle, men redder Noa og hans familie.

1. Mosebog kapitel 6-9

Babeltårnet

Menneskerne bygger Babeltårnet for at holde sammen, men Gud deler dem i forskellige sprog.

1. Mosebog kapitel 11

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

Bibeltekst om syndefaldet

1. Mosebog 3,1-19

Slangen var den mest listige af alle de dyr, Gud havde skabt. Den kom til kvinden og sagde: »Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af frugten fra noget som helst træ i haven?«

»Nej, vi må da gerne spise frugt fra træerne i haven!« svarede kvinden. »Det er kun frugten fra træet midt i haven, vi ikke må spise. Gud sagde, at hvis vi spiser af den, eller bare rører den, så dør vi!«

»I dør da ikke,« hvislede slangen. »Men Gud ved, at i samme øjeblik I spiser den frugt, bliver jeres øjne åbnet for ting, I ikke før har set, og I bliver som Gud med evne til at skelne mellem godt og ondt.«

Kvinden lagde nu mærke til, hvor dejlig frugten så ud, lige til at spise og få forstand af. Hun plukkede en frugt og spiste af den. Derefter gav hun den til sin mand, som også var der, og han spiste af den.

Straks lagde de mærke til, at de var nøgne. Derfor syede de figenblade sammen og bandt dem om sig.

Henimod aften, da luften blev kølig, hørte Adam og kvinden, at Gud kom gående i haven, og de gemte sig inde mellem træerne. Gud kaldte: »Adam, hvor er du?«

Adam svarede: »Jeg hørte dig komme, og så blev jeg bange, fordi jeg var nøgen. Derfor gemte jeg mig.«

»Hvem fortalte dig, at du var nøgen?« spurgte Gud. »Du har vel ikke spist frugt fra det træ, jeg sagde, du ikke måtte spise af?«

»Det var kvinden, som du satte ved min side, der gav mig den,« indvendte Adam, »og så spiste jeg.«

Så vendte Gud sig til kvinden: »Hvor kunne du gøre det?« udbrød han. »Det var slangen, der lokkede mig til det,« forsvarede hun sig, »og så spiste jeg.«

Nu talte Gud til slangen: »Som straf for det, du har gjort, skal du være forbandet blandt alle jordens dyr! Så længe du lever, skal du krybe på din bug og æde støv!

Jeg sætter fjendskab mellem dig og kvinden, og mellem dit afkom og hendes afkom. Du skal hugge ham i hælen, men han skal knuse dit hoved!«

Derpå sagde Gud til kvinden: »Jeg vil forstærke ubehaget ved svangerskab og smerten ved at føde børn. Du vil gerne have magt over din mand, men du skal underordne dig under ham.«

Til Adam sagde Gud: »Fordi du adlød din kone og spiste af frugten, som jeg sagde, du ikke måtte spise af, er du nu skyld i, at jorden bliver forbandet. Hele dit liv må du møjsommeligt slide for at skaffe dig føden. Nu må du leve af, hvad du kan dyrke på marken, hvor der også vil vokse tjørn og tidsler.

Du kommer til at arbejde hårdt for føden, indtil du dør og bliver lagt i jorden, hvoraf du er formet. For af jord er du kommet, og til jord skal du blive.«

Fra Bibelen på hverdagsdansk

Gad vide om der er nogen mening med det onde?

2.3 Det onde

Fortællingen om syndefaldet viser, hvordan det onde kommer ind i vores verden. Den viser, hvordan den skønhed, som Gud har skabt, pludselig bliver noget, der er skamfuldt. Djævelen får succes med at splitte mennesker og Gud og kile sig selv ind i verden. Men ligesom mennesker med jævne mellemrum betvivler Guds eksistens, så betvivler mennesker også ondskabens eksistens, selvom den manifesterer sig ganske grundigt.

C. S. Lewis (1898 – 1963), der er forfatter til Narnia-bøgerne, har i sin bog *Fra Helvedets Blækhus* en fortælling om, hvordan Satan har indkaldt til et pressemøde for at prale med sin største triumf. Triumfen er, at han har fået mennesker til at tro, at han ikke findes, og derved at ondskab heller ikke findes. Det giver slet ikke mening at tale om ondskab. Triumfen betyder, at ondskaben har frit lejde, til virkelig at få indflydelse.

Og det sker med jævne mellemrum, at vi mennesker afskaffer det onde og Satan som noget reelt, man kan tale om. Det medfører, at vi bliver nødt til at kalde det, vi tager afstand fra, noget andet end ondskab. I vores tid i den vestlige verden kan vi fx kalde det "ekstremisme" eller "radikalisering".

På den måde kommer vi til at kategorisere nogle mennesker som de onde (ekstremistiske/radikaliserede), i stedet for at kalde deres handlinger onde. De er påvirket af ondskabens kilde, Satan, og det kan vi alle blive.

Ved at kategorisere andre mennesker som onde (uden at bruge ordet) kan vi holde erkendelsen af, at vi også selv kommer til at tænke og handle ondt, på afstand og således give det onde frit lejde. Og det bevirker, at den djævelske splittelse mellem mennesker bliver desto større.

Ondskaben vinder, når den lykkes med at overbevise om, at det er andre mennesker, der er fjenden, og ikke den onde selv. Ondskaben smitter og splitter, så vi selv kommer til at tænke og handle ondt, når vi møder den, medmindre vi bevidst modarbejder det.

Det ondes oprindelse er Satan, som gjorde oprør mod Gud. I Det Gamle Testamente fremtræder han tydeligst i Jobs Bog. Han anklager mennesker og forsøger at få dem til at tage afstand fra Gud.

Teodice-problemet

Når man erkender, at det onde findes, så opstår Teodice-problemet, som også kaldes det ondes problem.

Det lyder således:

"Hvis man siger, at Gud både er god, kærlig og almægtig, hvordan kan det så være, at det onde findes?"

Den almægtige Gud ville uden videre kunne forhindre ondskaben i at eksistere, og hvis han er kærlig og god, hvorfor skulle han så ikke gøre det?"

Den græske filosof Epikur, som levede i Athen 306-270 f.Kr., udtrykker på en anden måde det samme som teodice-problemet.

Epikur

Enten

A. vil Gud

men kan ikke

- så er han svag, og det kan man ikke regne med hos Gud

- eller

B. han kan

men vil ikke

- så er han ond, - hvilket er lige så fremmed for Gud

- eller

C. han hverken vil

eller kan

- så er han både svag og ond og derfor ikke Gud

- eller

D. han både vil

og kan

- hvilket er det eneste der sømmer sig for Gud

Hvor kommer det onde da fra, og hvorfor afskaffer Gud det ikke?

Svaret på teodice-problemet og Epikurs spørgsmål relaterer sig til det forhold, at Gud er kærlighed og ikke tvinger mennesket til at elske. Det er imod kærlighedens væsen at tvinge. Gud har al magt, men han har ikke styr på Jorden. For han har givet mennesker herredømmet over Jorden, og mennesker har valgt og vælger at give ondskaben adgang. Derfor sker der mange meningsløse og ondskabsfulde ting på Jorden, som Gud intet har med at gøre.

I øvrigt forudsætter Epikur, at Gud ikke afskaffer det onde. Kristendommens budskab er netop, at Gud har overvundet det onde, og at han en dag vil afskaffe det helt. Og alle, der frivilligt og uden tvang tager imod Guds kærlighed, skal leve sammen med ham for evigt uden det onde.

I Bibelen åbenbares Guds ofte frustrerede kærlighed, hvor han forsøger at retlede mennesker, så de ikke følger den onde og ikke gør onde ting. Men han tager ikke friheden til at vælge fra mennesker.

Ligesom Gud findes udenfor mennesket, men kan være i os ved Helligånden, er det onde udenfor os, men kan være i os. Vi mennesker er altså ikke de onde, men vi gør ofte onde ting. Vi kan vælge det gode eller det onde, og Gud allierer sig med os om at gøre det gode.

Det onde har fået adgang til og inficeret os. Derfor afskaffer Gud ikke bare det onde. For det ville betyde, at han også skulle afskaffe os. Men Gud har fundet kuren mod det onde og givet os medicinen mod det. Det står os frit for, om vi vil modtage medicinen. Gud er kærlighed, og kærligheden tvinger ikke.

2.4 Identiteten i skabelsen

Den situation, vi som mennesker befinder os i dag, kan forstås på baggrund af de store fortællinger om menneskehedens oprindelse og historie.

Set i skabelsens spejl er vi skabt til relation med Gud og i relation med andre mennesker. Vi er skabt fuldendte i Guds billede, kun lidt ringere end Gud. Gud er vores ven og går rundt på Jorden sammen med os. Vores forståelse af os selv er derfor, at vi er værdifulde og værd at være sammen med.

Gud giver en opgave til menneskerne i skabelsesberetningen. Opgaven er at tage Jorden i besiddelse og herske over den, hvilket vil sige at fortsætte Guds arbejde med skaberværket.

I skabelsen er det et grundvilkår for menneskets identitet, at det er en fuldendt skabning i Guds billede. Det enkelte menneske er derfor fuldstændig trygt og hvilende i sig selv og Guds nærvær. Det behøver ikke engang at overveje sin identitet, fordi det indre, det ydre og naturen er i fuld harmoni.

Identiteten i skabelsen kan vi genfinde i vores længsler efter bare at være, efter at blive anerkendt og elsket ubetinget, efter at være fejlfri og efter et sind uden sår.

2.5 Identiteten i syndefaldet

Tilhørsforholdet til og identiteten i Gud gives i skabelsen og tabes i syndefaldet. Det første, Adam og Eva gør efter syndefaldet, er at skjule sig i skam. Det første, Gud gør, er at alliere sig med mennesker for at overvinde det onde og skammen. Spejlet i syndefaldet er vi forkerte og skamfulde, hvilket får os til at skjule os.

I syndefaldet ødelægges menneskets relation til Gud. Syndefaldet medfører bevidsthed om og følelse af at være forkert og skamfuld uafhængigt af eventuelle fejltrin. Inderst inde fornemmer vi en forkærthed, som medfører skam, og som kan få os til at anklage både Gud og andre mennesker for vores fortabte situation. Det giver os samtidig en følelse af at være alene og gør relationer besværlige. Grundlæggende fornemmer vi, at noget ikke er helt, som det burde være, og trangene til at skjule sig for andre mennesker og for Gud, er herefter et grundvilkår.

Vi gør som mennesker gang på gang ting, vi ikke skulle have gjort. I disse situationer kan det være svært at acceptere tilgivelse, selvom den bliver tilbudt til os, fordi vi inderst inde helst bare vil gemme os. Skam er en gift, der modarbejder muligheden for at leve et liv i frihed. Den ødelægger relationer, dræber selvværd og fjerner håb om tilgivelse. Synd og skam giver et liv under en mørk skygge med et desperat ønske om frihed – hvis vi blot var værdige dertil.

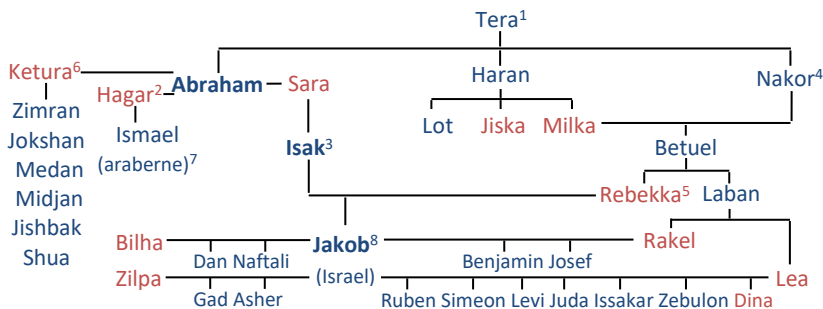
2.6 Patriarkerne

Patriarkerne Abraham, Isak og Jakob lever omkring 2000-1750 år før Kristus. Fortællingerne om dem findes i 1. Mosebog kapitel 12-50. Det centrale i disse fortællinger er, at Gud udvælger en slægt, som han allierer sig med gennem en pagt, der bekræftes flere gange.

Den mand, Gud først udvælger, er Abram. Da han er 99 år, får han navnet "Abraham" i forbindelse med stadfæstelse af en pagt, hvor Gud lover at gøre ham uhyre frugtbar. Han har på det tidspunkt ikke fået det barn, som Gud tidligere har lovet ham, og hans hustru Sara er nu 90 år.

Men Gud holder sit løfte og gør Abraham til stamfar til mange. Han får:

- Isak (stamfar til jøderne) med sin kone Sara
- Ismael (stamfar til araberne) med sin trælkvinde Hagar
- Efter Saras død gifter Abraham sig med Ketura, med hvem han får seks sønner.

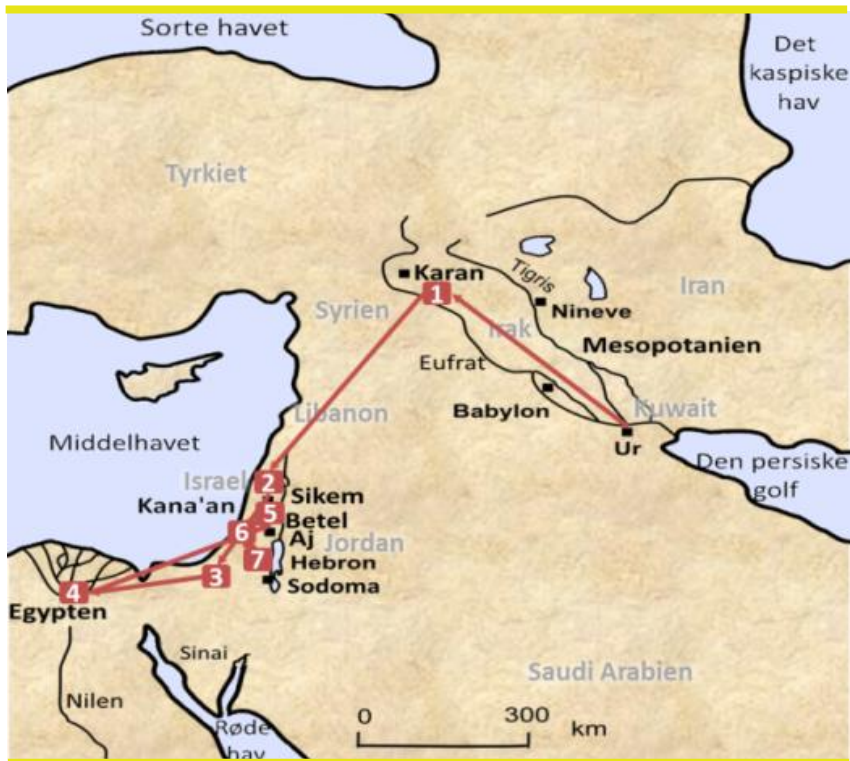

Første Mosebog: 1. 11,26-29 2. 16,1-16 3. 21,1-7 4. 22,20-24 5. 24,1-67 6. 25,1-4 7. 25,12-16 8. kap 29-30

Abrahams rejser

Abraham er nomade og rejser med en stor karavane rundt i Mellemøsten. De store træk i hans rejser gennemgås her.

1. Fra Ur til Karan

1. Mosebog 11,31

”Tera tog sin søn Abram, sin svigerdatter Saraj og sit barnebarn Lot med sig og forlod sin hjemby Ur for at drage til Kana’ans land. Men da de kom til byen Karan, slog de sig ned der.”

2. Fra Karan til Sikem

1. Mosebog 12,1-6

”Herren havde sagt til Abram: »Forlad dit land, dine slægtninge og din fars hjem, og tag af sted til det land, jeg vil vise dig. Jeg vil velsigne dig og gøre dig til stamfar for et mægtigt folk. Jeg vil gøre dig kendt vidt omkring, og du skal blive til velsignelse for mange. Jeg vil velsigne dem, der velsigner dig, og forbande dem, der forbander dig. Og gennem dig vil alle jordens folkeslag blive velsignet.«

Abram rejste nu videre til det land, Herren havde talt om, og Lot fulgte med ham. Abram var 75 år, da han forlod Karan.

Han rejste til Kana’ans land sammen med sin kone Saraj og sin nevø Lot, alle sine ejendele og de slaver, han havde erhvervet sig i Karan. De fortsatte ind i landet og kom til Sikem, til Mores egetræ. Området var på det tidspunkt beboet af det kana’anæiske folk.”

3. Fra Sikem til Betel/Aj

1. Mosebog 12,7-9

”Dér viste Herren sig for Abram og sagde: »Jeg vil give dette land til dine efterkommere.« På det sted byggede Abram et alter for Herren, som havde vist sig for ham.

Derpå forlod Abram stedet og rejste sydpå, indtil han kom til bjerglandet med Betel mod vest og Aj mod øst. Der slog han lejr og byggede et alter for at tilbede Herren. Derefter rejste han fra sted til sted i sydlig retning, indtil han bosatte sig i Negev.”

4. Fra Sydlandet til Egypten

1. Mosebog 12,10

”Engang blev der hungersnød i landet, og det var så slemt, at Abram besluttede at rejse ned til Egypten med sin familie for at bo der en tid.”

Her bliver Sara gift med Faraos, hvilket Gud straffer Faraos for. Faraos sender dem ud af landet med mange gaver for at undgå Guds straf

5. Fra Egypten til Sydlandet

1. Mosebog 13,1-4

”Abram forlod så Egypten og rejste nordpå til Negev sammen med sin kone og Lot og al deres ejendom. Han var nu meget rig. Han havde meget kvæg og masser af sølv og guld. De fortsatte nordpå fra sted til sted, indtil de nåede Betel og det sted mellem Betel og Aj, hvor de tidligere havde slået lejr, og hvor Abram havde bygget et alter. Der ofrede han igen til Herren.”

Herefter skilles Abram og Lot, da der ikke er græs nok til deres mange dyr, når de er samlet. Lot bosætter sig Jordandalen i Sodoma, og Abram bliver i Kana’an.

6. Rundt i Kana’an

1. Mosebog 13,14-17

”Efter at Lot var taget af sted, sagde Herren til Abram: »Se dig omkring til alle sider fra det sted, hvor du står. Se mod nord og mod syd, mod øst og mod vest. Jeg vil give dig og dine efterkommere hele dette land til evigt eje. Jeg vil gøre dine efterkommere så talrige som sandkornene på jorden. Rejs nu gennem landet på kryds og tværs og se nøje på det, for jeg vil give det til dig.«”

7. Bosat i Hebron

1. Mosebog 13,18

”Så slog Abram lejr i Mamres egelund ved Hebron. Der byggede han et alter for Herren.”

Abraham

Abraham og Sara er barnløse trods Guds løfter om, at de skal blive et stort folk så talrig som himmelens stjerner. Abraham tvivler på løftet og får Ismael med sin trælkvind Hagar.

1. Mosebog kapitel 12-16

Isak

Gud holder sit løfte til Abraham og Sara. De får sønnen Isak, da Sara er 91 år.

Gud sætter senere Abraham på en prøve og beder ham ofre Isak.

1. Mosebog kapitel 17-22

Jakob og Esau

Isak finder sin hustru Rebekka. De får sønnerne Esau og Jakob.

Jakob snyder Esau, så han får sin fars velsignelse.

1. Mosebog kapitel 24-27

Jakobs 12 sønner

Jakob snydes af Laban til først at gifte sig med Lea, selvom han ønsker Raket. Han får 12 sønner. To af dem, Josef og Benjamin, er med Raket.

1. Mosebog kapitel 29-35

Josef sælges

Josefs brødre er misundelige på ham og sælger ham som slave til egyptiske købmænd.

1. Mosebog kapitel 37

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

Israel

Ligesom Gud giver Abraham et nyt navn, giver han det også til den sidste patriark, Jakob. Jakob får navnet "Israel", hvilket samtidig bliver slægtens navn. Israel betyder "han kæmper med Gud", og det referer til en natlig kamp, Jakob har med en engel³⁵.

Jakob udkæmper en mærkelig natlig brydekamp, som slutter med, at han får et slag, der gør ham halt. Men det gør ham også til et nyt menneske med en ny identitet og et nyt navn. Kampen viser, at Jakob på trods af sine løgne, list og bedrag ikke kan eller vil slippe Gud. Han rejser et alter og kalder det El-Elohe-Israel (Gud, Israels Gud)³⁶.

Gud vil lære Jakob, at han er herre over ham. Jakobs sejr er, at han kommer ud af kampen som et nyt menneske, hvor den gamle Jakob (bedrageren) er fortid, og den nye Israel, der har kæmpet med Gud og sejret over det gamle menneske, er fremtiden.

³⁵ 1. Mosebog 32,23-30

³⁶ 1. Mosebog 33,20

2.7 Slaveri og udfrielse fra Egypten

Jakob får 12 sønner. De har forskellige mødre, og forholdet mellem dem er præget af jalousi. Det udmønter sig til sidst i, at nogle af de ældste sælger deres yngre bror, Josef til egyptiske købmænd. Josef bliver på den måde slave i Egypten. Gennem drømmetydning får han dog så megen succes, at han kommer i Faraos tjeneste og redder sin egen familie fra hungersnød.

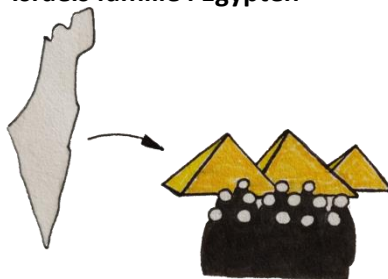
Familien flytter til Egypten og bor der i 400 år. De vokser i antal, og udgør en trussel mod egypterne, som gør dem til slaver og til sidst beslutter sig for at udrydde dem helt ved at dræbe alle nyfødte israelitiske drenge. I den situation udvælger Gud Moses til at føre dem ud af Egypten og tilbage til Kanaans land.

Josef i Egypten

Josef får succes hos Faraos i Egypten.
1. Mosebog kapitel 39-41

Israels familie i Egypten

Der bliver hungersnød i Kanaan, og Josefs brødre og deres familier flytter til Egypten.

1. Mosebog kapitel 42-46

Israelitterne bliver slaver

Som tiden går, bliver israelitterne mange, og egypterne gør dem til deres slaver.

2. Mosebog kapitel 1

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

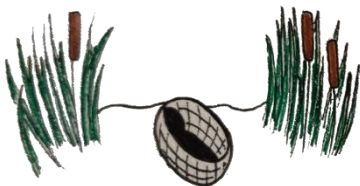

Moses går til Farao og fortæller ham, at han skal lade israelit-terne rejse, ellers vil egypterne blive ramt af plager. Der skal 10 plager til, før Farao lader israelitterne rejse.

De ti plager kan have en åndelig adresse til Egyptens guder, jf. 2. Mos 12,12.

1. *Vand bliver til blod*: Flodguden Osiris, der bragte frugtbarhed
2. *Frøer*: Fødselsgudinden Heket med kvindeskikkelse og frøhoved
3. *Myg*: Myg var kryb, som man havde religiøs afsky for
4. *Bremesværme*: Flueguden Zebub
5. *Pest blandt kvæg*: Gudinden Hathor, der ofte afbildes som en ko
6. *Bylder*: Guden for lægevidenskab og helbredelse Imhotep
7. *Hagl*: Himmelguden Nut
8. *Græshopper*: Seth, gud for ørken og tørke
9. *Mørke*: Solguden Ra
10. *Død*: Egypternes førstefødte dør, som straf for undertrykkelse af Guds førstefødte "Israel".

Moses i kurven

Da Moses bliver født, har egypterne besluttet at udrydde israelitterne ved at dræbe alle nyfødte drenge. Moses reddes i en kurv på Nilen, adopteres af en egyptisk prinsesse, vokser op, dræber en slavepisker og flygter.

2. Mosebog kapitel 2

Moses og hans bror Aron går til Farao og kræver at få lov til at rejse ud med alle israelitterne, men de får først lov efter 10 plager.

2. Mosebog kapitel 5-12

Den brændende tornebusk

Gud taler til Moses fra en brændende busk og kalder ham til at befri israelitterne.

2. Mosebog kapitel 3

Moses og Farao

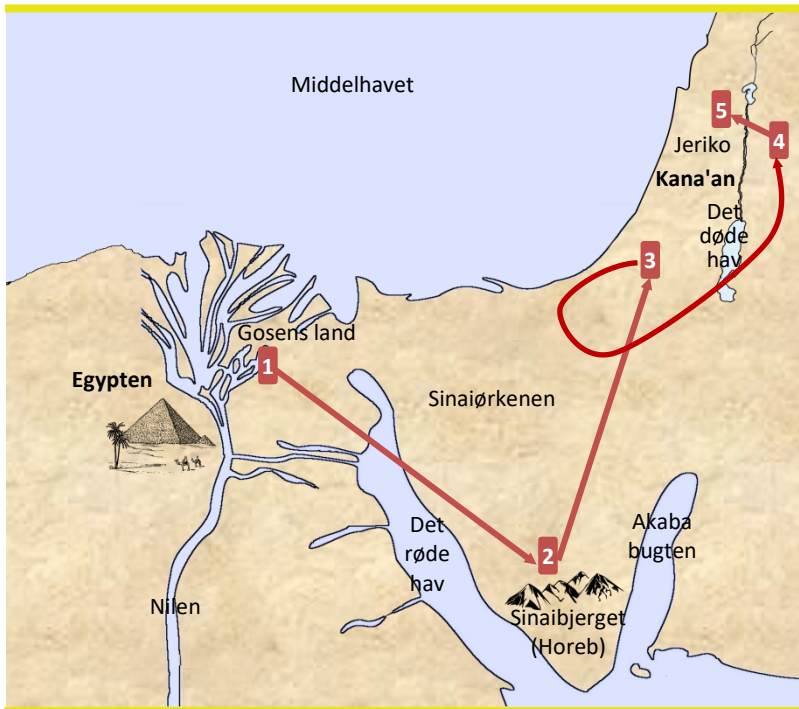

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

2.8 Ørkenvandringen

Her ses en oversigt over israelitternes udvandring fra Egypten. Det vides ikke præcist, hvor israelitterne gik gennem Det røde hav og på hvilket bjerg i Sinaiørkenen, Moses modtog de 10 bud.

1. Fra Gosens land

2. Mosebog kap. 12-14

Efter 400 år i Egypten leder Moses israeliterne ud af slaveriet. Under den 10. plage holder israelitterne den første påske, hvor de stryger blod fra et lam på dørstolperne. Derved går en dødsengel forbi deres hus (påske betyder forbigang). De får lov til at rejse, og Gud går selv foran dem i en sky. Folket går gennem Det røde hav, hvori de egyptiske forfølgere drukner.

2. Sinaibjerget

2. Mosebog kap. 19-20

Efter to måneder ankommer folket til et bjerg i Sinaiorknen. Gud kalder Moses op på bjerget, taler til ham og giver de 10 bud.

3. Grænsen til Kana'an

4. Mosebog kap. 13-14

Folket når frem til Kana'an, og Moses sender 12 spejdere op gennem Negev og ind i landet. I Hebron ser de

akimanitterne, sheshajitterne og talmajitterne. Det er tre slægter, der nedstammer fra de anakitiske kæmper. Folket gør oprør på grund af frygt og vantro efter spejderens rapport og må blive 40 år i ørkenen, til den vantro slægt er uddød.

4. Ørkenen

Josvabogen kap. 2

40 år efter er Moses død, og Josva har overtaget ledelsen. Han sender to spioner til Jeriko, som den prostituerede Rahab redder ved at skjule dem. Israelitterne går herefter over Jordanfloden.

5. Jeriko

Josvabogen kap. 6

Israelitterne marcherer seks dage rundt om Jeriko, som er den første bevogtede by, de kommer til. På den syvende dag går de syv gange rundt, mens præsterne blæser i horn. På et kampråb falder murene sammen, og byen kan indtages.

Israelitterne går gennem Det røde hav

Da israelitterne har forladt Egypten, angriber egypterne dem, men Gud skiller vandet, så de kan gå gennem Det røde hav og slippe væk.

2. Mosebog kapitel 14

Manna fra himmelen

Gud sørger for mad til hele folket i ørkenen hver dag.

2. Mosebog kapitel 16

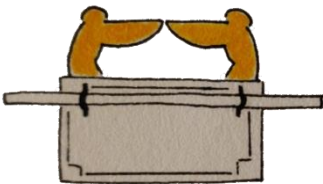
De 10 bud og guldkalven

Gud giver Moses de 10 bud på bjerget. Mens han er deroppe bygger folket en afgud/guldkalv.

2. Mosebog kapitel 20 + 32

Pagtens ark

Moses får besked på at bygge en kiste/ark til stentavlerne med de 10 bud.

2. Mosebog kapitel 25

Kobberslangen

Folket i ørkenen bliver utilfredse, og Gud sender slanger mod dem. Han giver dem mulighed for at redde livet ved at rette blikket mod en kobberslange på en stang.

4. Mosebog kapitel 21

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

Guds egenskaber

Gud bruger vandringerne gennem ørkenen til at åbenbare noget af sin karakter for israelitterne. Han viser sig som en person, der møder israelitterne på en personlig måde³⁷ og giver sig til kende med sit navn³⁸. Selvom Gud er den almægtige og ophøjede, så er han også en nærværende Gud, som møder³⁹ og taler⁴⁰ med mennesker.

Gud kalder sig selv ”Jeg er den, jeg er”. Det fortæller, at Gud er den levende og uforanderlige. Denne uforanderlighed står i kontrast til fx fremstillingen i islam. Når man har indgået en aftale i islamisk kultur, siger man ”in-sha-Allah” (om Gud vil). Det hænger sammen med, at man i islam aldrig helt kan vide, hvor man har sin gud.

Gud er en person, vi kan kende. Han er uforanderlig, men også personlig og bevægelig, når han lytter til vore bønner. Den pagt, han har indgået med os, betyder, at vi aldrig skal være i tvivl om, at Gud er for os.

³⁷ Se fx 2. Mosebog 3,34 og 2. Mosebog 19, 40

³⁸ 2. Mosebog 3, 14

³⁹ 2. Mosebog 25:22; 40,34-38

⁴⁰ 2. Mosebog 33,7-11

2.9 De fem Mosebøger

Her ses en oversigt over indhold i de fem Mosebøger.

1. Mosebog

Bogen hedder "Genesis" på engelsk, hvilket betyder skabelse eller oprindelse.

Bogen handler om urhistorien og patriarkerne.

Kapitel

- 1-2 Skabelsen,
- 3-4 Syndefaldet, Kain og Abel
- 6-9 Noa
- 11 Babelstårnet
- 12-25 Abraham (ca. år 2.000 f.Kr.)
- 21-27 Isak,
- 25-36 Jakob
- 37-50 Josef (ca. 1.800 f.Kr.)

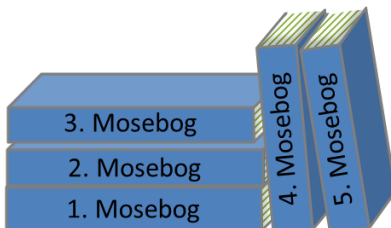
2. Mosebog

Bogen hedder "Exodus" på engelsk, hvilket betyder afgang/udvandring.

Bogen bekræfter den pagt, Gud har indgået med patriarkerne Abraham, Isak og Jakob. Og den giver indblik i Guds karakter.

Kapitel

- 1 Undertrykkelse i Egypten
- 2-4 Moses' fødsel og kald
- 7-11 De 10 plager i Egypten
- 12-13 Udgangen af Egypten
- 14-19 Vandring til Sinaj Bjerg
- 20 De 10 bud
- 21-31 Love og forordninger
- 32 Guldkalven
- 33-34 Fornyelse af pagten
- 35-40 Tabernaklet

3. Mosebog

Bogen hedder "Leviticus" på engelsk, fordi den indeholder religiøs lovgivning varetaget af levitterne.

Bogen er en juridisk håndbog for de israeltiske præster og levitterne. Den indeholder en række forskrifter for det israeltiske samfunds moralske og religiøse liv.

Kapitel

- 1-7 Love om ofringer
- 8-9 Aron indvies til præst
- 11-15 Renhedslove
- 16 Den store forsoningsdag
- 17-27 Love og forordninger

4. Mosebog

Bogen hedder "Numeri" på engelsk, fordi bogen indeholder optællinger af israeltitterne i ørkenen.

Bogen fortæller historien om israeltitternes rejse fra bjerget i Sinaj til Kana'an.

Kapitel

- 1-10 Folketælling, levitternes opgaver, diverse love
- 11-21 Opbrud fra Sinaj, vandring i ørkenen, ulydighed, diverse love
- 22-24 Bileam
- 25-36 Vandring til området øst for Jordan og diverse love

5. Mosebog

Bogen hedder "Deutoronomium" på engelsk, hvilket betyder "den anden lov", fordi loven gennemgås igen.

I bogen findes Moses' taler til folket, inden de fra Moabs sletter går over Jordanfloden og ind i Kana'an.

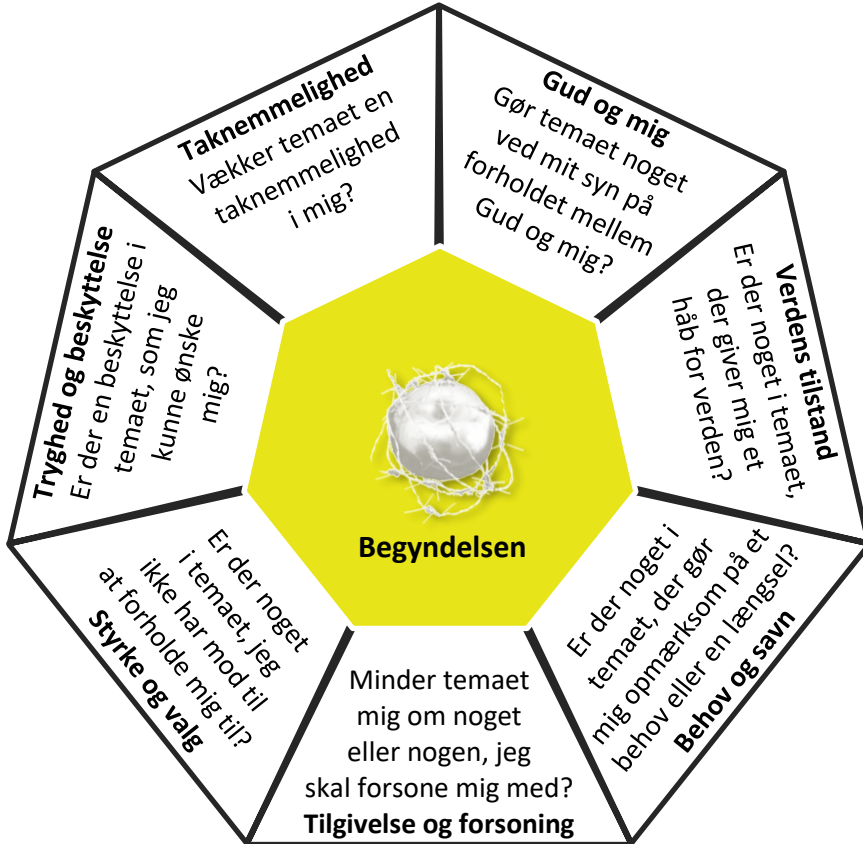
Kapitel

- 1-4 Historisk tilbageblik og formaninger
- 5-11 Moses minder folket om pagten
- 12-26 Diverse love og advarsler
- 27-30 Forbandelser og velsignelser
- 31-34 Moses' afsked

2.10 Refleksion

Hvorfor findes det onde?

Gud

ansvar

Satan

Video om
en god Gud
i en ond verden

YouTube
PBV4wNHMLI4

Kapitel 3

3. Det Gamle Testamente og Gud Far	71
3.1 Visdomslitteratur	79
3.2 Profetier om genoprettelse	81
3.3 Profetier om Jesus	83
3.4 Profeter	86
3.5 Treenigheden	89
3.6 Gud Far	93
3.7 Identiteten under loven	95
3.8 Refleksion	97

Det Gamle Testamente og Gud Far

Hvem er Gud?

3

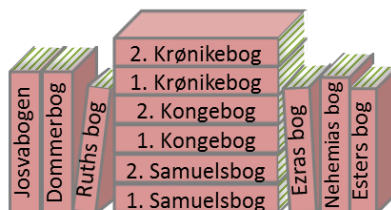
3. Det Gamle Testamente og Gud Far

Hvem er Gud?

Efter de fem Mosebøger er der en række bøger om Israels historie. Da israelitterne har indtaget landet, bosætter de sig i de 12 stammer, som er efterkommerne af Jakobs sønner.

Hvad er Det Gamle Testamente, og hvordan fremstår Gud i det?

Landet bliver i omkring 300 år, fra Josvas død og frem til kong Saul, styret og administreret lokalt i stammerne med dommere som de udøvende ledere. Retssager, der ikke kan løses lokalt, kan henvises til dommeren, der også fungerer som hærfører, når stammerne angribes af nabofolkene.

Nabofolkenes krigeriske angreb plager israelitterne voldsomt, og de ser, hvordan disse naboer kan samle stærke hære med en konge i front. Derfor ønsker de en tilsvarende styreform med en konge.

I Første Samuelsbog kapitel 8 kan man læse om, hvordan Gud advarer israelitterne mod at lade sig styre af en konge, som vil komme til at undertrykke dem. Gud vil selv være folkets leder, og han er det via dommerne, som han taler igennem. Men folket kræver en konge, og Gud lader dem få det.

Bibeltekst om folket, der kræver en konge

1. Samuel 8,1-22

Da Samuel blev gammel, satte han sine to sønner til at være dommere i Israel. Den ældste hed Joel, og den anden hed Abija. De havde deres dommersæde i Be'ersheba, men de var pengegriske og slet ikke som deres far. De tog imod bestik og domte uretfærdigt.

Til sidst mødtes Israels ledere i Rama for at diskutere sagen med Samuel. »Hør her,« sagde de. »Du er blevet gammel, og dine sønner er ikke som dig. Giv os en konge, sådan som de andre folk har.«

Samuel var oprørt over forslaget, og han gik til Herren for at spørge om råd. »Gør, som de siger,« svarede Herren. »Det er ikke dig, de forkaster, men mig, for de ønsker ikke længere mig som konge. Lige siden jeg førte dem ud af Egypten, har de forkastet mig og vendt sig til andre guder for at få hjælp, og nu behandler de dig på samme måde.

Giv dem, hvad de beder om, men advar dem om, hvordan en konge vil behandle dem.«

Da fortalte Samuel, hvad Herren havde sagt: »Siden I vil have en konge, skal I vide, hvordan konger behandler deres undersåtter. Kongen vil indkalde jeres sønner til sin hær, så de må løbe foran hans stridsvogne. Nogle af dem bliver anførere i hæren, mens andre bliver udskrevet til tvangsarbejde. Nogle bliver tvunget til at pløje og høste hans marker, andre til at lave våben og udstyr til de kongelige vogne.

Kongen vil også tage jeres døtre og tvinge dem til at lave mad, bage brød og tilberede de salver, han smører sig ind i. Han vil tage jeres bedste marker og vingårde og olivenplantager og give dem til sine venner.

Han vil tage en tiendedel af jeres høst og fordele den mellem folkene i sin inderkreds. Han vil gøre krav på jeres slaver og på jeres bedste okser og æsler til eget brug.

Han vil forlange at få udleveret en tiendedel af jeres fåreflokke, og I kan ikke sætte jer op imod ham. Når I så engang beder om at bliver fri for den konge, I selv har forlangt at få, da er det for sent. Herren vil ikke høre jeres bøn.«

Men folket nægtede at høre på Samuels advarsel. »Det er lige meget,« svarede de. »Vi vil have en konge. Vi vil ikke stå tilbage for vores nabolande. Vores konge skal regere landet og være vores anfører i krig.«

Så fortalte Samuel Herren, hvad folket havde sagt, og Herren svarede: »Så gør, som de siger, og giv dem en konge.« Da gik Samuel med til ledernes forslag og sendte dem hjem.

Fra Bibelen på hverdagsdansk

Gad vide hvorfor
vi mennesker ikke
kan håndtere magt
og penge bedre?

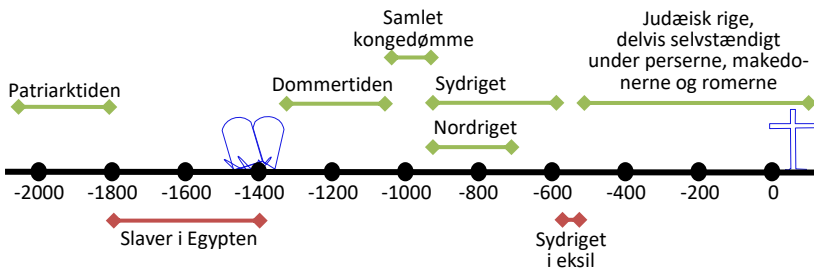

Dommere

Efter Josvas død går der kun en generation før, folket har glemt Gud og begynder at tilbede andre guder. Gud lader en nabokonge besejre dem og herske over dem i otte år, indtil de vender sig til Gud for at søge hjælp.

Så giver Gud sin ånd til Otniel⁴¹, og lader ham befri Israel. Han bliver den første dommer, som Gud tildeler sin ånd, så han kan lede folket.

Denne situation med folkets frafald fra Gud, angreb fra og underkastelse under en fremmed magt samt en dommer, der befrier dem, gentages mange gange i dommertiden. Den sidste dommer er Samuel. Det er svært at tidsfæste og fastlægge rækkefølgen af de øvrige dommere.

⁴¹ Dommerbogen 3,7-11

De 12 spejdere

Moses sender 12 spejdere ind i Kana'an, men de bliver bange for de stærke folk i landet og må blive 40 år i ørkenen.

4. Mosebog kapitel 13

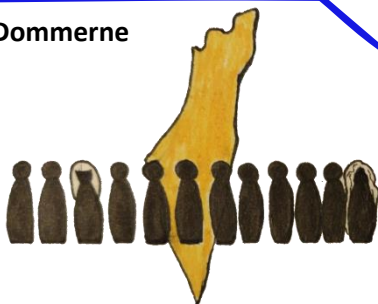
Rahab og Jeriko

40 år senere sender Josva to spioner ind i landet. Den prostituerede Rahab redder de to israelitiske spioner og dermed sin egen familie.

Josvabogen kapitel 2

Dommerne

Efter indtagelse af Kana'an fordeler folket sig i landet i de 12 stammer. Gud retleder dem herefter ved hjælp af dommere i omkring 300 år. Heriblandt Gideon (6-8) og den stærke Samson (13-16).

Dommerbogen kapitel 2 - 16

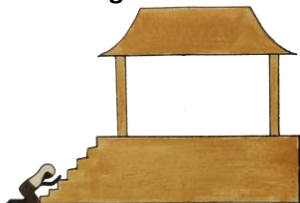
Ruth

Ruth er en moabitisk kvinde, der lever i dommertiden. Hun viser troskab mod Gud, og bliver oldemor til kong David.

Ruth kapitel 1-4

Hannah og Samuel

Hannah mobbes af sin medhustru, fordi hun ikke kan få børn. Hun græder i templet, og Gud giver hende sønnen Samuel. Samuel vokser op i templet og bliver den sidste dommer, som salver både kong Saul og kong David.

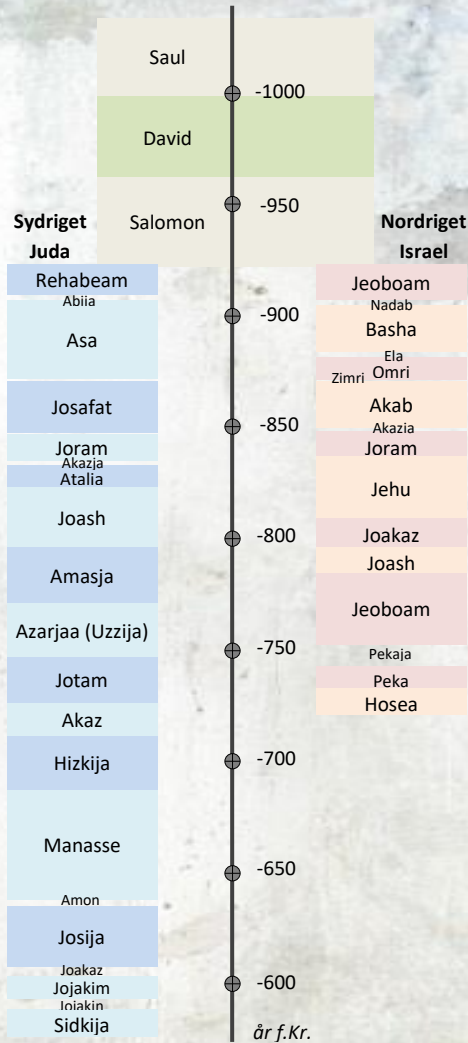
1. Samuels bog kapitel 1-3

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

Konger

Det kongerige, som Israel ønskede sig, holder kun i tre generationer. Herefter splittes nationen i et Nordrige og et Sydrige.

Kong Saul

Saul bliver den første konge, men da han ikke holder fast i Gud, gives tronen til en anden slægt.

1. Samuels bog kapitel 9-15

Samuel salver David

Da Saul svigter, salver Samuel den unge fårehyrde David til konge.

1. Samuels bog kapitel 16

Kong David

David bliver Israels store konge, af hvis slægt Gud lover at lade en frelser/messias føde.

2. Samuels bog kapitel 1-24

Kong Salomon

Davids søn Salomon bliver konge og hersker med stor visdom, men glemmer også Gud undervejs.

1. Kongebog kapitel 3-11

Kong Josias

Josias er 8 år, da han bliver konge. Han finder den gamle lovbog og gør, hvad er der ret i Guds øjne.

2. Kongebog kapitel 22-23

Kong Akab

Efter nogle generationer bliver Akab konge i Nordriget.

Han gifter sig med Jezabel, som er en sidonitisk prinsesse. Hun får ham til at vende sig væk fra Gud. Profeten Elias udfordrer kong Akab og hans afguder til en styrkeprøve på Karmels bjerg.

1. Kongebog kapitel 16 – 18

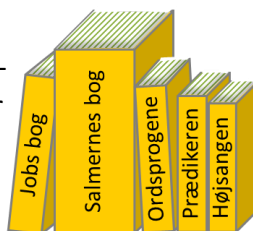

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

3.1 Visdomslitteratur

Efter de historiske bøger findes der fem visdomsbøger. Blandt de apokryfe skrifter er der også et par visdomsbøger, nemlig Visdommens Bog og Siraks Bog.

Jobs Bog

Jobs Bog er en fortælling om Job og hans liv og ulykke, som er rammet ind af en fortælling om Gud og Satan, der mødes i Himlen. Job er en rig, retskaffen og gudfrygtig mand med en stor familie, men han mister både rigdom og familie på meget kort tid, da Gud giver Satan lov til at udsætte ham for prøvelser.

Bogen behandler emner som lidelse, tab, sorgbearbejdelse, desperation og håb. Man kender ikke Job fra andre skrifter og ved ikke, hvornår han levede. Bogen menes at være skrevet i det 5. eller 4. århundrede før Kristus.

Salmernes Bog

Salmernes Bog indeholder 150 sange, som dog ikke fremstår som sange på dansk, da de ikke er oversat med henblik på sang. De er sandsynligvis skrevet over en periode på 1.000 år fra ca. 1.500 f.Kr. (Salme 90 af Moses) til ca. 500 f.Kr. (Salme 119 af Ezra). De fleste sange er skrevet på Davids tid omkring 1.000 f.Kr., og mere end halvdelen af sangene menes at være skrevet af David.

Bogen viser Gud som den almægtige skaber i Himlen. Men den viser også Gud som en personlig Gud, der føler med sit folk og længes efter at vise dem omsorg og barmhjertighed.

I mange af sangene taler forfatterne om deres liv med Gud på en meget personlig måde. Her kan vi fx spejle vores egne kampe med Gud i forfatternes bønner, hvor de kæmper med deres fald og beder om tilgivelse, eller hvor de lægger deres lidelser frem og beder om hjælp. Eller vi kan læse om deres tak og lovprisninger, hvor de priser Gud for hans frelse og takker ham, fordi han greb ind.

Ordsprogenes Bog

Ordsprogenes Bog indeholder en række ordsprog, hvoraf mange er skrevet af kong Salomon i det 10. århundrede f.Kr. Han skrev omkring 3.000 ordsprog⁴², men ikke alle er med her. Derudover er der bidrag fra andre frem til begyndelsen af det 7. årh. f.Kr.

Prædikerens Bog

Prædikerens Bog menes også at være skrevet af kong Salomon⁴³. Salomon ser som ældre tilbage på sit liv og sine erfaringer. Han har studeret meget og besidder stor visdom men må erkende, at selv den største menneskelige visdom kommer til kort, når det drejer sig om at forstå den dybere mening med livet. Den simple og endelige konklusion efter behandling livets tomhed findes i kapitel 12 vers 13: "Hav ærefrygt for Gud og adlyd hans befalinger, for det er alle menneskers pligt".

Højsangen

Højsangen indeholder en række elskovsdigte og er formodentlig også skrevet af kong Salomon.

⁴² Ifølge 1. Kongebog 5,12

⁴³ Prædikerens Bog 1,1 og 1,12

3.2 Profetier om genoprettelse

Efter visdomsbøgerne findes de profetiske bøger. Det gennemgående tema i disse er opfordringer til omvendelse og løfte om en kommende frelser, der genopretter riget.

Kong Salomon dør i år 922 f.Kr. Herefter bliver hans søn Rehabeam konge. Det er dog kun Juda og Benjamins stammer, som bor i den sydligste del af landet, der accepterer ham som konge. Deres område kaldes herefter Sydriget eller Juda. De fortsætter med at have Jerusalem som hovedstad.

I den nordlige del vælger de øvrige stammer Jeroboam til konge. Her er det først Sikem og senere Samaria, der fungerer som hovedstad for Nordriget/Israel.

Nordriget angribes og erobres af assyrerne i 722 f.Kr. Indbyggerne deporteres til Assyrien (Iran/Irak). Assyrien er en krigerisk stormagt, der har eksisteret i 1.500 år, men i 612 f.Kr. besejrer en koalition af meder og babylonier assyrerne.

Det bliver starten på et nybabylonsk rige, der senere bliver overtaget af det persiske rige, som har sin storhedstid mellem 550 og 330 f.Kr. I 587-586 f.Kr. bliver Sydriget angrebet af babylonierkongen Nebukadnesar, som nedbryder Jerusalems mure og ødelægger Salomons Tempel. Byen rives helt ned og indbyggerne bliver deporteret til Babylon.

De 10 israelske stammer, som udgør Nordrigets befolkning, vender aldrig tilbage til Israel igen. Men de fordrevne fra Sydriget vender hjem fra deres fangenskab i Babylonien, da perserkongen Kyros 2. den Store i 539 f.Kr. erobrer Babylon og frigiver dem.

Når folket i dag kaldes jøder, skyldes det, at det hovedsageligt var judæerne (fra juda stamme), der kom tilbage til Israel. Israel eksisterer herefter (underkastet forskellige fremmede herredømmer) frem til år 70 e.Kr., hvor romerne jævner Jerusalem med jorden.

Efter Israels splittelse i Nordriget og Sydriget har det været en gennemgående længsel hos folket at få alle stammer samlet i et rige igen. Det afspejler sig i de profetiske skrifter, hvor der bliver profeteret om en samling af hele riget.⁴⁴ Disse profetier er også centrale for genoprettelsen af Israel i 1948 og de efterfølgende kampe for retten til landet.

⁴⁴ Ezekiel 37,15-28

3.3 Profetier om Jesus

Ved Jerusalems fald siger Jeremias, at Israel har svigtet sin del af pagten, og at Gud nu vil forvise dem fra landet og føre dem til Babylon. Men samtidig begynder han at tale om en ny pagt⁴⁵:

Engang i fremtiden vil jeg gennemføre en ny pagt med Israels og Judas folk,« siger Herren. Den nye pagt vil ikke komme til at ligne den, jeg oprettede med deres forfædre, da jeg tog dem ved hånden og førte dem ud af slaveriet i Egypten. De brød jo min pagt, selv om jeg var som en trofast ægtemand. Den ny pagt, som jeg vil oprette med Israels folk engang i fremtiden, bygger på følgende løfte:

Jeg vil lægge mine love i deres indre og skrive dem på deres hjerter. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. Da skal man ikke længere sige til sine venner eller familie, at de bør kende mig som deres herre, for alle, både små og store, vil forstå, at jeg er Herren. For jeg vil tilgive dem deres skyld og udslette deres synder af min hukommelse.

Fra Bibelen på hverdagsdansk

Denne pagt skrives der også om i andre profetbøger⁴⁶, som er fyldt med løfter om en kommende messias. Jøderne forstår messias som en hersker, der skal komme og redde deres land.

Kristne anser profetierne som opfyldte i Jesus. Jesus har ikke oprettet et jordisk rige, men han har skabt et åndeligt rige, hvor Guds vilje ikke er skrevet på stentavler men i menneskers hjerter.

⁴⁵ Jeremias 31,32-34

⁴⁶ Fx Esajas kapitel 42 eller 61, Ezekiel 16,61-62 eller 37,26

Udpluk af gammeltestamentlige tekster med profetier om Jesus

	Vældig og evig	Født i Betlehem	Født af en jomfru	Af Juda stamme	 Davids rodskud
Profeti	Es 9,5-6	Mika 5,1	Es 7,14	Mos 49,10	Es 11,1
Opfyldes	Luk 1,31-33	Luk 2,4-7	Matt 1,18-23	Åb 5,5 1	Åb 5,5; 22,16
	Herodes' barnemord	Flugten til Egypten	Blinde ser, døve hører	Herrens ånd er over mig	Indtoget i Jerusalem
Profeti	Jer 31,15	Hos 11,1	Es 35,5	Es 61,1-2	Zak 9,9
Opfyldes	Matt 2,16-18	Matt 2,15	Matt 11,5	Luk 4,18-21	Matt 21,1-11
	Tredive sølvpenge	Tavs over for anklagerne	Lodkastning om klæderne	Ham de har gennemboret	I en rig mands grav
Profeti	Zak 11,12-13	Es 53,7	Sl 22,19	Zak 12,10	Es 53,9
Opfyldes	Matt 27,3-10	Matt 26,62f	Matt 27,35	Joh 19,37	Matt 27,57-60

Gad vide om profeterne selv vidste, hvad de profeterede om?

Bibeltekst i Det Gamle Testamente, som peger frem mod Jesus

Esajas 53,1-12

Hvem troede på budskabet?
Hvem forstod Herrens magt?
Herren lod ham spire frem som en ny plante, som et rodkud op af den udtørrede jord. Han var ikke noget flot syn, ingen særlig skønhed. Der var ikke noget ved hans udseende, som gjorde ham attraktiv. Han blev hadet og forkastet, hans liv var fuldt af sorg og smerte. Vi så til den anden side, når han gik forbi, vi regnede ham ikke for noget. Vi troede, at hans lidelser var Guds straf. Men det var vores sygdomme han tog på sig, vores lidelser han bar.

Han blev gennemboret for vores synder og lemlæstet for vores overtrædelser. Straffen ramte ham, for at vi kunne gå fri. Ved hans sår blev vi helbredt. Vi var som får, der var faret vild, vi gik hver vores egen vej. Men Herren lod ham bære den straf, som vi skulle have haft. Han blev pint og mishandlet, men var tavs som et lam, der føres til slagtning, som et får, der lader sig klippe uden at klynke. Han blev ydmyget, dømt

og ført bort. Efterkommere har han ingen af, for hans liv på jorden endte brat. Han tog straffen for folkets skyld. Man ville begrave ham sammen med forbrydere, men han fik en gravplads blandt de rige, for han havde ikke gjort noget forkert og aldrig bedraget nogen.

Det var Herrens plan, at han skulle lide. Men når han har bragt det offer, som soner andres synd og skyld, vil han få talrige efterkommere og et langt liv, og Herrens plan skal lykkes gennem ham. Når han ser, hvad der kommer ud af hans lidelse, glæder han sig og føler, at det var det hele værd. Herren siger: »Min retfærdige tjener vil få frikendt mange, fordi han har sonet deres synd. Jeg vil belønne ham med ære og magt fordi han frivilligt gav sit liv. Han blev regnet som en synder, men han tog straffen for mange menneskers synd og gik i forbøn for de oprørske.«

Fra Bibelen på hverdagsdansk

3.4 Profeter

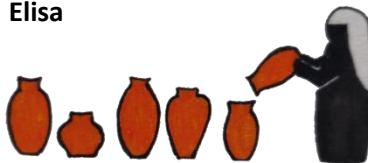
Elias

Elias hentes op i himlen af en ildvogn med ildheste.

2. Kongebog kapitel 2

Elisa

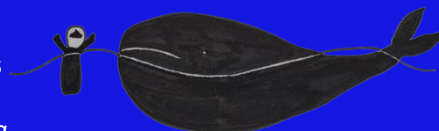
Profeten Elisa gør mange mirakler ved Guds kraft. Han redder en fattig enke, opvækker en død kvinde, skaffer mad til profeter og helbreder en spedalsk.

2. Kongebog kapitel 3-8

Jonas

Jonas kaldes af Gud til at forkynde dom over Israels ærkefjende Assyrien. Men han flygter i den modsatte retning, stoppes af en storm, sluges af en fisk og spyttes op på stranden igen.

Jonas bog

Hoseas

Hoseas skriver om Guds trofasthed over for sit folk og folkets troløshed overfor Gud. Gud gav Hoseas besked om at gifte sig med troløse kvinder for at demonstrere det.

Hoseas bog

Mika

Mika skriver om Guds retfærdighed og kravet om retfærdighed i samfundet.

Mikas bog

Joel

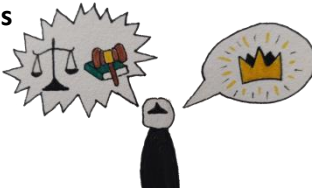
Joel skriver bl.a. om et løfte om en særlig udgydelse af Guds Ånd.

Joels bog

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

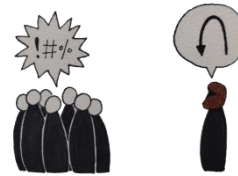
Esajas

Esajas skriver profetisk om eksilet i Babylonien og israelitternes tilbagevenden, Messias komme og fredsriget på den nye jord.

Esajas bog

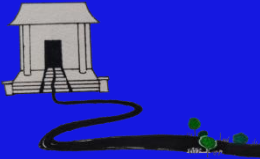
Jeremias

Jeremias søger at overbevise folket om, at de ikke kan klare sig alene med rigdom, militær, diplomati eller religion. Han kalder til omvendelse, selvom folk håner og forfølger ham.

Jeremias bog

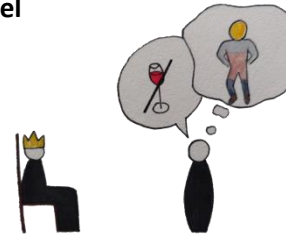
Ezekiel

Ezekiel har syner og dramatiske profetier med dom over Guds folk, Jerusalems ødelæggelse samt Israels gode fremtid, Messias' komme og Guds fredsrige på jorden.

Ezekiels bog

Daniel

Daniel bortføres som ung til Babylon, hvor han kommer i kongens tjeneste og stiger i graderne pga. sin fromhed, redelighed og gud-givne evne til at tyde drømme.

Daniels bog

Daniels venner

Kong Nebukadnezar fremstiller en billedstøtte af guld, som alle skal tilbede. Daniels tre venner nægter det og bliver kastet i en ildovn.

Men ilden skader dem ikke.

Daniels bog kapitel 3

Daniel i løvekulen

På grund af misundelse og en sammensværgelse bliver Daniel kastet i en løvekule, men løverne gør ham intet ondt.

Daniels bog kapitel 6

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

Zakarias

Zakarias har otte profetiske syner og en lang række specifikke Kristusprofetier.

Zakarias bog

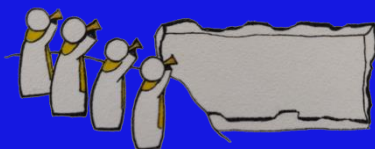
Ester

Den forældreløse Ester (ikke profet) bliver Guds redskab til at frelse folket, da hun bliver dronning i Persien.

Esters bog

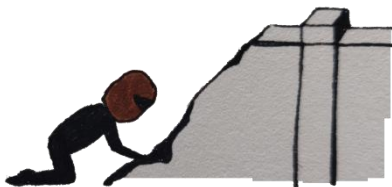
Ezra

Ezra vender hjem fra eksilet i Persien og genopbygger templet.

Ezras bog

Nehemias

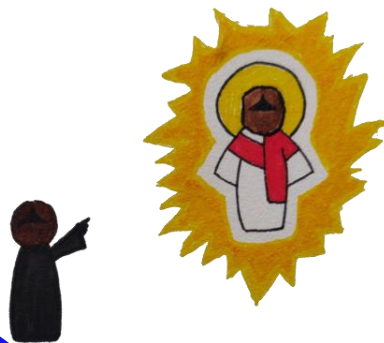
Nehemias vender hjem og genopbygger muren om Jerusalem.

Nehemias bog

Malakias

Folket er havnet i eksil på grund af synd og afgudsdyrkelse. Så snart de vender tilbage til Israel, vender de ryggen til Gud igen. Malakias peger hen mod en kommende frelser.

Malakias bog

Tegninger: Rebekka Linde Almquist

3.5 Treenigheden

Guds karakter åbenbares gennem Bibelen på forskellige måder. Her viser han sig som tre forskellige personer:

- Gud Far er den person, der er den ultimative kilde eller årsag. Han har skabt verden og har en frelsesplan⁴⁷ for den.
- Gud Søn er den person, hvorigennem Gud gør arbejdet. Det er i hans billede mennesket er skabt og nyskabt for at udfolde hans liv i verden⁴⁸.
- Gud Helligånd er den person, hvorigennem Guds kraft virker. Han levendegør og fuldfører forløsningen i Guds børn⁴⁹.

Gud er én, men også flere personer, og i selve sit væsen er han fællesskab. Han er kærlighed, og enheden mellem Far, Søn og Helligånd er så levende og konkret, at denne enhed er én Gud. De enkelte medlemmer af treenigheden er alle den samme Gud. "Gud Far" er Gud, "Gud Søn" er Gud, og "Gud Helligånd" er Gud.

Det kan være svært at få det til at hænge sammen i en menneskelig tanke. Udfordringen er, at Gud ikke passer ind i vores kasser, hvor man ikke kan være både tre og en på samme tid. Men gennem hele den kristne historie har de fleste kristne været enige om at beskrive Gud som en treenig Gud.

⁴⁷ Efeserne 1,10

⁴⁸ Kolossenserne 1,15-20

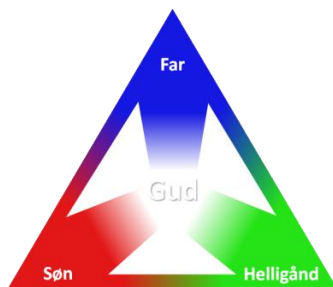
⁴⁹ Romerne 8,26f

Hvis vi forestiller os en verden i én dimension, så vil alt være punkter på en streg. Hvis der er to dimensioner, er der mulighed for at lave flere streger, hvor stregerne kan krydse hinanden og danne forskellige mønstre og figurer. I tre dimensioner er der muligheder for at lave kasser og fylde noget i dem svarende til vores verden.

Når vi skal til at forestille os mere end tre dimensioner, så begynder det at blive svært. På samme måde er Gud i dimensioner, som er større end vores, og vi er derfor ikke i stand til at begribe ham fuldt ud.

Herunder er Treenigheden illustreret med en trekant, der som et prisme spalter det hvide lys i forskellige farver. Trekanten illustrerer Gud som lyset. Det hvide lys består af alle farver og kan spaltes i forskellige farver. Faderen, sønnen og Helligånden er tre forskellige måder, Gud åbenbarer sig for mennesker, som har hver sin personlighed eller farve.

	Gud Far	Gud Søn	Gud Helligånd
Viser sig:	<ul style="list-style-type: none">• i naturen	<ul style="list-style-type: none">• i historien	<ul style="list-style-type: none">• i tilværelsen
Handling:	<ul style="list-style-type: none">• skaber	<ul style="list-style-type: none">• frelser	<ul style="list-style-type: none">• åbenbarer
Giver:	<ul style="list-style-type: none">• orden	<ul style="list-style-type: none">• nåde	<ul style="list-style-type: none">• kraft
Sted:	<ul style="list-style-type: none">• over os	<ul style="list-style-type: none">• hos os	<ul style="list-style-type: none">• i os
Budskab:	<ul style="list-style-type: none">• du skal	<ul style="list-style-type: none">• du må	<ul style="list-style-type: none">• du kan

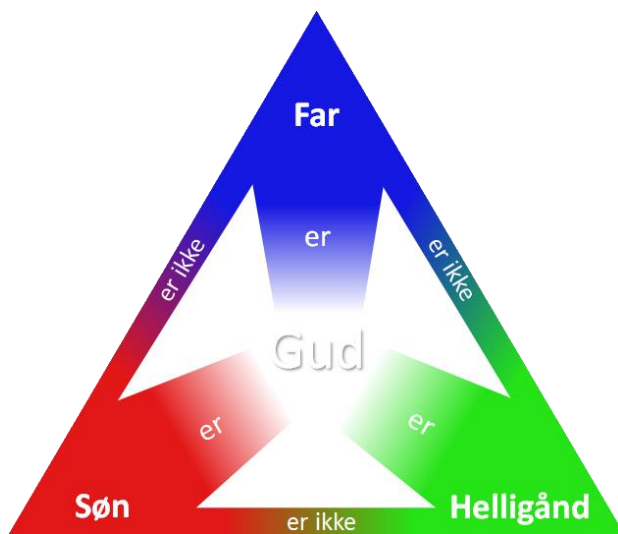

Treenigheden findes ikke som begreb i Bibelen. Når de fleste kristne alligevel er enige om at beskrive Gud som treenig, er det fordi, Gud mange gange i Bibelen fremstilles som Far, Søn og Helligånd.

Et af disse steder er i missionsbefalingen⁵⁰:
"Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn".

Et andet sted skriver Paulus⁵¹:
"Herren Jesu Kristi nåde og Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med jer alle".

De tre personer er forskellige, men de er alle Gud.

⁵⁰ Matthæusevangeliet 28,19

⁵¹ 2. Korinter 13,13

Gud omtales på forskellige måder i Bibelen. Den mest centrale betegnelse er "YHWH", der generelt er oversat til "Herren" i de danske oversættelser. YHWH forekommer omkring 7.000 gange i Bibelen. Navnet kommer fra de fire hebræiske bogstaver (יהוה) Yud, Hay, Vav og Hay, der samlet betyder "jeg er".⁵²

Gud omtales også som Elohim over 2.300 gange. Det kommer fra en rod, der betyder styrke og magt. En anden betegnelse er Elah, som er brugt 70 gange og har nogenlunde samme betydning som Elohim. Elah kombineres også ofte med andre af Guds navne.

Video om
treenheden

Vimeo
296027837

⁵² Se fx 2. Mosebog 3,14, 2. Mosebog 33,18-19 og 2. Mosebog 34,5-7

3.6 Gud Far

Den første person i Treenigheden er Gud Far. Alt udspringer fra ham. Han er altings skaber. Selvom hele Guds væsen udtrykkes i Det Gamle Testamente, så er det særligt Gud Far, der træder frem med bl.a. egenskaberne⁵³ her:

- Almægtig
- Alvidende
- Skaber
- Forsørger
- Evig
- Uforanderlig
- Ophøjet
- Hellig
- Strålende skønhed
- Herlighed
- Perfektion
- Visdom
- Suveræn
- Mægtig
- Overdådig
- Rig
- Liv og kraft
- Grænseløs kærlighed

Gud Far kan erfares i det skabte. Han er den, der giver os den orden, som kan ses fra den mindste foton og den mindste DNA-streng til den største superhob i universet.

Gud Far har overladt skaberværket til os mennesker. Det ansvar har vi som menneskehed svigtet i Edens have ved at invitere ondskenen ind. Og det svigter vi i dag, så både naturen og mennesker lider derunder. Ikke desto mindre fastholder Gud sin pagt og alliance med os for både i nutiden og i evigheden at genoprette det hele.

⁵³ Læs om Guds egenskaber i Salmerne 103

Visdom

Det er Gud, der har skabt den orden, som vi passer ind i. Derfor er det også ham, der kan fortælle os, hvordan vi bedst lever i verden. Han ved, hvordan menneskelivet oprindeligt var tænkt. Derfor er han værd at lytte til og kende. Kendskab til Gud Far opnås gennem visdom, og visdom opnås ved at kende ham. Visdom er en navigator for livet, som giver forståelse og dømmekraft med hensyn til livets retning og mening.

Visdom beskytter os ikke mod fejl, nederlag eller svære ting, men den beskytter os mod tåbelighed, som ofte giver selvforskyldte lidelser. Og så garderer den os mod et liv, hvor vi hele tiden jager efter meningsløse ting.

Visdom kan for eksempel lade os erkende og efterleve, at magt og penge fører til fordærv, når vi stræber efter dem, men de fører til velsignelse, når de afgives. Den er også forbundet til velsignelse. Ikke med en årsag - virkningssammenhæng, så visdom altid giver velsignelse, men ud fra den natur, som både visdom og velsignelse besidder.

Ligesom vi ikke kan erobre visdom med flid, snilde eller klogskab, men må søge den i ydmyghed, kommer velsignelse til os som en gave. Det hebraiske ord for velsignelse "berakah" kommer fra et ord, der betyder at ønske held og lykke. Velsignelse indebærer, at vi lykkes i livet.

Gud ønsker at give alle sin visdom. I Jakobs brev⁵⁴ står der: "Men hvis nogen af jer står tilbage i visdom, skal han bede om at få den af Gud, som giver alle rundhåndet og uden bebrejdelser, og så vil han få den".

⁵⁴ Jakob 1,5-8

Men loven giver også en følelse af at være fordømt, når den ikke følges. Og her har vi den udfordring, at vi ikke er i stand til at følge loven fuldt ud, da syndefaldet har splittet os fra skabelsens fuldendthed.

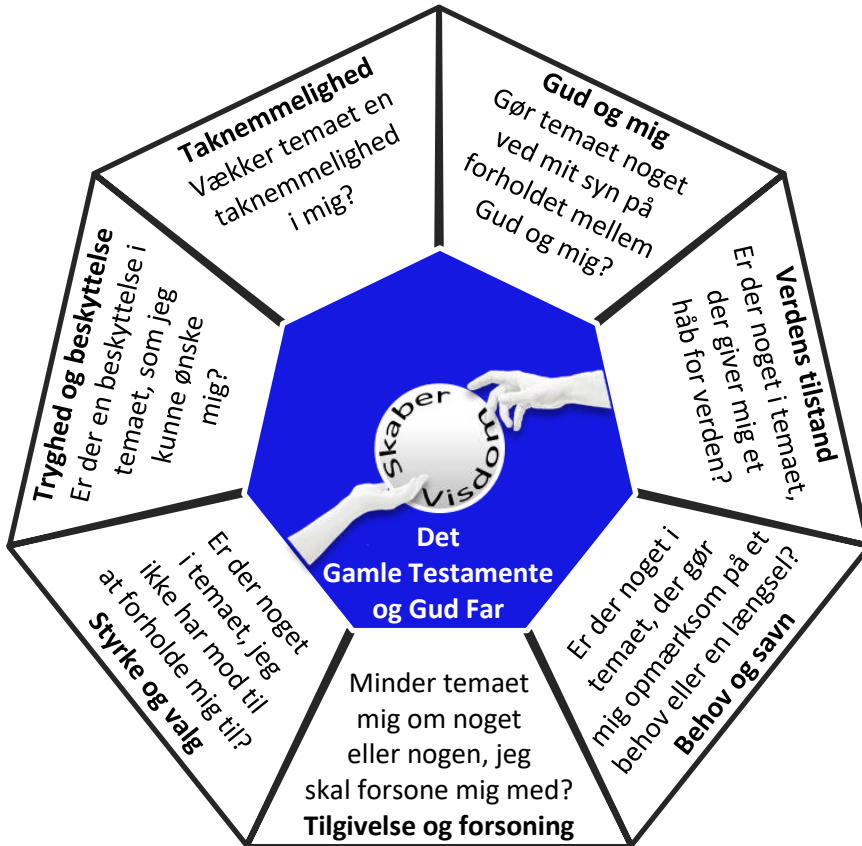
Ingen af os kan holde til at blive mødt med fordømmelse. Og det er et problem, når vi i syndefaldet er faldet og skyldige. Loven kan derfor vække et oprør og en modstand i os, så vi nægter at følge den, fordi det jo alligevel er umuligt at blive fuldendt ved loven. På den måde tvinger loven os til enten at følge den eller fornægte den.

3.8 Refleksion

Hvem er Gud?

Israel

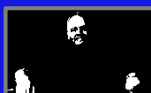
Profeter

Frelse

Video om hvem
Gud er

Vimeo
226538176

Kapitel 4

4. Evangelierne og Gud Søn	101
4.1 Evangelierne	103
4.2 Matthæusevangeliet	105
4.3 Markusevangeliet	109
4.4 Lukasevangeliet	111
4.5 Johannesevangeliet	115
4.6 Gud Søn	117
4.7 Hvorfor skulle Jesus dø?	120
4.8 Identiteten under nåden	123
4.9 Refleksion	127

Evangelierne og Gud Søn

Hvem er Jesus?

4

4. Evangelierne og Gud Søn

Hvem er Jesus?

Det Nye Testamente består af evangelier, historiske beretninger, breve og apokalyptisk tekst. Alle teksterne er skrevet omkring år 50 - 100 e.Kr.

Hvad er budskabet i evangelierne, og hvorfor skulle Jesus dø?

Iliaden og Odysseen er græske tekster fra oldtiden, som tilskrives digteren Homer, der menes at have levet ca. 1.000 år før Jesus. Vores tekstbårne viden om oldtiden stammer i høj grad fra sådanne tekster. De tidligste fragmenter af Iliaden og Odysseen er fra år 300 f.Kr. men vi skal helt frem til år 1.000 e.Kr for at finde hele kildekriften. Kildeteksterne afviger dog fra hinanden, og det er derfor umuligt at vide, hvad de originale tekster sagde.

Det Nye Testamente findes i mere end 5.000 tekstfund på græsk og mere end 8.000 tekstfund på andre sprog, som kan dateres tilbage til før det 5. århundrede e.Kr. Det ældste tekststykke til Det Nye Testamente er John Rylands P52 (se side 15), der indeholder et stykke af Johannesevangeliet, som kan dateres til ca. 125 e.Kr.. Tekstfundene er så ens, at de ikke efterlader nogen tvivl om, at de tekster, vi i dag har i Det Nye Testamente, er de samme som de originale. De bibelske tekster er altså langt bedre bevaret end andre tekster, som er centrale kilder til vores viden om oldtiden.

Teksterne fra Det Nye Testamente begyndte tidligt at fungere som grundlag for udbredelsen af kendskabet til Jesus. Det ses blandt andet i tekster fra Clement, som selv var blevet undervist af apostlene. Han var en af lederne i kirken i Rom, og han skrev i år 96 e.Kr. et brev til Korinterne, hvori han citerer fra otte forskellige breve i Det Nye Testamente omkring 150 gange.

Det Nye Testamente formidler Guds nye pagt, som tilbydes alle mennesker. I den nye pagt opfylder Gud sine løfter og ofrer sig selv i alliancen med mennesker mod det onde, selvom menneskene er onde mod Gud selv.

4.1 Evangelierne

Det græske ord for godt nyt er "evangelion". De fire evangelier er skrevet til formidling af de gode nyheder.

Matthæusevangeliet

- er skrevet for jødekristne
- viser, at Jesus er den Messias, som Gud har lovet i Det Gamle Testamente
- Matthæus fremstilles ofte i kirkelig kunst som et bevinget menneske.

Lukasevangeliet

- er tilegnet Teofilus
- viser, at Jesus både er Gud og menneske af Adams slægt
- Lukas fremstilles ofte i kirkelig kunst som en bevinget okse.

Markusevangeliet

- er skrevet for hedningekristne
- lægger vægt på Jesu myndighed til at frelse, udfri og helbrede mennesker. Jesus er Guds tjener, der kom for at udføre Guds vilje
- Markus fremstilles ofte i kirkelig kunst som en bevinget løve.

Johannesevangeliet

- fortolker den nye pagt
- viser Jesu guddommelighed og tolker herudfra hans liv og opgave
- beskriver Jesus poetisk og med symbolsk tale
- Johannes fremstilles ofte i kirkelig kunst som en ørn med udbrede vinger.

Symbolerne for de fire evangelister refererer til en beskrivelse af Guds trone i Johannes' Åbenbaring⁵⁵:

"Tæt rundt om Guds trone var der fire levende væsener med øjne overalt, både foran og bagpå. Det første levende væsen lignede en løve, det andet en okse, det tredje havde et ansigt som et menneske, og det fjerde lignede en ørn."

⁵⁵ Johannes' Åbenbaring 4,6-7

En ekstern kilde til begivenhederne i Det Nye Testamente er den jødiske historiker Flavius Josefus (37 eller 38 - 100 e.Kr.). Han deltog i den første jødisk-romerske krig 66-73 e.Kr. og var kommandant i Galilæa over de jødiske tropper. I 67 blev han taget til fange af romerne, da han forsvarede byen Jodfat. Josefus kom til kejserhoffet og blev frigivet, efter Vespasian var blevet kejser i 69. Han skrev bl.a. "Den jødiske krig", der er en delvis øjenvidneskildring af krigen, der førte til Jerusalems ødelæggelse i 70 e.Kr. Han er den ældste ikke kristne kilde, som nævner Johannes Døberen, Jesus og flere apostle.

Josefus skriver blandt andet: "Omtrent på denne tid trådte Jesus frem, en vismand, om det nu går at kalde ham en mand. For han var en som gjorde forunderlige gerninger, en lærer for mennesker som gerne tager imod sandheden, og han drog mange til sig, både jøder og folk af græsk afstamning. Han var Messias. Og da Pilatus – på grund af en anklage fra vore ledende mænd – dømte ham til korset, ophørte de som først havde elsket ham ikke med at gøre det. Thi han viste sig levende igen for dem på den tredje dag, netop som de guddommelige profeter havde forudsagt sammen med titusinder andre forunderlige ting om ham."

Omkring år 116 skriver den romerske historiker Tacitus (ca. 56-120 e.Kr.) om Jesus og de kristne. Det sker i forbindelse med omtale af en brand i Rom i år 64, da Nero var kejser.

Tacitus skriver bl.a.: "Derfor, for at slippe fri af beskyldningerne, gav Nero skylden og påførte den mest udsøgte tortur på en klasse hadet for deres vederstyggeligheder, kaldt kristne af befolkningen. Kristus, fra hvem navnet havde sin oprindelse, led dødsstraf under Tiberius' regeringstid i hænderne på en af vores prokuratorer, Pontius Pilatus, og en mest drilsk overtro, der var kommet under kontrol for øjeblikket, brød ud igen ikke kun i Judæa, den første kilde til det onde, men selv i Rom, hvor alle hæslige og skammelige ting fra alle dele af verden finder deres center og bliver populære. Derfor anholdtes først alle, der erkendte sig skyldige, dernæst ud fra deres oplysninger blev en enorm mængde dømt, ikke så meget af forbrydelsen at sætte ild på byen, men for had mod menneskeheden."

4.2 Matthæusevangeliet

Matthæusevangeliet indeholder særligt tekster om Jesu barndom, død og opstandelse samt bjergprædikenen og lignelser.

Det er oprindeligt skrevet anonymt, men både dets indhold og kirketraditionerne⁵⁶ bekræfter at toldereren Matthæus, der også kaldes Levi⁵⁷, er forfatteren. Han er en af de tolv disciple.

Fortællestilen og tankegangen i Matthæusevangeliet er semitisk, og det er skrevet med jødiske læsere for øje. Der er 53 citater og mindst 76 henvisninger til Det Gamle Testamente. Mange mener derfor, at Matthæus skrev det på aramæisk eller hebraisk omkring år 40-50⁵⁸, og at det derefter er oversat til græsk.

Evangeliet er en gennemgang af Jesu liv fra hans fødsel til hans korsfæstelse, genopstandelse og himmelfart. Det fortæller om det nye Guds rige, som bliver åbenbaret gennem Jesus. Et centralt budskab i evangeliet er, at Jesus på trods af kritik af de jødiske regler ikke forkaster Toraen⁵⁹.

⁵⁶ Ignatius år 100; Papias år 125, Irenæus år 175

⁵⁷ Matthæusevangeliet 9,9

⁵⁸ Eusebios fra Nikomedia, som var biskop i Beirut fra 338 til 342, skriver, at det blev skrevet i år 41.

⁵⁹ Toraen er en betegnelse for de fem første bøger i Bibelen, men betegnelsen bruges også som et generelt ord for Guds vejledning, og det kan henvise til hele det Gamle Testamente.

Jesu undervisning er som ny vin, der ikke kan hældes på gamle lædersække⁶⁰. De gamle rammer kan ikke rumme det nye. Jesu lære er et brud med religiøse traditioner, men samtidig opfylder den de gamle profetier.

Jesus opfylder det profetiske indhold i Det Gamle Testamente. Han peger på skrifternes oprindelige intention og forkaster de mange traditioner og regler, som farisæerne og de skriftlærde har lagt oven i den.

Evangeliet indeholder fem taler:

1. <i>Bjergprædikenen</i>	Om Guds riges væsen	kapitel 5-7
2. <i>Udsendelsestalen</i>	Om Guds riges udbredelse	kapitel 10
3. <i>Lignelser</i>	Billedtale om Guds rige	kapitel 13
4. <i>Den største</i>	Principper i Guds rige	kapitel 18
5. <i>Verdens ende</i>	Om verdens ende og Guds riges endelige gennembrud	kapitel 24-25

Jesus illustrerer ofte sin undervisning med fortællinger fra hverdagslivet. Fortællingerne kaldes lignelser. Meningen med dem er på den ene side at tydeliggøre sit budskab for sine efterfølgere og på den anden side at gøre det uforståeligt for dem, som kun vil diskutere, og som alligevel ikke vil tro og følge ham⁶¹.

Hverdagslivets fortællinger indeholder så megen kompleksitet, at de ikke kan rummes i teoretiske forestillinger. De kan kun forstås ved efterfølgelse.

⁶⁰ Matthæusevangeliet 9,17

⁶¹ Læs om det i Matthæusevangeliet 13,10-13 og Markusevangeliet 4,2-11

Jesus blev ikke den ventede jordiske konge som kong David. Men han er en guddommelig konge i et åndeligt rige, der er langt større end det, jøderne havde drømt om og fortolket profetierne som. Det er et rige, der bliver indtaget og udbredt ved hans undergerninger og død på korset. I dette rige får mennesker lindring, syndernes forladelse og åndelig fornyelse.

Matthæus viser også, at Jesus er efterkommer af kong David og Abraham⁶². Der er 3 gange 14 slægtled mellem David og Jesus, hvilket har symbolsk betydning, idet 3 er tallet for det guddommelige, og 14 er kong Davids tal.

Men Jesus er mere end bare jødernes konge og frelser. Han er både menneskers og naturens frelser, og han er fuldt ud et menneske og samtidig fuldt ud Gud.

Matthæus kalder Jesus "Guds søn"⁶³. Når man i en hebraisk kultur bruger ordet "søn", har det en større betydning end normalt på dansk. Det betyder, at sønnen er lig med faren i sin karakter.

Video om Guds
rige

Vimeo

165885364

⁶² Matthæusevangeliet 1,1

⁶³ Matthæusevangeliet 4,3

Herskere på Jesu tid

År	Rom	Sydvest - Samaria, Judæa, Idumæa	Nordøst - Galilæa, Perea
-4	31 f.Kr.- 14 e.Kr Augustus	37- 4 f.Kr. Herodes den Store	
		4 f.- 6 e.Kr. Herodes Arkelaos 9-12 e.Kr. Coponius 6-9 e.Kr. Marcus Ambivulus 12-15 e.Kr. Annius Rufus	4 f.Kr. - 39 e.Kr. Herodes Antipas*
14	14-37 e.Kr Tiberius	15-26 e.Kr. Valerius Gratus	
		26-36 e.Kr. Pontius Pilatus	
		36-37 e.Kr. Marcellus	
37	37-41 e.Kr Caligula	37-41 e.Kr. Marullus	39-44 e.Kr
41	41-54 e.Kr Claudius	41-44 e.Kr. Herodes Agrippa 1.	Herodes Agrippa 1.
		44-45 e.Kr. Cuspius Fadus 46-48 e.Kr. Tiberius J. Alexander 48-52 e.Kr. Ventidius Cumanus	44-53 e.Kr. Guvernør
		52-60 e.Kr. Marcus A. Felix 60-62 e.Kr. Porcius Festus 62-64 e.Kr. Lucceius Albinus 64-66 e.Kr. Gessius Florus 66-70 e.Kr. Marcus A. Julianus	53-70 e.Kr. Herodes Agrippa 2.

Kejser

Konge

Guvernør, statholder, landshøvding, præfekt, prokurator

*Efter Herodes den store fik sønnerne Herodes Arkelaos, Herodes Antipas og Herodes Philip 2 hvert sit område. Philip 2. fik områder nordøst for Galilæa. Deres romerske titel var tetrark (landshøvding), men de kaldes ofte konger i Bibelen (Matt. 2,22; 14,9; Mark. 6,14-27), hvilket nok var en lokal titel.

4.3 Markusevangeliet

Markusevangeliet indeholder særligt tekster om Jesu kraft og magt samt lidelsen og opstandelsen.

Markus kommer til tro, da han som ung møder Jesus i Jerusalem. Han er muligvis den unge mand i Gethsemane have, som flygter nøgen derfra⁶⁴. Det er også muligt, at det er ham, der lægger hus til påskemåltidet⁶⁵, ligesom hans hus senere anvendes, når kristne mødes i Jerusalem⁶⁶. Markus følger Paulus og Barnabas på deres første missionsrejse, og han følges også i en længere periode med Peter.

Evangeliet er skrevet med ikke-jøder som målgruppe, sandsynligvis omkring år 45-50 e.Kr.. Kirkefaderen Papias har dog skrevet, at Markus skrev det i Rom, efter Peter og Paulus var blevet dræbt under Neros forfølgelser år 64-66 e.Kr..

Markus lægger større vægt på, hvad Jesus gjorde, end hvad han sagde. Med beskrivelse af 19 forskellige undergerninger viser han, at Jesus har magt til at frelse, befri og helbrede mennesker. Dette bruger han til at understrege Jesu identitet som Guds Søn.

⁶⁴ Markusevangeliet 14,51

⁶⁵ Markusevangeliet 14,13-16

⁶⁶ Apostlenes Gerninger 1,13; 12,12

Evangeliet indledes med en beskrivelse af Jesu offentlige tjeneste og hans forkyndelse af, at Guds rige nu er kommet. Gennem evangeliet henvises der flere gange til Jesu korsfæstelse som grundlaget for forsoning mellem Gud og mennesker. Og det vises, at Jesus frivilligt gik i døden, for at vi kan blive sat fri fra syndens magt⁶⁷.

Den sidste uge, inden Jesus dør, beskrives indgående, og evangeliet afsluttes med beretningen om hans opstandelse og himmelfart.

Evangeliet viser, at Jesus har al kraft og magt. Han bruger dog ikke sin magt til at etablere sig som mirakelmager og vinde tilhængere. Faktisk gør han ofte meget for at undgå store folkemasser. For han er på en langt større mission, som handler om at frelse menneskeheden. Hans mål er at overvinde djævlens splittelse og genoprette den åndelige relation mellem Gud og mennesker.

Når Jesus udfører undergerninger, er det tegn, der viser, hvem han er. De viser, at Gud er i gang med at vinde over det onde og genoprette sit rige⁶⁸. Og så er de udtryk for hans uendelige empati med den lidende verden og hans kamp for at sætte mennesker fri af syndefaldets konsekvenser.

⁶⁷ Markusevangeliet 8,31; 9,31

⁶⁸ Markusevangeliet 1,7; 6,56

4.4 Lukasevangeliet

Lukasevangeliet indeholder særligt tekster om Jesu barndom, lignelser, lidelse og opstandelse.

Det er første del af et tobindsværk, hvor anden del udgøres af Apostlenes Gerninger⁶⁹. Evangeliet er skrevet af en ikke-jøde for ikke-jøder og viser, at budskabet om Jesus nok har jødiske rødder, men er et budskab til hele verden. Det vides ikke med sikkerhed, hvornår det er skrevet, men det er muligvis i perioden 50-56 e.Kr., mens Lukas er i Akaja i det sydlige Grækenland.

Lukas er græker og læge. Han har sat sig for omhyggeligt at undersøge det allerede foreliggende materiale om Jesu liv, død og opstandelse. Det gælder både det, som er skrevet ned, og de mundtlige traditioner. Som græker er det vigtigt for ham at få historien fortalt i kronologisk rækkefølge. Dette adskiller sig fra en semitisk tankegang, hvor kronologien ikke er særlig vigtig.

Lukas beskriver Jesus som Menneskesønnen, der kommer med godt nyt til alle folkeslag, og han gengiver små detaljer og beretninger, som de andre evangelister ikke har med. Det er også i Lukasevangeliet, vi finder den mest kendte tekst om juleevangeliet⁷⁰ og fortællingen om den fortabte søn.

⁶⁹ Lukasevangeliet 1,1-4; Apostlenes Gerninger 1,1-2

⁷⁰ Lukasevangeliet kapitel 2

Hovedbudskabet er, at Jesus rækker ud til alle mennesker med Guds frelse uanset race, status og køn. Jesus er kommet for at redde mennesker.

Ordet "frelse" anvendes mere i Lukasevangeliet end i noget andet skrift i Det Nye Testamente. Frelsen opnås ved at tro på Jesus, og frelsen og pagten er særligt tilgængelig for de udstødte og svage⁷¹, som erkender deres behov derfor. Den tilbydes alle fortabte i hele verden og ikke kun jøderne.

⁷¹ Lukasevangeliet 5,31-32

Bibeltekst om den fortabte søn

Lukasevangeliet 15,11-32

Jesus fortsatte med følgende historie: »Der var en mand, som havde to sønner.

En dag sagde den yngste søn til sin far: 'Giv mig min del af arven nu!' Faderen delte så, hvad han ejede, mellem de to sønner.

Nogle dage senere samlede den yngste søn alle sine penge og rejste udenlands. Der soldede han hele sin formue op i et udsvævende liv, og da han ikke havde flere penge, begyndte vanskelighederne at melde sig.

Der blev hungersnød i landet, og han sultede. Til sidst søgte han job hos en landmand, der sendte ham ud for at vogte grise på marken. Han drømte om at spise sig mæt i det, grisene åd, men der var ingen, der gav ham noget.

Nu var han villig til at sluge sin stolthed og sagde til sig selv: 'Hjemme hos min far får en dag-lejer mere, end han kan spise, og her går jeg og er ved at dø af sult.

Nu prøver jeg at tage hjem til min far og sige: Far, desværre har jeg svigtet både dig og Gud. Jeg fortjener ikke længere, at du kalder mig din søn. Men kan jeg få et job hos dig?'

Så begav han sig på vej og nærmede sig hjemmet. Mens han endnu var et godt stykke borte, fik hans far øje på ham, og fuld af medynk løb han ham i møde, omfavnede ham og kyssede ham på kinden til velkomst.

'Åh, far' sagde sønnen, 'jeg har svigtet både dig og Gud. Jeg fortjener ikke længere at kaldes din søn.'

Men hans far råbte til tjenerne: 'Skynd jer! Find det bedste tøj, vi har i huset, og giv ham det på. Giv ham ring på fingeren og sko på fødderne og slagt fedekalven, for nu skal der festes! Min søn var fortabt, men nu er han fundet! Han var død, men nu har han fået livet tilbage!' Og så blev der festet!

Imens var den ældste søn ude at arbejde i marken. Da han kom hjem, hørte han musik og dans inde fra huset. Han kaldte på en af tjenerne for at spørge, hvad der foregik.

‘Din bror er kommet hjem!’ fik han at vide. ‘Din far har slagtet fedekalven, og nu er der fest, fordi din bror er kommet hjem i god behold.’

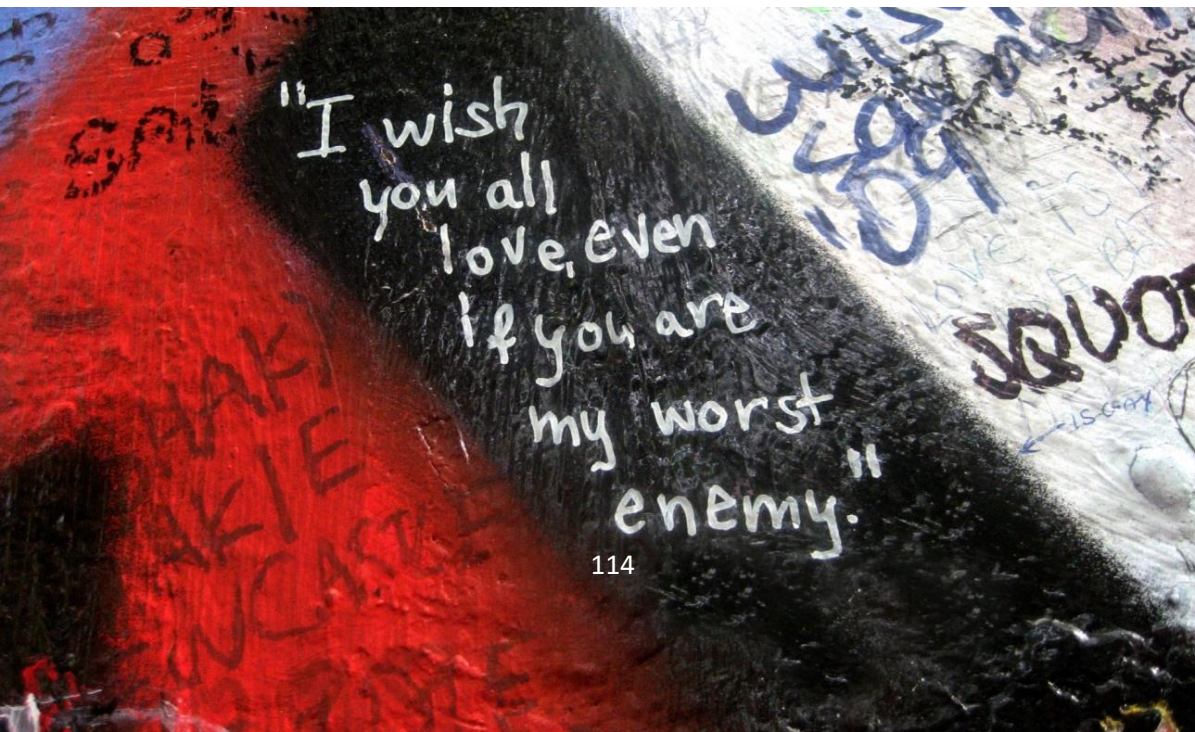
Den ældste bror blev godt sur og ville ikke gå ind i huset. Så gik hans far ud og bad ham komme med ind. ‘Nej’ sagde han, ‘nu har jeg i årevis slidt og slæbt for dig.

Aldrig har jeg overtrådt nogle af dine påbud, men du har aldrig givet mig så meget som et gedekid, så jeg kunne holde fest sammen med mine venner.

Men din søn dér har ødslet dine penge bort sammen med prostituerede kvinder, og så snart han viser sig, slagter du gårdens bedste kalv for ham!’

‘Hør, min søn’ sagde hans far, ‘du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men i dag må vi feste og være glade, for din bror var død, men har fået nyt liv. Han var fortabt, men er blevet fundet.’«

Fra Bibelen på hverdagsdansk

4.5 Johannesevangeliet

Johannesevangeliet indeholder særligt tekster om Jesu betydning og hans taler og møder med enkeltmennesker.

Evangeliet er skrevet af apostlen Johannes som en øjenvidneberetning sandsynligvis i Efesos omkring år 90 e.Kr. Ifølge sine egne ord skriver han evangeliet "for at I skal tro på, at Jesus er Messias, Guds Søn, og gennem jeres tro få del i det evige liv"⁷².

Evangeliet har en poetisk indledning, der omtaler Jesus som "Ordet", der er Gud og universets livskilde. Derefter omtaler det en række af Jesu undere og hans konfrontation med de vantro jødiske ledere. Kapitel 13-17 beskriver Jesu forhold til disciplene og hans ord til dem skærtorsdag aften.

I evangeliet siger Jesus "Jeg er" om sig selv syv gange. "Jeg er" refererer til Guds navn i 2. Mosebog⁷³, hvor der står:

"Moses sagde til Gud: »Når jeg kommer til israelitterne og siger til dem, at deres fædres Gud har sendt mig til dem, og de spørger mig, hvad hans navn er, hvad skal jeg så sige til dem?« Gud svarede Moses: »*Jeg er den, jeg er!*« Og han sagde: »Sådan skal du sige til israelitterne: *Jeg Er* har sendt mig til jer.«"

Når Jesus siger "jeg er", er det en italesættelse af sig selv som Gud, og det er det, de religiøse ledere bliver provokeret af.

⁷² Johannesevangeliet 20,31

⁷³ 2. Mosebog 3,13-14

At Jesus er Gud, dokumenterer Johannes med syv symboler fra Det Gamle Testamente og syv tegn.

Jesus siger:

Jeg er

Johannesevangeliet

1. Livets brød	6,35-41
2. Verdens lys	8,12
3. Døren	10,9
4. Den gode hyrde	10,11-14
5. Opstandelsen og livet	11,25
6. Vejen, sandheden, livet	14,6
7. Vintræet	15,1-5

Syv symboler

fra Det Gamle Testamente:

1. Påskelammet	1,29
2. Templet	2,21
3. Den helbredende Kobberslange	3,14
4. Israels Brudgom	3,29
5. Verdens frelser	4,42
6. Guds manna	6,32
7. Løvhyttfestens "vand og lys"	7,37; 8,12

Syv tegn

på Jesu guddommelighed

1. Vand gøres til vin	2,1-11
2. Hofmands søn helbredes	4,46-54
3. Den lamme helbredes	5,1-9
4. Bespising af fem tusind	6,1-14
5. Går på Genesaret sø	6,16-21
6. Blindfødt helbredes	9,1-7
7. Lazarus opstår fra de døde	11,1-45

4.6 Gud Søn

Gud Søn (Jesus) er den person, hvorigennem Gud skaber og vedligeholder universet⁷⁴ og frelser⁷⁵ sit skaberværk.

Gud er i Jesus kommet mennesker i møde. Han har gået sammen med os og inviterer os til fællesskab med sig i en ny pagt.

Det Nye Testamente viser, at Jesus er Gud, og frelsen opnås ved tro på ham. Det ses blandt andet i følgende:

- "Dersom du med din mund bekender Jesus som Herre (Kyrius) og tror i dit hjerte, at Gud (Theos) oprejste ham fra de døde, da skal du blive frelst."⁷⁶
- "Hver den, som påkalder Herrens (Kyrius) navn, skal blive frelst."⁷⁷

Ovenstående er et citat fra Det Gamle Testamente⁷⁸, hvor der står: "Hver den som påkalder Herrens (YHWH) navn, skal blive frelst." At påkalde Jesus er at påkalde YHWH, fordi Jesus er YHWH.

Kendskab til Gud Søn og frelsen opnås altså ved tro og ved at påkalde ham. For det er ved tro på ham, vi får del i den nye pagt.

⁷⁴ Johannesevangeliet 1,3; 1. Korinter 8,6; Kolossenserne 1,16-17

⁷⁵ 2. Korinter 5,19

⁷⁶ Romerne 10,10

⁷⁷ Romerne 10,13

⁷⁸ Joel 3,5

Gud definerer sig selv og siger: ”jeg er den, jeg er”⁷⁹ (YHWH). Kun Gud kan på den måde definere sig selv uafhængigt af noget andet. Han har ikke som os brug for nogen anden, der fortæller, hvem han er.

Vi har som mennesker brug for, at andre fortæller os, hvem vi er. Hvis vi overlades til os selv, ved vi ikke, hvem vi er. Derfor søger vi hele tiden noget eller nogen, vi kan spejle os i. I skabelsen var det givet, hvem vi var, fordi vi havde Gud at spejle os i. Men efter syndefaldet er dette spejl krakeleret. Jesus er kommet ind vores virkelighed og har sat ansigt på Gud, så vi igen kan lade os definere af ham.

Israelitterne ærede Gud ved at give personer navne, der spejler sig i Guds navn. Det ses fx i følgende navne, hvor YAHU refererer til Guds helligste navn ”YHWH”.

- Elias – EliYAHU
- Jeremias - YeremiYAHU
- Esajas - YeshiYAHU
- Jesus - YAHU'SHUA (YESHUA)

Den samme, der åbenbarede sig som YHWH i Det Gamle Testamente, er åbenbaret som YAHU'SHUA (Jesus) i Det Nye Testamente⁸⁰. Jesu mandat er fra himlen, og han giver os adgang til at have vores identitet i ham i den nye pagt.

Gad vide om
jeg ville korsfæste
Jesus, hvis han
kom forbi i dag?

⁷⁹ 2. Mosebog 3,14

⁸⁰ Læs mere om Jesu identitet i Esajas kapitel 61 og Lukasevangeliet 4,18-19

Gud viser os i Jesus, at han er for os. Hans kærlighed er ubetinget. Men vores billede af Gud er præget af den splittethed, som djævelen har plantet i os. Vi stoler ikke på Guds ubetingede godhed og kærlighed og har en naturlig modstand mod Gud. Måske fornemmer vi, at han vil os det godt, men frygter alligevel, at en overgivelse til ham vil vise en bagside.

Det kan være svært at tro på en ubetinget kærlig Gud, fordi der følger betingelser med så mange ting i vores verden. I lignelsen om den fortabte søn er faren gået ud for at spejde efter sønnen, og han ser sønnen først. Måske var sønnen aldrig nået hjem, hvis han selv skulle banke på døren.

På samme måde kan det være med vores forhold til Gud. Han længes efter os, og vi behøver kun tage få skridt i retning af ham for at opdage, at han søger efter os. Rembrandt har i sit maleri "Den fortabte søns hjemkomst" skildret farens modtagelse af sønnen. Man kan se på dette maleri med spørgsmålet: "hvordan kan jeg bevæge mig ind i Guds favn, knæle, blive omfavnet og lade mig blive elsket ubetinget?"

	<u>Løfte</u> Gud har sejret over det onde og døden i Jesus, og han vil fuldende sin sejr
	<u>Offer</u> Jesus
	<u>Tegn</u> Helbredelser, mirakler og udbredelse af Guds rige

4.7 Hvorfor skulle Jesus dø?

Evangelierne viser, at Gud i Jesus fuldkommer sin pagt og alliance med mennesker. Løftet i den nye pagt er, at Gud har sejret over det onde og døden, og at han vil fuldende sin sejr.

Der findes overordnet set tre forskellige forklaringer på, hvordan Jesu død kan bringe frelse til mennesker. De tre forklaringer kaldes "forsoningslærer". Forsoning er det, der sker, når et ødelagt fællesskab mellem to parter genoprettes. Det fællesskab, der genoprettes ved Jesu død, er fællesskabet mellem Gud og mennesker, som djævelen splittede ved syndefaldet.

De tre forsoningslærer definerer problemet efter syndefaldet på forskellige måder og kommer derfor også frem til forskellige svar på, hvorfor Jesus skulle dø.

Den objektive forsoningslære

Ifølge den objektive forsoningslære har mennesket syndet grundlæggende mod Gud. Gud skal derfor forsones eller formildes. Men mennesket kan intet gøre for at sone sine overtrædelser og komme Gud i møde, selvom det er et krav for frelse. Derfor må Gud sende sin egen søn, som på alle menneskers vegne

bringer det offer, der kræves. Forsoningen har altså Guds vrede som objekt, hvilket er årsagen til, at læren kaldes objektiv. Jesus, der selv var syndfri, tog vore synder på sig, da han blev korsfæstet. Han døde i stedet for os, så vi kan leve.

Den objektive forsoningslære

Fortalere	Ærkebiskop Anselm af Canterbury (ca. år 1100) og Tertullian (2. årh.)
Problem	Synd og skyld
Løsning	Jesus døde for at betale vores skyld ved at tage straffen for synd for os

Den subjektive forsoningslære

Ifølge den subjektive forsoningslære sætter Gud forsoningen i stand af kærlighed til mennesket ved at sende sin søn til jorden med budskabet om forsoning og tilgivelse. Jesus døde ikke på korset for at formilde Guds vrede, men hans død var prisen for at udbrede budskabet. Det er altså Gud, der er det handlende subjekt, og læren her kaldes derfor subjektiv. Jesu død på korset er udtryk for en selvhengivende kærlighed og en åbenbaring af Guds grænseløse og betingelsesløse kærlighed, som kan forvandle vores liv.

Den subjektive forsoningslære

Fortalere	Pierre Abelard (1079-1142) og Clemens af Rom (2. årh.)
Problem	Dårlig moral
Løsning	Jesus døde for at give os et moralsk forbillede på selvhengivende kærlighed

Den klassiske forsoningslære

Ifølge den klassiske forsoningslære dør Jesus for at besejre døden, synden og det onde. Denne befrielse fra dødens og syndens magt er forudsætningen for forsoningen med Gud. Den klassiske forsoningslære adskiller sig fra den objektive og subjektive forsoningslære, hvor forsoningen med Gud er forudsætningen for befrielsen fra synden og døden. Her er der fokus på Jesu sejr. Jesus blev udsat for al verdens ondskab, men hans opstandelse påskemorgen viser, at han sejrede over døden og ondskaben.

Den klassiske forsoningslære

Fortalere	Biskop Athanasius af Alexandria (298-373) og Irenæus (2. årh.)
Problem	Døden
Løsning	Jesus døde for at befri os fra døden ved selv at gå ind i den og besejre den og Satan

Måske skal Jesu død bare have lov til at være et mysterium, der taler til dybet i menneskets hjerte uden fuldstændig teoretisk afklaring. Hvis man fortaber sig i teoretiske diskussioner derom, handler man som farisæerne og de skriftkloge, der stod bag Jesu død. De tre forsoningslærer kan anvendes til at få forskellige perspektiver på Jesu død. Hvis man anerkender dem alle som mulige svar, kan de bidrage til en samlet fornemmelse af, hvad Jesu død betyder for os.

Offeret i den nye pagt er Jesus, og tegnet er nadveren, hvor vi mindes og modtager pagtens blod. Pagtens blod er Guds kærlighedsoffer, der soner synden, fjerner lovens forbandelse⁸¹, vinder over døden og sikrer os fællesskab med Gud.

Det keltiske ringkors kan ses som en illustration af, hvordan forsoningen på korset gennemtrænger og gælder hele skaberværket.

Der er knyttet mange fortællinger og fortolkninger til dette kors. Ifølge en legende skabte Skt. Patrick det første keltiske kors ved at tegne en cirkel om det kristne kors for at inkorporere det hedenske symbol for månen. De fire arme i korset kan symbolisere de fire verdenshjørner, de fire årstider eller menneskets sjæl, krop, ånd og hjerte. Korset kan også ses som et åndeligt navigationsredskab til livets op- og nedture.

⁸¹ Galaterne 3,13-14

4.8 Identiteten under nåden

I den nye pagt under Guds nåde er skylden betalt. Det betyder, at vi over for Gud står uden skyld og skam. Denne nye identitet gives os en gang for alle ved tro på Jesus.

Hvis vi tror, vi skal forbedre os for at blive elsket af Gud, så går vi i stykker, for vi kan aldrig forbedre os godt nok. Og ingen af os kan holde til at skulle fremvise noget perfekt for at få kærlighed.

Men Gud har vist os, at vi er værd at dø for. Og han har gjort det, selvom vi ikke har gjort noget for ham, og på trods af alt det vi gør mod ham. Jesus kom for at genoprette og sætte os fri til at leve i fællesskab med Gud og med andre mennesker. Han samler det, som Djævelen splitter. Han giver fred med Gud og med andre mennesker, han genopretter de ødelagte relationer, han giver adgang til Gud, og han trækker os ud af skammen og ensomheden.

Gud har korsfæstet den skambaserede identitet og udskiftet den med en nådebaseret identitet i Jesus. Brevet til galaterne siger om det: "Mit gamle liv er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke, som jeg gjorde før, men nu lever Kristus i mig."⁸²

⁸² Galaterne 2,20

Den nye identitet

Den nye identitet i Jesus får vi en gang for alle, når vi kommer til tro.

Det betyder, at vi helt grundlæggende er:

- Frigjort fra loven *Rom 7,4*
- Fri fra fordømmelse/dom *Rom 8,1*
- Fuldkomne *Hebr 10,14*
- Renset og skyldfrie *Efeserne 1,5*
- Vasket rene *1. Kor 6,11*
- Gjort hellige og uskyldige *Kol 1,22*
- Løskøbte *Efes 1,7*
- Beboet af Helligånden *Rom 8,9*
- Helligåndens tempel *1. Kor 6,19*
- Helliggjorte *1. Kor 6,11*
- Erklæret retfærdige *Rom 3,23-24*
- Givet Kristi retfærdighed *2. Kor 5,21*
- Reddet fra Guds vrede *Rom 5,9; 1*
- Forsonet med Gud *Rom 5,10*
- Tilgivet *Kol 2,13-14*
- Frelst af nåde *Efes 2,8-9*
- Født på ny *1. Peter 1,3*
- Nye skabninger *2. Kor 5,17*
- Har barnekår hos Gud *Rom 8,14-15*
- Guds arvinger *Rom 8,17*
- Lysets børn *Efes 5,8*
- Accepteret af Gud *Rom 15,7*
- Udvalgt af Gud *Efes 1,4*
- En del af Kristi legeme *1. Kor 12,13*
- Iklædt Kristus *Gal 3,27*
- Velsignet *Efes 1,3*
- Gået fra døden til livet *Joh 5,24*
- Borgere i Himmelen *Filip 3,20-21*
- I Guds kærlighed *Rom 8,38-39*

Den gamle skambaserede identitet siger:

- Jeg er stadig en synder, fordi jeg undertiden synder.
- Jeg får min identitet fra det, jeg gør.
- Jeg får min identitet fra det, folk siger om mig.
- Min adfærd fortæller mig, hvad jeg må tro om mig selv.

Den nye identitet i Jesus siger:

- Jeg er en fuldendt ny skabning, som undertiden synder.
- Jeg har min identitet i det, Gud har gjort for mig.
- Jeg har min identitet i det, Gud siger om mig.
- Mit syn på mig selv styrer min adfærd.

Skyld og skam

Skyld er det, mennesket påfører sig, når det gør noget forkert. Skylden indebærer ubehagelige følelser af kritik, anger og ønsker om at råde bod på den forkerte adfærd. Den motiverer på den måde til at reparere på en forkert adfærd.

Skam handler i modsætning til skyld ikke om, hvad mennesket gør, men hvem mennesket er. Den indebærer en negativ selvforståelse, som kan forstærkes af forkerte handlinger. Men den er ikke nødvendigvis bundet til handlinger. Tværtimod kan skammen også opstå, når andre krænker.

Det er som om, der er noget dybtliggende, der gør mennesket lille og værdiløs i egne øjne, og som aktiveres, når det gør sig skyldig i noget eller udsættes for krænkelser. Skammen motiverer mennesket til at trække sig væk fra relationer og isolere sig.

I første omgang kan isolation virke forløsende, fordi den fjerner mennesket fra risikoen for andres vurdering. Men den fastholder også skammen og er ødelæggende for relationer og selve livet som menneske.

Vores kultur har forsøgt at gøre op med skammen ved at tillade alt. Ikke desto mindre er der en voldsom vækst i angst og skam. Det er som om, skammen er en menneskelig grundtilstand, som vi længes væk fra, men som ikke vil gå væk. Skyld og skam klæber sig fast til menneskeheden efter syndefaldet og kan kun fjernes af grænseløs kærlighed og nåde.

Over for Gud slettes skylden en gang for alle, når mennesket træder ind i den nye pagt med Gud. Men selvom skylden tilgives, kan det være svært at slippe den, og skammen kan fortsat klæbe sig til sindet. Den nye pagt gør mennesket til Guds barn.

Det betyder, at alt Guds er mit, og alt mit er Guds. Men det kan være svært virkelig at gribe og leve ud fra denne nye identitet. Her kommer Helligånden os til hjælp, så vi kan gribe og vokse i den nye identitet. Det vender vi tilbage til i kapitel 6.

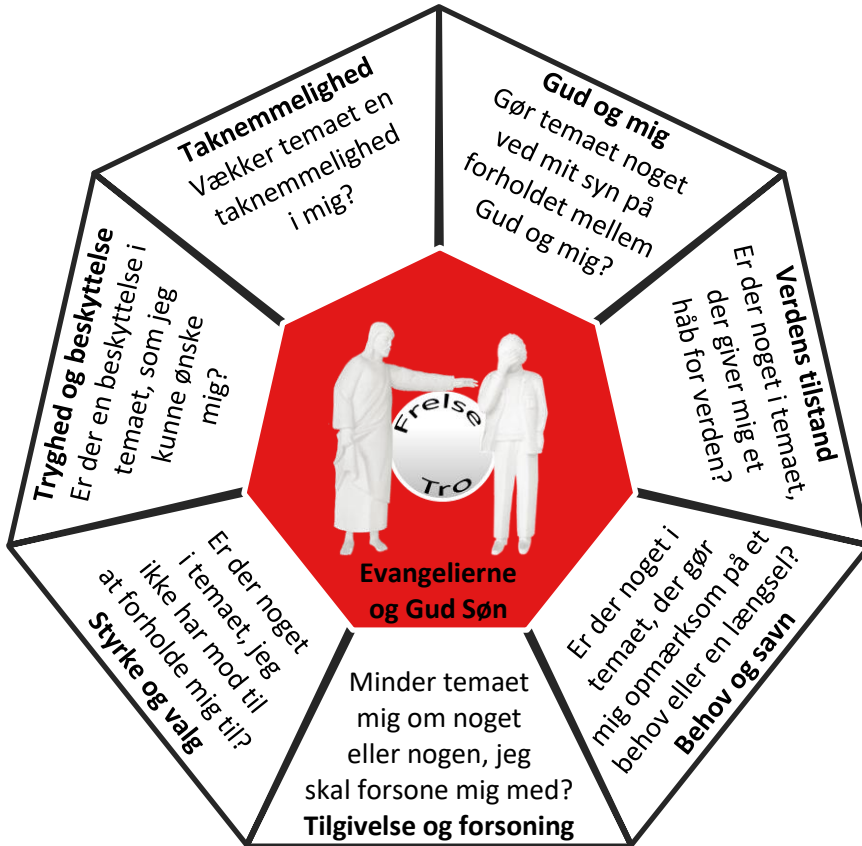
Prøv at lægge mærke til, hvad skyld eller skam betyder i fortællingen om den fortabte søn, og hvordan faderen (Gud) overvin-der den.

4.9 Refleksion

Hvem er Jesus?

Satan

Sejr

Frihed

Video om Guds kærlighed

YouTube
d6HGkaWjdFI

Så at elske sin næste som
sig selv er at elske sig selv
og alle andre lige så højt.
Men hvem kan det?

Kapitel 5

5. Jesu liv	131
5.1 Jesu opvækst	132
5.2 Første år i tjeneste	135
5.3 Andet år i tjeneste	141
5.4 Tredje år i tjeneste	149
5.5 Påskedagene	160
5.6 Templet og Jerusalem	163
5.7 Refleksion	167

Jesu liv

Hvordan forholder Gud
sig til religion?

5

5. Jesu liv

Hvordan forholder Gud sig til religion?

Jesu liv er konstant præget af sammenstød med samtidens religiøse og akademiske tænkere (farisæere og skriftkloge). Gang på gang viser de, der forholder sig religiøst eller teoretisk til livet og andre mennesker, sig som modstandere af Jesus. De provokeres af Jesus, og de forsøger at slå ham ihjel på flere måder.

Hvad var det, Jesus gjorde og sagde, og hvilken forskel er der på religion og evangeliet?

Religion og det gode budskab (evangelium), Jesus kom med, er dog ikke modsætninger. For Jesus opfyldte netop den lov, som de religiøse kæmpede for, men ikke selv kunne opfylde. I stedet for at overvinde det onde med regler og rammer overvandt Jesus ondskaben med godhed og kærlighed.

Både indenfor og udenfor kirken er der også i dag en risiko for, at det religiøse afløser og modarbejder evangeliet. I mødet med det er det godt at være bevidst om egne religiøse tendenser og de religiøse magter, der hersker i folkereligiøsiteten i dag. De humanistiske strømninger er over en kort årrække blevet afløst af stærke individualistiske strømninger i folkereligiøsiteten.

Religion handler om mange gode ting, traditioner og ritualer. Det kan fx være at kende forskel på rigtig og forkert, at mødes, at bede, at give til de fattige, fejre helligdage, syng i kor, hjælpe de udsatte (eller alt muligt andet godt indenfor andre religioner). Alt dette kan være godt, når det gøres ydmygt i glæde for Gud.

Farisæerne var et religiøst parti. Ordet "farisæer" stammer fra et aramæisk ord, der betyder "dem, der skiller sig ud". På hebraisk blev det til "parush", der betyder "afsondret". Farisæernes lære var kendetegnet ved en streng overholdelse af loven og fortolkninger deraf. De havde mange detaljerede forskrifter og praktiske anvisninger for en korrekt livsførelse.

De skriftkloge var datidens akademikere, som levede af at fortolke loven teologisk og juridisk i praktiske situationer. De opstod som professionelle skriftfortolkere efter det babyloniske eksil. Herefter var mange jøder begyndt at tale aramæisk, og de fik behov for nogle, der kunne oversætte og hjælpe med at forstå de hebraiske tekster.

Mange gode ting kan ødelægges af hovmodighed og selvretfærdighed. En hovmodig og selvretfærdig religion eller religiøsitet fører let noget dårligt eller fornuftsstridigt med sig. Det ses også i folkereligiøsiteten med individet som en gud, der kræver, at man altid føjer individet. Sådan noget kan føre til splittelse mellem mennesker. Og splittelse er djævlens værk.

Jesus er langt mere end systemer, traditioner og religion.

Han er en person, der kender vores behov, føler vores smerte og sympatiserer med os. Han tilbyder sig selv til os, græder med os, tilgiver vores synder, går i forbøn for os og gør Himmelen tilgængelig for os.

5.1 Jesu opvækst

På de følgende sider er der en kronologisk oversigt over Jesu liv. Den fremstår ikke entydigt sådan på tværs af de fire evangelier, idet ingen af de fire evangelier⁸³ har fremstillet en samlet kronologisk gennemgang. Teksterne i det følgende er skrevet med udgangspunkt i Bibelen på hverdagsdansk, men er omskrevet med henblik på at skabe en mere sammenhængende fortælling.

⁸³ Lukas skriver godt nok, at han har sat sig for at gennemgå det alt sammen og nedskrive det i rækkefølge, men der er mange ting i de øvrige evangelier, som ikke er med i Lukasevangeliet.

1. Englen hos Maria i Nazareth

Lukasevangeliet 1,26-38

I Nazareth bor den unge pige Maria. En dag får hun besøg af englen Gabriel, som fortæller, at Gud har store planer med hende. Hun er udvalgt af Gud til at føde en søn, som hun skal give navnet Jesus. Han vil få stor betydning, for han er den Almægtiges Søn. Han skal være konge over Israels folk for altid.

2. Fødes i Betlehem

Lukasevangeliet 2,4-7

Omkring ni måneder senere rejser Maria og hendes forlovede Josef til Betlehem (160 km). Den romerske kejser Augustus har krævet en folketælling. Da deres familie er fra Betlehem, skal de rejse dertil for at blive registreret. Mens de er der, føder Maria Jesus.

3. Helliges i templet i Jerusalem

Lukasevangeliet 2,22

Ifølge Toraen skal en kvinde, som har født, rense sig og bringe et offer. Og enhver førstefødt søn skal tilhøre og indvies til Gud. Maria og Josef tager derfor til templet for at rense Maria og indvie Jesus (8 km).

4. Flygter til Egypten

Matthæusevangeliet 2,14

Nogle vise mænd fra Østen har set en stjerne, som de fortolker som et tegn på, at en ny konge er født. De opsøger derfor kong Herodes (den store) for at høre, hvor den nye konge er født. Det gør Herodes bange, og han spørger de skriftkloge, hvor messias skal fødes. De kan ud fra Mikas Bog 5,1 fortælle, at det skal være i Betlehem. Så beordrer Herodes, at alle børn under 2 år i Betlehem, skal dræbes. Gud advarer Josef i en drøm og siger, at familien skal flygte til Egypten (ca. 400 km).

5. Vokser op i Nazareth

Matthæusevangeliet 2,19-23

Efter Herodes død, giver en engel Josef besked om at rejse tilbage. Familien vender så tilbage til Nazareth, hvor Josef er tømrer, og Jesus må være vokset op med dette håndværk.

6. Som 12 årig i templet

Lukasevangeliet 2,41-50

Josef og Maria rejser hvert år til Jerusalem for at være med til påskefesten. Da Jesus er blevet 12 år gammel, får han for første gang lov til at komme med.

5.2 Første år i tjeneste

7. Døbes af Johannes Døberen

Matthæusevangeliet 3,13-17

Da Jesus er omkring 30 år, begynder hans fætter Johannes at døbe mennesker i Jordanfloden. Han døber dem til omvendelse, fordi Messias snart kommer. Jesus tager så fra Galilæa til Jordanfloden og bliver døbt. Ved dåben kommer Guds Ånd kom over ham som en due, der daler ned, og en stemme lyder: "Det er min elskede Søn. Ham er jeg fuldt ud tilfreds med".

8. Fristes af Satan i ørkenen

Matthæusevangeliet 4,1-11

Efter dåben fører Helligånden Jesus ud til et øde sted. Der går 40 dage, hvor Jesus ikke spiser noget, og han bliver meget sulten. Da kommer Satan og frister ham med mad, magt og rigdom. Men Jesus afviser ham. Satan siger: »Hvis du virkelig er Guds Søn, hvorfor siger du så ikke til de sten dér, at de skal blive til brød? Jesus svarer: »Der står skrevet: 'Et menneske lever ikke af brød alene, men af hvert ord, som Gud taler.'« Så fører Satan Jesus ind til Jerusalem og op på det højeste hjørne af tempelmuren

og siger: »Hvis du virkelig er Guds Søn, så kast dig ud herfra! Der står jo skrevet: 'Han befaler sine engle at passe på dig. De skal bære dig på hænder, så du ikke støder din fod på nogen sten.'« Jesus svarer: »Der står også skrevet: 'Du må ikke friste Herren, din Gud.'«

Satan tager ham så med op på toppen af et højt bjerg, viser ham alle verdens lande og al deres rigdom og siger: »Alt det vil jeg give dig, hvis du falder på knæ og tilbeder mig.« Jesus svarer: »Forsvind Satan! Der står jo skrevet: Det er Herren din Gud, du skal tilbede, og ham alene du skal tjene.«

9. Vælger tre disciple

Johannesevangeliet 1,38-44

Nogle af de mennesker, der fulgte Johannes Døberen, følger nu efter Jesus. En af dem hedder Andreas. Han henter sin bror, der hedder Simon. Jesus vælger de to som disciple (lærlinge) og de går sammen tilbage mod Galilæa (150 km). På vejen møder de Filip fra Betsajda, som også bliver Jesu discipel.

10. Gør vand til vin i Kana

Johannesevangeliet 2,6-10

To dage senere kommer de til Kana, hvor de skal til bryllup. Her gør Jesus sit første mirakel, da de løber tør for vin til festen. Jesus beder tjenerne om at fylde vand i nogle store krukker (ca. 500 liter), som bruges til den jødiske renselse. De gør det. Da han efterfølgende beder tjenerne om at smage på vandet, er det blevet til den bedste vin.

11. Fra Kana til Kapernaum

Johannesevangeliet 2,12

Efter brylluppet tager Jesus til Kapernaum (40 km), hvor han er sammen med sin mor, sine brødre og sine disciple nogle dage. Josef er muligvis død på dette tidspunkt, da han ikke nævnes i denne sammenhæng.

12. Til påske i Jerusalem

Johannesevangeliet 2,14-16

Omkring påsketid tager Jesus til Jerusalem for at deltage i højtiden (165 km fra Kapernaum). Inde på tempelpladsen er der mange mennesker, der sælger offerdyr. Der er både køer, får og duer. Og

der er nogle, som sidder ved små borde og veksler penge.

Så laver Jesus sig en pisk af reb og jager alle får og køer ud. Han vender bunden i vejret på vekselernes pengeposer og vælter deres borde. Til dem, der sælger duer, råber han:

»Pak jeres ting sammen og forsvind! I må ikke gøre min Fars hus til en markedsplads.«

Da hans disciple ser det, kommer de til at tænke på Samle 69,10, der siger: "Nidkærlighed for dit hus fortærer mig, og mig har spotten ramt fra dem, der spotter dig".

De jødiske ledere protesterer og siger: »Hvem har givet dig lov til at jage folk ud af templet? Kan du gøre et mirakel som tegn på, at du handler på Guds vegne?« Jesus svarer: »Ja, hvis I ødelægger Guds bolig, så vil jeg rejse den igen inden tre dage.

Det har taget 46 år at bygge templet. Den forrige kong Herodes begyndte byggeriet 15 år før, Jesus blev født, og de bygger stadig på det. I år 66 gør jøderne oprør mod romerne. Romerne slår oprøret ned og ødelægger hele Jerusalem og templet i år 70.

Når Jesus siger, at vil rejse templet på tre dage, refererer han i virkeligheden til sin egen krop, som opstår fra de døde efter tre dage i graven. I det åndelige rige, som Jesus bygger, er det hans krop, der er det nye tempel.

13. I Judeas landområder

Johannesevangeliet 3,22

Efter sit ophold i Jerusalem vandrer Jesus rundt i Judæa sammen med sine disciple, hvor mange kommer til dem og bliver døbt.

14. Ved Jakobs brønd i Sykar

Johannesevangeliet 4,6-26

Johannes Døberens disciple bliver vrede på Jesus, fordi han nu døber flere end Johannes. Derfor tager Jesus væk fra området til Galilæa via Samaria.

Da han nærmer sig byen Sykar, standser han op ved Jakobs brønd. Den ligger på et stykke jord, som patriarken Jakob købte og senere gav i arv til sin søn Josef. Jesus er træt efter den lange vandring og sætter sig udmattet ved brønden. Klokken er cirka seks om aftenen. Kort tid efter kommer en samaritansk kvinde for at hente vand, og Jesus siger til hende: »Vær venlig at give mig noget at drikke.«

Han er alene, fordi hans disciple er gået ind til byen for at købe mad. Kvinden bliver overrasket over, at en jøde henvender sig til hende. For jøder plejer ikke at ville have noget med samaritanere at gøre.

Samaritanerne er efterkommere af jøder, som blev tilbage i Israel i forbindelse med den babyloniske tilfangetagelse af jøderne (Jeremias Bog 52,12-30). De har i årenes løb giftet sig med deres erobrere, og de tilbagevendte jøder kan derfor ikke anerkende dem som sande jøder, selvom de følger Toraen.

»Hvordan kan det være, at du, som er jøde, beder mig, en samaritansk kvinde, om noget at drikke?« spørger hun. Jesus svarer: »Hvis du vidste, hvad Gud kan give dig, og hvis du forstod, hvem jeg er, så var det dig, der ville bede mig om noget at drikke – og så ville jeg give dig levende vand.«

Kvinden svarer: ”Du har jo ingen spand, og brønden her er meget dyb. Hvordan vil du så skaffe det levende vand?”

Jesus svarer: »Drikker man af det her almindelige vand, bliver man tørstig igen. Men drikker man af det vand, jeg giver, vil man aldrig mere tørste. Det vand, jeg giver, bliver som en kilde, der vælder frem med evigt liv.«

15. Fra Samaria til Kana

Johannesevangeliet 4,34-46

Efter to dage i Sykar tager Jesus og disciplene videre til Galilæa. Jesus slår sig foreløbigt ned i Kana. I Kapernaum bor der en højtstående embedsmand, hvis søn er alvorligt syg. Han hører, at Jesus er i Kana og tager straks af sted, opsøger

Jesus og beder ham følge med til Kapernaum for at helbrede drengen, som er ved at dø.

»I vil kun tro på mig, hvis I ser tegn og undere,« siger Jesus til ham. Men embedsmanden bønfalder ham: »Du må komme, inden min lille dreng dør!« Jesus svarer: »Du kan roligt gå hjem. Din søn er helbredt.»

Manden tror på det og begynder at gå hjem (ca. 40 km). På vejen hjem træffer han nogle af sine tjenere, der er gået ham i møde for at fortælle ham, at hans søn nu er rask. Han spørger dem, hvornår drengen fik det bedre. De svarer: »I går aftes ved syvtiden forsvandt feberen pludselig«. Det var på det tidspunkt, Jesus havde sagt: »Din søn er helbredt.«

Omkring samme tid bliver Johannes Døberen fængslet jf. Matthæusevangeliet 4,12. Herodes Antipas har ladet sig skille for at blive gift med Herodias. Hun var egentlig gift med Herodes halvbror Filip. Denne umoralske affære fordømmer Johannes, og det generer Herodes så meget, at han fængsler ham.

Religion

Det handler om
at leve rigtigt

Jeg har fokus på, hvad der
skal til for at være rigtigt

Hvis jeg adlyder Gud,
vil han elske mig

Hvis jeg gør det rette,
vil Gud være min far

Jeg adlyder Gud
for at få noget fra Gud

Det er vigtigt at definere,
hvem der er med/imod
eller indenfor/udenfor

Evangeliet

Det handler om Jesus

Jeg har fokus på Jesus

Jeg er ubetinget
elsket af Gud

Gud er min far,
uanset hvad jeg gør

Jeg gør Guds vilje,
fordi jeg ligner ham

Jesus er min og andres
dommer

Gad vide om jeg
som menneske
kan eller skal undgå
at være religiøs?

5.3 Andet år i tjeneste

16. Fra Kana til Nazareth

Lukasevangeliet 4,16-27

Jesus undgår egentlig at komme til Nazareth, fordi folk der ikke vil tro på, at den lokale tømrers søn kan være messias. Men han tager nu alligevel dertil. På sabbatten går han hen i synagogen, som han plejer. Her bliver han bedt om at læse op fra Skrifterne.

Han rejser sig, får profeten Esajas' bogrulle og læser op fra Esajas 61: »Herrens Ånd er over mig, fordi han har udvalgt mig. Han har sendt mig for at bringe godt nyt til de afmægtige, forkynde frihed for de fangne, give nyt syn til de blinde, og rejse dem op, som er blevet trampet ned. Det bliver en tid, hvor Herren tager imod alle, som kommer til ham.«

Så siger Jesus, at det læste går i opfyldelse ved de ting, han gør. Det gør folk i synagogen rasende. De farer op og slæber Jesus ud af byen, hen til randen af det bjerg, Nazareth er bygget på. Her vil de styrte ham ned, men han ender med roligt at gå sin vej mellem dem.

17. Fra Nazareth til Kapernaum

Lukasevangeliet 4,31

Jesus slår sig herefter ned i Kapernaum, hvor han underviser i synagogen. Mennesker kommer dertil fra landsbyerne i Galilæa og Judæa og helt fra Jerusalem (altså op til 170 km) for at høre ham og for at blive helbredt.

Nogle mænd kommer til huset med en lam mand på en bære. De forsøger at komme ind for at lægge den syge foran Jesus, men det kan de ikke på grund af de mange mennesker. I stedet går de op på det flade tag, fjerner nogle teglsten og sænker bæren med den syge mand ned lige foran Jesus. Da Jesus ser mændenes tro, siger han til den lamme: »Min ven, dine synder er tilgivet.«

Farisæerne og de skriftlærde tænker: »Hvad bilder han sig ind? Det er da en hån imod Gud! Kun Gud kan tilgive synder.« Jesus kender deres tanker og siger: »Hvorfor tænker I sådan? Hvad er lettest at sige: 'Dine synder er tilgivet' eller: 'Rejs dig op og gå'? Lad mig nu

viser jer, at jeg har magt til at tilgive synder.« Så siger han til den lamme mand: »Rejs dig op, tag din bære og gå hjem!« Straks rejser manden sig, tager sin bære og går hjem, mens han lovpriser Gud.

Simon Peters svigerfamilie bor i byen, og på en sabbat bliver hans svigermor syg med høj feber. Man beder så Jesus om at helbrede hende. Han går hen til hende og befaler feberen at forlade hende, og hun bliver rask.

Om aftenen efter solnedgang (hvor sabbatten er overstået) kommer alle byens syge til Jesus og bliver helbredt. Jesus beder dem om ikke at fortælle det til andre, og næste morgen tidligt, stikker han af til et øde sted.

18. Til Jerusalem til påske

Johannesevangeliet 5,1

Til påske tager Jesus igen til Jerusalem. I nærheden af Fåreporten, ligger Betesda dam, omgivet af fem søjlegange. Der ligger der mange syge, blinde, lamme og forkrøblede menne-

sker. De venter på, at vandet skal komme i bevægelse. En engel kommer nemlig nu og da ned og sætter vandet i bevægelse, og den, som derefter først kommer i vandet, bliver helbredt, uanset hvad han eller hun fejler.

En af dem, der ligger ved dammen, har været lam i 38 år. Da Jesus ser ham og er klar over, at han har været syg længe, spørger han: »Vil du være rask?«

Den syge svarer: »Mester, jeg har ingen til at hjælpe mig ned i dammen, når vandet kommer i bevægelse. Jeg prøver at slæbe mig derhen, men der er altid en anden, der kommer først.«

Jesus siger til ham: »Rejs dig op, rul din sovemåtte sammen og gå på dine ben!« Manden bliver straks helbredt. Han ruller måtten sammen og begynder at gå omkring.

De jødiske ledere irettesætter ham efterfølgende, fordi han bærer rundt på måtten på en sabbat.

19. Saligprisningernes Bjerg

Markusevangeliet 3,13- 19

Efter påsken tager Jesus tilbage til Galilæa. En dag går han op på et bjerg og kalder på de disciple, som han i forvejen har udvalgt. Her udnævner han 12 af sine disciple til apostle. De skal stå i lære hos ham, så han senere kan sende dem ud for at forkynde det glædelige budskab, helbrede og uddrive onde ånder.

Navnene på de 12 er:

Simon (Peter);

Andreas (bror til Simon Peter);

Jakob og Johannes (sønner af Zebedæus);

Filip; Bartolomæus; Matthæus;

Thomas; Taddæus;

Jakob, søn af Alfæus;

Simon Frihedskæmper

og Judas Iskariot, der senere forrødte Jesus.

Lukasevangeliet 6,20-38:

På bjerget taler Jesus til folket:

”Velsignede er I, som erkender jeres afmagt – for I skal få del i Guds rige.

Velsignede er I, som nu er sultne - for I skal få jeres sult stillet.

Velsignede er I, som nu sørger – for I skal komme til at juble.

I er velsignede, selv når mennesker hader jer, fryser jer ud, håner jer og sværter jer til, fordi I hører mig til. Glæd jer, når det sker! Ja, dans af glæde, for der venter jer en stor løn i Himlen. Sådan er Guds profeter altid blevet behandlet.

Men ve jer, der har alt – for I har haft jeres gode dage.

Ve jer, der er mætte nu – for I vil komme til at lide sult.

Ve jer, der jubler nu – for I vil komme til at sørge og græde.

Ve jer, der lever højt på menneskelig popularitet, - for den har de falske profeter altid solet sig i.

Til jer, som ønsker at adlyde mig, siger jeg: Elsk jeres fjender! Gør godt mod dem, som hader jer. Velsign dem, som forbander jer. Bed for dem, som mishandler jer.

Hvis nogen slår dig på den ene kind, så vend den anden til. Hvis nogen vil tage din yder-

kjortel fra dig, så lad ham også få din inderkjortel.

Giv enhver, som beder dig, og hvis nogen tager dine ejendele, så lad være med at kræve dem tilbage. Gør mod andre, som I ønsker, at de skal gøre mod jer. Fordøm ikke, så I ikke selv skal blive fordømt. Tilgiv, så vil I selv få tilgivelse. Giv, så skal der gives jer. Den målestok, I anvender over for andre, vil blive anvendt over for jer.”

20. Til Kapernaum

Lukasevangeliet 7,1

Efter Jesus har talt til folkeskaren på bjerget, går han ind til Kapernaum. Her helbreder han en romersk officers dødsyge tjener.

21. Til Nain, enkens søn opvækkes

Lukasevangeliet 7,12-15

Næste dag går Jesus videre til Nain (ca. 50 km), og som sædvanlig har han følgeskab af sine disciple og en stor skare af nysgerrige. Ved byporten til Nain møder de et begravelsesfølge. En ung mand er netop død.

Hans mor er enke og har ikke andre sønner. Mange sørgende fra byen følger med. Da Jesus ser moren, får han medlidenhed med hende. Han rører ved båren og siger: »Unge mand, rejs dig op.« Den døde sætter sig op og begynder at tale.

22. Stiller storm på søen

Lukasevangeliet 8,22-25

Herefter går Jesus fra by til by for at fortælle de gode nyheder om Guds rige. Med sig har han de 12 disciple og nogle kvinder, som han har befriet fra onde ånder og helbredt for sygdomme. En dag går han sammen med disciplene om bord i en båd. Mens de sejler, falder Jesus i søvn. Pludselig kommer der et voldsomt stormvejr, og båden tager vand ind, så de kommer i livsfare.

Genesaret sø ligger 210 m. under havets overflade. Den er omkring 21 km lang og 12 km bred. Søen er kendt for sine pludselige og livsfarlige storme. Stormene opstår, når kølige luftmasser fra de omkringliggende bjerge rammer søens varme luft. De voldsomste storme skyldes dog blæst fra Golanhøjderne.

Disciplene vækker Jesus, idet de råber: »Mester, mester, vi drukner!«. Jesus rejser sig og befaler stormen og bølgerne at lægge sig, og det bliver blikstilte. Derpå vender han sig til disciplene og spørger: »Hvor er jeres tro?«

Med ærefrygt og undren siger disciplene til hinanden: »Hvem er den mand egentlig? Selv stormen og bølgerne adlyder ham!«

23. Til gerasenernes land

Lukasevangeliets 8,26-35

De sejler nu videre ind imod gadarenernes egne. Her møder de en mand, der er besat af onde ånder. Han har i lang tid flakket om uden tøj på og bor i de klippehuler, hvor man begraver de døde. Man har forsøgt at lænke ham med jernkæder på hænder og fødder, men hver gang river han sig løs og drives af de onde ånder ud i ødemarken.

Jesus spørger: »Hvad er dit navn?« »Legion!« råber manden, for han er besat af mange dæmoner. Dæmonerne bøn-

falder Jesus om ikke at jage dem ned i afgrundens mørke.

Der går en flok svin og roder efter føde på toppen af en skrænt i nærheden, og dæmonerne beder om lov til at fare i svinene. Jesus giver dem lov, og de farer ud af manden og ind i svinene. Hele svineflokken styrter ned ad skrænten og drukner i søen.

Da svinehyrderne ser det, flygter de og fortæller om det alle steder. Mange mennesker kommer ud for at se, hvad der er sket. De ser manden, der har været besat, sidde roligt, påklædt og fuldstændig normal hos Jesus. Det forbløffer dem, men gør dem også bange for, hvad Jesus ellers kan finde på. Derfor beder de ham om at forlade deres område. Jesus og disciplene går så i båden for at sejle tilbage til Galilæa.

24. Til Kapernaum, Jairus' datter

Matthæusevangeliets 8,23-26

De sejler over søen til Kapernaum, hvor folkeskaren ta-

ger imod Jesus med åbne arme. Synagogeforstanderen, som hedder Jairus, kommer og knæler ned foran ham og beder ham følge med hjem, fordi hans eneste datter ligger for døden. Hun er 12 år gammel.

Mens Jesus følger med ham, maser mængden sig ind på ham fra alle sider. Mellem dem er der en kvinde, som har lidt af blødninger i 12 år, uden at nogen har kunnet helbrede hende, selvom hun har brugt alle sine penge på lægehjælp. Hun nærmer sig Jesus og rører ved kvasten på hans bedesjal. Straks standser blødningen.

Jødiske mænd ifører sig et hvidt bedesjal med blå eller sorte striber og kvaster (skuesnore) i hjørnerne under morgenbønnen og på forsoningsdagen. Baggrunden herfor er en befaling i 4. Mosebog 15,37-41. Kvasterne skal minde manden om at holde loven.

På vej til Jairus hus kommer der en mand med besked til Jairus: »Din datter er død. Du behøver ikke ulejlige mesteren

mere.« Da Jesus hører det, siger han til Jairus: »Vær ikke bange! Tro på mig, så vil hun blive reddet!« Da de når frem til huset, tager Jesus Peter, Johannes, Jakob og pigens forældre med ind i det værelse, hvor hun ligger. Huset er fyldt med grædende og jamrende mennesker.

»Lad være med at græde,« siger Jesus. »Hun er ikke død. Hun sover bare.« Men de ler overbærende, for de ved godt, at hun er død. Jesus går hen, tager pigen i hånden og siger: »Stå op, lille pige!« Så bliver hun levende, og Jesus siger, at de skal give hende noget at spise. Forældrene er ude af sig selv af undren, men Jesus siger, at de ikke må fortælle nogen, hvad der er sket.

25. Fra Kapernaum til Betsajda

Markusevangeliet 6,32-44

Så sejler de ud på søen for at tage hen til et øde sted. Men mange mennesker, som har set dem tage af sted, løber langs bredden og når frem før båden. Da Jesus går i land, bliver han mødt af en stor skare

mennesker. Han bliver fyldt af medlidenhed, for de er som får uden hyrde. Og han begynder at undervise dem om mange ting.

Sidst på eftermiddagen kommer hans disciple hen til ham og siger: »Det er ved at blive sent, og stedet her er øde. Du må hellere sende folk bort, så de kan gå hen til gårdene og landsbyerne heromkring og købe sig noget at spise.« »Men I kan da give dem noget at spise!« svarer Jesus.

»Vil du have, at vi skal købe brød for 200 denarer til alle de mennesker!« spørger de.

En denar er en romersk sølvmønt med en vægt på 4-4,5 g. I dag ville sølvværdien af en denar være ca. 15 kr. 200 denarer svarer altså i alt til ca. 3.000 kr. i sølvværdi i dag. Ifølge Matthæusevangeliet 20,2 er den normale dagsløn for en landarbejder en denar. 200 denarer havde altså en værdi svarende til 200 dagslønninger på Jesu tid.

»Gå hen og se efter, hvad vi selv har af brød,« svarer Jesus. Et øjeblik efter kommer de tilbage. »Vi har fem brød og to fisk,« siger de. Jesus får folk til at sætte sig ned på rad og række i det grønne græs. De sætter sig i rækker med 50 i hver. Det bliver til 100 rækker.

Jesus tager de fem brød og de to fisk, ser op mod himlen og takker Gud for dem. Derefter brækker han brødene i stykker og begynder at dele ud til disciplene, som giver dem videre. Også de to fisk bliver delt ud, og alle 5.000 får nok og bliver mætte.

Bagefter samler man de tiloversblevne stykker brød og fisk sammen. Det bliver til 12 fyldte kurve.

5.4 Tredje år i tjeneste

26. Går på vandet til Genesaret

Matthæusevangeliet 14,25

Da Jesus har mættet de 5.000, beder han disciplene sejle i forvejen, mens han sender folkekængden bort. Han går derefter op på bjergskrånningen for at være alene og bede.

Det er efterhånden blevet ud på natten, og Jesus er alene på bjerget, mens disciplene er et godt stykke ude på søen, hvor de kæmper mod bølgerne og en strid modvind. Kort før dag gry kommer Jesus ud til dem, vandrende hen over vandet. Disciplene skrigger af rædsel, da de ser skikkelsen komme gående på vandet.

De tror, det er et spøgelse. Men Jesus råber til dem: »I skal ikke være bange – det er bare mig!« Straks råber Peter tilbage: »Hvis det virkelig er dig, Herre, så sig til mig, at jeg skal komme ud til dig på bølgerne.« »Kom!« råber Jesus tilbage.

Peter kravler ud over bådens ræling og går på vandet hen mod Jesus. Men så bliver han

opmærksom på stormen og bølgerne. Han bliver bange og begynder at synke. »Herre, red mig!« råber han. Jesus rækker hånden ud og griber fat i ham.

»Din tro er lille,« siger Jesus. »Hvorfor blev du bange?« Da de er kommet op i båden, lægger vinden sig. Alle i båden falder på knæ for Jesus. »Du er virkelig Guds Søn!« udbryder de.

27. Fra Genesaret til Kapernaum

Johannesevangeliet 6,24

Næste morgen er der stadig mange mennesker samlet på den østlige side af søen. De har lagt mærke til, at der kun var én båd, og at Jesus ikke var med om bord, da disciplene sejlede ud i går. I mellemtiden er der kommet en del småbåde fra Tiberias. De har lagt til i nærheden af det sted, hvor beispisningsunderet foregik.

Da folk opdager, at hverken Jesus eller hans disciple er der, går de om bord i bådene og sejler over til Kapernaum for at lede efter ham dér. Her finder

de ham og spørger, hvordan han er kommet derover. Jesus svarer: »Det siger jeg jer: I søger mig, fordi I kunne spise jer mætte, ikke fordi I forstod betydningen af det under, jeg udførte. Arbejd ikke for den mad, som forgår, men for den mad, som varer ved og giver evigt liv. Det liv Gud selv, har givet Menneskesønnen fuldmagt til at give jer.«

»Jamen, hvordan kan vi arbejde for Gud?« spørger de. Jesus svarer: »At arbejde for Gud vil sige at tro på den, han har sendt.«

Jesus siger til hende: »Jeg må først tage mig af mine egne 'børn', jøderne. Det kan ikke være rigtigt at tage børnenes mad og give den til hundehvalpene.«

»Det er sandt, Herre,« siger hun, »men hvalpene løber ind under bordet og spiser de krummer, som børnene taber.« Så siger Jesus til hende: »Fordi du svarer på den måde, skal du få, hvad du beder om. Gå nu hjem.« Da hun kommer hjem, ligger hendes datter roligt i sengen. Den onde ånd er forsvundet.

28. Fra Kapernaum til Tyrus

Markusevangeliet 7,24

Derefter går Jesus og disciplene op til egnene omkring Tyrus. De finder et hus at bo i og vil gerne være lidt i fred. Men det er umuligt. Jesus bliver straks opsøgt af en ikke-jødisk kvinde fra egnen, som har hørt om ham. Hun har en datter, som er plaget af en ond ånd, og hun bønfaller ham om at uddrive den onde ånd.

29. Fra Tyrus til Genesaret sø

Markusevangeliet 7,31-37

Fra Tyrus går Jesus via Sidon til Dekapolis' egne øst for Genesaret Sø. På vejen bliver en døv mand, der også har svært ved at tale, ført hen til ham. Jesus tager ham lidt af sides og stikker fingrene i ørerne på ham. Dernæst spytter han på fingrene og rører ved mandens tunge, ser op mod himlen, sukker dybt og siger: »Luk dig op!«

Straks kan manden høre alt, hvad der bliver sagt, og han kan tale tydeligt. Jesus forbyder de tilstedeværende at sige det til nogen. Men jo mere han forbyder det, desto ivrigere fortæller de om det. »Han kan ordne alt!« siger folk til hinanden. »Han helbreder både de stumme og de døde.«

4.000 mænd brødfødes

Matthæusevangeliet 15,32-38

Store folkeskarer kommer nu til ham. Blandt dem mange lamme, blinde, stumme og andre handicappede. Og Jesus helbreder dem alle! Det er et fantastisk syn.

Mennesker som før var stumme, kan nu tale. Handicappede bliver helbredt, lamme går omkring, blinde kan se. Folkeskaren bliver slået af forundring og lovpriser Gud.

Da de har været der i tre dage, kalder Jesus disciplene hen til sig og siger: »Jeg har ondt af alle de mennesker. Nu har de været sammen med mig her i tre dage, og de har ikke mere at spise. Hvis jeg sender dem af

sted uden at give dem noget, så kan de falde om af udmattelse på vejen hjem.«
»Men vi kan da umuligt skaffe brød nok her i ødemarken,« indvender disciplene.

»Hvor mange brød har I?« spørger Jesus. »Syv brød og nogle småfisk,« svarer de. Så får han folk til at sætte sig på jorden. Derefter tager han de syv brød og fiskene, takker Gud, brækker dem i stykker og giver stykkerne til disciplene, der så deler mad ud til folkeskaren.

4.000 mænd, foruden kvinder og børn, spiser og bliver mættede. Da resterne samles ind efter måltidet, er der nok til at fylde syv kurve.

30. Med båd til Dalmanuta

Markusevangeliet 8,10

Herefter går Jesus om bord i en båd sammen med sine disciple, og de sejler til Dalmanuta. Her møder de nogle vantro farisæer, som bare vil diskutere. Dem gider de ikke høre på, så de går i båden igen.

31. Med båd til Betsajda

Markusevangeliet 8,22-26

De sejler til Betsajda. Her kommer nogle med en blind mand og beder Jesus røre ved ham og helbrede ham. Jesus tager den blinde ved hånden og fører ham uden for landsbyen.

Så spytter han på den blinde mands øjne og lægger hænderne på dem. Derefter tager han hænderne væk igen og spørger: »Kan du se noget nu?«

Manden ser sig omkring. »Ja, jeg kan vist se nogle mennesker, for der er noget ligesom træer, der går omkring.« Jesus lægger igen hænderne over mandens øjne, og nu bliver hans syn normalt, så han kan se alt tydeligt. Derpå sender Jesus ham hjem, idet han siger: »Lad være med at sige det til nogen i landsbyen.«

32. Til Cæsarea Filippi

Matthæusevangeliet 16,13

Jesus og disciplene går videre nordpå til det distrikt, hvor Cæsarea Filippi ligger. Fra da af

begynder han at sige lige ud til sine disciple, at han er nødt til at tage til Jerusalem, hvor de jødiske ledere vil udsætte ham for store lidelser og slå ham ihjel, men på den tredje dag vil han opstå fra de døde.

Peter trækker ham til side og prøver at tale ham fra det. »Gud vil beskytte dig, Herre,« siger han. Men Jesus vender ryggen til ham og siger: »Gå væk fra mig, Satan! Du frister mig! Du forstår ikke, hvad der er Guds vilje, men ser det kun fra et menneskeligt synspunkt.«

33. Til Forklarelsens bjerg

Lukasevangeliet 9,28

Jesus tager Peter, Johannes og Jakob med op på et bjerg for at bede. Mens han beder, begynder hans ansigt at stråle, og hans lange kjortel bliver blændende hvid. Pludselig er der to mænd, der står og taler med ham. Det er Moses og Elias. De stråler af himmelsk herlighed, og de taler med ham om hans snarlige bortgang, som skal finde sted i Jerusalem.

Peter udbryder: »Mester, hvor er det skønt at være her. Lad os bygge tre hytter: en til dig, en til Moses og en til Elias.« Han aner ikke, hvad han skal sige.

I det samme kommer der en sky ned over dem. Inde fra skyen lyder det: »Det er min elskede Søn. Lyt til ham!« Da stemmen har lydt, er der ingen andre at se end Jesus. På vej ned ad bjerget siger Jesus til de tre, at de ikke må fortælle nogen, hvad de har set, før han er genopstået fra de døde. De hører det, men begynder så at diskutere indbyrdes, hvad det vil sige at genopstå fra de døde.

*Helbreder dreng med uren ånd
Markusevangeliet 9,17-27*

Da de kommer ned fra bjerget, er der en stor flok mennesker omkring de øvrige ni disciple, som er ved at diskutere med nogle jødiske skriftlærde. En mand kommer til Jesus med sin søn, som er dæmonbesat, og Jesus helbreder ham.

34. Til Kapernaum

Matthæusevangeliet 17,24

Jesus og disciplene vender hjem til Kapernaum. De, der opkræver tempelskatten, spørger Peter. »Betaler jeres mester ikke den årlige tempel-skat?« »Jo, selvfølgelig!« svarer Peter.

Så går Peter ind i huset for at tale med Jesus om det. Men før han får sagt noget, spørger Jesus: »Sig mig, Peter: Hvem plejer jordens konger at opkræve told og skat af, deres egne børn eller andre folk?« »Af de andre!« svarer Peter.

»Godt,« siger Jesus, »så er deres egne børn altså fritaget. Men for ikke at forarge nogen, så lad os alligevel betale. Gå ned til søen og kast snøren ud. I munden på den første fisk, du fanger, vil du finde en mønt. Giv den som betaling for mig og dig.«

35. Til Samaria, ti spedalske

Lukasevangeliet 17,11-16

Jesus vandrer nu mod Jerusalem. På grænsen mellem Galilæa og Samaria kommer der ti

spedalske hen imod ham. De standser op et stykke fra ham og råber: »Jesus, Mester, vær barmhjertig og gør os raske!« Han ser på dem og siger: »Gå hen til præsterne og lad jer undersøge.« Mens de er på vej derhen, forsvinder deres spedalskhed.

En af dem vender tilbage til Jesus, da han ser, at han er blevet helbredt. På vejen lovpriser han Gud med høj røst. Han falder på knæ med ansigtet mod jorden foran Jesus og takker ham for, hvad han har gjort. Det var en samaritaner! Jesus spørger: »Blev I ikke helbredt alle sammen? Hvor er de ni? Er den her fremmede den eneste, der er kommet tilbage for at give Gud æren?« Så siger Jesus til ham: »Rejs dig blot og gå hjem. Din tro har frelst dig.«

36. Til Jerusalem, helbreder blind

Johannesevangeliet 9,1-41

Jesus og disciplene når nu frem til Jerusalem. Her møder de en mand, som har været blind fra fødslen. »Mester, hvorfor er den mand født blind?« spørger

disciplene. »Er det på grund af hans egne synder eller hans forældres?«

»Ingen af delene,« svarer Jesus. »Men det, der er sket med ham, vil føre til, at Guds kraft bliver synliggjort.« Jesus spytter på jorden, laver mudder af spyttet, smører det på den blinde mands øjne og siger til ham: »Gå hen og vask dig i den dam, der kaldes Siloa.« Manden går så hen og vasker sig, og da han kommer tilbage, kan han se.

Salomons søjlegang

Johannesevangeliet 10,22-39

Det er vinter, og Jesus går omkring i den del af templet, som kaldes Salomons søjlegang. De jødiske ledere omringer ham og spørger: »Hvor længe vil du holde os hen i uvished? Er du Messias, så sig det ligeud!«

Jesus svarer: »Det har jeg allerede gjort, men I vil ikke tro mig. De undere, jeg gør i min Fars navn, er bevis nok. Men I tror mig ikke, fordi I ikke hører til blandt mine får. Mine får adlyder min stemme. Jeg kender

dem, og de følger mig. Jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig gå fortabt.« Så begynder lederne at samle sten op for at slå ham ihjel.

Men Jesus siger: »Jeg har udført mange gode gerninger, som min Far har bedt mig om at gøre. Hvilken af dem er det, I vil stene mig for?« »Du skal ikke stenes for nogen god gerning,« svarer de. »Men du skal dø, fordi du håner Gud. Du er kun et menneske, men du gør dig til ét med Gud!«

»Står der ikke i Skriften: 'Jeg har kaldt jer guder'? « (Salme 82,6) spørger Jesus. »Hvis altså Skriften, som ikke kan annulleres, kalder de mennesker 'guder', som Gud har indsat til at gøre hans vilje, hvordan kan I så anklage mig, som Faderen har indsat og sendt til verden, og sige, at jeg håner Gud, fordi jeg siger, at jeg er Guds Søn? Hvis det ikke var min Fars gerninger, jeg gjorde, så skulle I ikke tro mig. Men når jeg nu gør hans gerninger, så tro i det mindste for gerningernes skyld, så I må kunne forstå og

komme til den erkendelse, at Faderen er i mig og jeg er i ham.« De forsøger derefter at fange ham, men han slipper fra dem.

37. Til Betania (øst for Jordanfloden)

Johannesevangeliet 10,40

Jesus tager over til området øst for Jordanfloden, til det sted, hvor Johannes tidligere havde døbt. Der opholder han sig et stykke tid. Mange mennesker flokkes om ham og kommer til tro.

I landsbyen Betania (3 km fra Jerusalem) bor Lazarus sammen med sine søstre Maria og Marta. Lazarus er blevet alvorligt syg.

De to søstre sender derfor bud til Jesus om, at hans gode ven Lazarus er meget syg. Da Jesus hører det, siger han: »Den sygdom ender ikke med døden, men Gud vil blive æret gennem det, der skal ske.«

Efter at have fået beskeden, bliver Jesus to dage mere øst for Jordan, før han siger til di-

disciplene: »Kom, lad os gå tilbage til Judæa!« Disciplene protesterer: »Mester! For kort tid siden forsøgte de jødiske ledere at slå dig ihjel. Vil du nu derhen igen?«

38. Til Betania ved Jerusalem

Johannesevangeliet 11,1-46

Jesus går nu til Betania ved Jerusalem (ca. 40 km). Da han når frem, får han at vide, at Lazarus blev begravet tre dage forinden.

Da Marta hører, at Jesus er på vej, går hun ham i møde og siger: »Herre, hvis du havde været her, så var min bror ikke død. Men selv nu ved jeg, at hvad du end beder Gud om, det vil han gøre for dig.« »Din bror skal vende tilbage til livet,« siger Jesus.

»Jeg ved, at han skal vende tilbage til livet på opstandelsens morgen.« Jesus fortsætter: »Jeg er opstandelsen og livet. De, der tror på mig, skal leve, selv om de dør; og de, der lever i troen på mig, skal aldrig i evighed dø. Tror du på det, Marta?« »Ja, Herre,« svarer

hun, »jeg tror, at du er Messias, Guds Søn, som vi så længe har ventet skulle komme.«

Maria kommer nu også. Hun falder ned for Jesu fødder og udbryder: »Herre, hvis du havde været her, var min bror ikke død.« Da Jesus ser hende græde og hører de andres gråd, bliver han heftigt oprørt i sin ånd og spørger: »Hvor har I lagt ham?« »Herre, kom og se!« svarer de.

Jesus braser i gråd og går hen mod gravstedet. Det er en klippehule med en stor sten rullet for indgangen. »Tag stenen bort!« beordrer han. »Det lugter ikke godt, for det er nu fjerde dag, han ligger der.« siger Marta. Jesus svarer: »Har jeg ikke sagt til dig, at hvis du tror, vil du få Guds store magt at se?«

Så fjerner de stenen fra indgangen. Jesus ser op mod himlen og siger: »Jeg takker dig, Far, fordi du har bøn hørt mig. Jeg ved godt, at du altid hører mig, men jeg siger det for de menneskers skyld, der står her

omkring mig, for at de kan komme til tro på, at du har sendt mig.« Så råber han med høj røst: »Lazarus, kom herud!« Den døde kommer ud – med hænder og fødder viklet ind i ligklæder og med et tørklæde om ansigtet. »Hjælp ham af med de ligklæder!« siger Jesus.

Straks sammenkalder ypperstepræsterne og farisæerne Det jødiske Råd for at drøfte situationen. »Hvad skal vi gøre?« spørger de hinanden. »Den mand har udført mange mirakler. Hvis vi lader ham fortsætte på den måde, ender det med, at hele folket slutter sig til ham. Så kommer de romerske hære og overtager vores land og udsletter os som folk.«

39. Til Efraim

Johannesevangeliet 11,54

Fra den dag begynder de jødiske ledere at planlægge, hvordan de kan få Jesus slået ihjel. Derfor går Jesus ikke mere åbenlyst rundt, men forlader Jerusalem og opholder sig i udkanten af ørkenen. Han kom-

mer til landsbyen Efraim og bliver dér med sine disciple.

40. Til Perea

Markusevangeliet 10,1

Jesus tager herefter over på østsiden af Jordan, hvor mennesker igen flokkes om ham.

Helbreder krumbøjet kvinde

Lukasevangeliet 13,11-13

Her underviser han en sabbatsdag i en synagoge og lægger mærke til en kvinde, som på grund af en sygdom har været krumbøjet og ude af stand til at rette sig op i 18 år. Han kalder hende frem og siger: »Du er helbredt for din sygdom.« Derefter lægger han hænderne på hende, og straks retter hun sig op og lovpriser og takker Gud.

Men synagogeforstanderen bliver forarget over, at Jesus helbreder på en sabbat. »Der er seks dage i ugen, hvor man kan arbejde,« siger han til menigheden. »På de dage kan I komme og blive helbredt, men ikke på sabbatten!«

»Hvor er I nogle hyklere!« siger Jesus. »Hver sabbat løser I

uden skrupler jeres køer og æsler fra deres plads i stalden og fører dem ned til vandet, så de kan få noget at drikke. Skulle jeg så ikke have lov til at løse denne 'Abrahams datter' af Satans lænker, som hun har været bundet med i 18 år, også selv om det er sabbat i dag?»

41. Til Jerusalem til påske

Matthæusevangeliet 20,17

Nu nærmer Jesus og hans følge sig opstigningen til Jerusalem. Her tager han de 12 disciple til side og fortæller dem, hvad der vil ske, når de ankommer til byen.

»Jeg vil blive forrådt og udleveret til ypperstepræsterne og de skriftlærde,« siger han. »De vil dømme mig til døden. Derefter bliver jeg udleveret til romerne. Jeg bliver hånet og pisket og til sidst korsfæstet. Men på den tredje dag vil jeg genopstå fra de døde.

Det er populært at hade religion, men er det ikke mere had end religion, der giver problemer i mig og i verden?

Religiøsitet er en naturlig tendens hos mennesker til at søge forklaringer og regler for livet. Når mennesker systematiserer en fælles religiøsitet i fortællinger og ritualer, udvikler den sig til en religion.

Ordet "religion" kommer enten fra det latinske "religare", der betyder at binde/fortøjre, eller fra "relegere", som betyder at genlæse/gensamle.

Jesus træder ind i en verden fyldt med religiøsitet og religion. Her tilbyder han en vej, som bryder fuldstændig med den naturlige religiøsitet og de faste regler i religionen. På hans vej handler det om relation i stedet for regler. Hvor religionen binder, sætter han fri, og hvor religionen læser og fortolker, handler og helbreder han.

5.5 Påskedagene

Palmesøndag ridder Jesus ind i Jerusalem på et æsel. På den måde opfyldes profetien fra Zakarias Bog 9,9: "Se, jeres konge er på vej. Han kommer med retfærdighed og frelse, og han er ydmyg og rider på et hanæsel – det er et æselføl".

Folket modtager ham som en konge.

De lægger kapper og palmegrene på vejen foran ham.

Skærtorsdag spiser Jesus sit sidste måltid og indstifter nadveren, idet han fortæller, at brødet og vinen symboliserer det offer, han vil bringe med sin død. Dagen kaldes skærtorsdag, fordi Jesus denne aften også vasker sine disciples fødder. "Skær" betyder ren.

Langfredag forhøres Jesus af den romerske statholder Pontius Pilatus. Pilatus nægter egentlig at dømme Jesus, men giver efter for folkets krav. Herefter bliver Jesus pisket, iført en tornekrone og til sidst ført ud til Golgata, hvor han bliver korsfæstet og dør.

Påskemorgen, om søndagen går nogle kvinder ud til Jesu grav for at smøre salve på hans døde krop. De opdager, at liget er borte. En engel fortæller dem, at han er opstået. Senere møder Maria Magdalene Jesus, som, hun først tror, er havemanden.

Kristi himmelfartsdag mødes Jesus med sine disciple for sidste gang. Siden påskemorgen har mange mennesker mødt ham (på et tidspunkt mindst 500 på én gang⁸⁴). Jesus mødes med disciplene på et bjerg og giver dem befaling om at forkynde det gode budskab om ham i hele verden. Så løftes han op i himlen, og de ser ham ikke mere.

Pinsedag er disciplene samlet, og Helligånden fylder dem med et vældigt åndepust, så de begynder at tale fremmede sprog og fyldes med Guds kraft. "Pinse" kommer fra det græske "pentekosté", som betyder "den halvtredsindstyvende" (50 dage efter påske). Dagen markerer oprindeligt afslutningen på den jødiske påske.

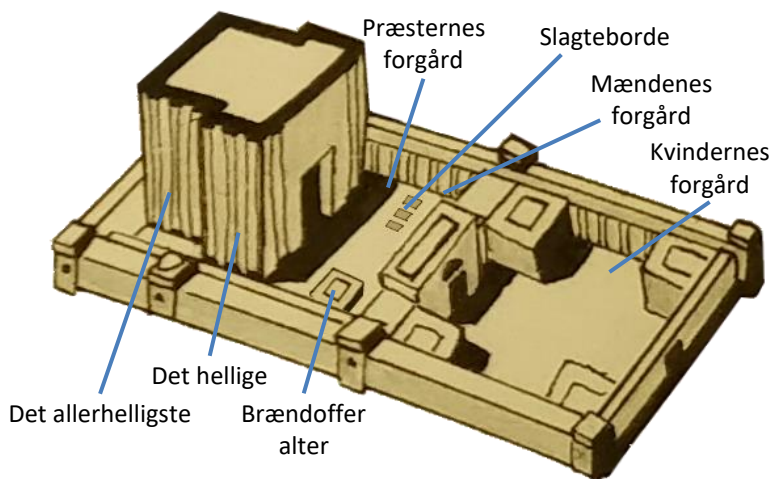

⁸⁴ 1. Korinter 15,3-6

5.6 Templet og Jerusalem

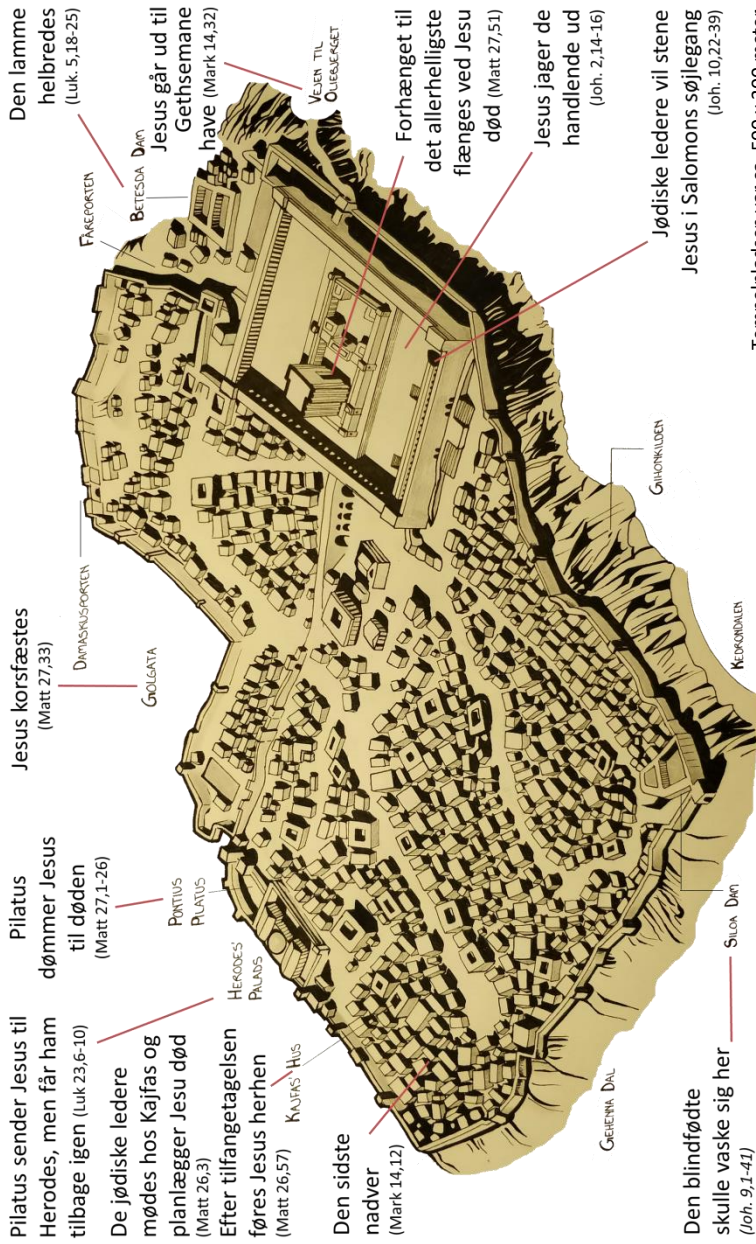
Tempelområdet i Jerusalem blev på Jesu tid afgrænset af fire søjlegange. De skriftlærde underviste i disse søjlegange. Inden for søjlegangene fandtes hedningernes forgård, hvor også andre end jøder måtte komme. Her blev der i stort omfang handlet med offerdyr og andre varer. Selve templet lå på en forhøjning, som kun måtte betrædes af jøder.

Det hellige rum var ca. 18 x 9 meter og det allerhelligste var ca. 9 x 9 meter. Det hellige/allerhelligste var 40 meter høj.

Inden for tempelmuren fandtes kvindernes, mændenes og præsternes forgårde. I præsternes forgård blev der ofret får, geder, okser og duer på et 5x10x10 meter stort alter. Præsterne var slagtere, der ofrede, og det må have lugtet af døde dyr, brændt kød og bål omkring templet. Detaljerne om templet findes ikke i Bibelen, men de kendes fra den jødiske historiker Josefus.

Jerusalem på Jesu tid

Den lamme
helbredes
(Luk. 5,18-25)

Jesus korsfæstes
(Matt 27,33)

Pilatus
dømmer Jesus
til døden
(Matt 27,1-26)

De jødiske ledere
mødes hos Kajfas og
planlægger Jesu død
(Matt 26,3)

Efter tilfangetagelsen
føres Jesus herhen
(Matt 26,57)

Den sidste
nadder
(Mark 14,12)

Jesus går ud til
Gethsemane
have (Mark 14,32)

Forhængen til
det allerhelligste
flænges ved Jesu
død (Matt 27,51)

Jesus jager de
handlende ud
(Joh. 2,14-16)

Jødiske ledere vil stene
Jesus i Salomons søjlegang
(Joh. 10,22-39)

Tempelpladsen var ca. 500 x 300 meter.
Søjlegangen var 33 meter bred og søjlerne var 31 meter høje.

Templets kerne var en bygning med to rum; det hellige og det allerhelligste. Hver morgen gik en præst ind i det hellige og tændte røgelse på et alter.

Det allerhelligste blev kun besøgt en gang om året på forsoningsdagen, hvor ypperstepræsten skulle bringe et sonoffer for alle folkets synder efter at have ofret for sin egen synd først. Disse ofre blev billeder på den kommende frelser, der skulle ofres for alle synder i hele verden.

Ved døden på korset blev Jesus det offer i den nye pagt, der giver den renselse, som giver adgang til Gud. Mellem det helligste og det allerhelligste var der et forhæng. Forhænget var et billede på skellet mellem den hellige Gud og syndige mennesker. Det flængedes midt over og åbnede ind til det allerhelligste på det tidspunkt, Jesus døde.

Det betyder, at ofrene ikke længere er nødvendige. Jesus er blevet sonofferet i en ny pagt, som har givet os fuld adgang til Gud.

Det sker ofte, at mennesker river deres klæder i stykker, når der sket noget tragisk⁸⁵. På samme måde river Gud sit klæde i stykker, da hans søn dør.

⁸⁵Se 1. Mosebog 37,34 (Jakob hører, at Josef er død), Josvabogen 7,6 (Josvas reaktion da Israel taber et slag), 2. Kongebog 2,12 (Elisa da Elias hentes i ildvogn), Matthæusevangeliet 26,65 (ypperstepræstens reaktion, da han mener, Jesus har hånet Gud)

Bibeltekst om adgangen til Gud

Hebræerne 10,19-23

Fordi Jesus ofrede sig selv for os, kære venner, kan vi nu uden frygt bevæge os helt ind i det allerhelligste rum, hvor Guds strålende nærvær er. Det er noget helt nyt, at vi har direkte adgang til Gud i det allerhelligste rum inde bag forhænget, og Jesus er selv den levende vej, som fører derind.

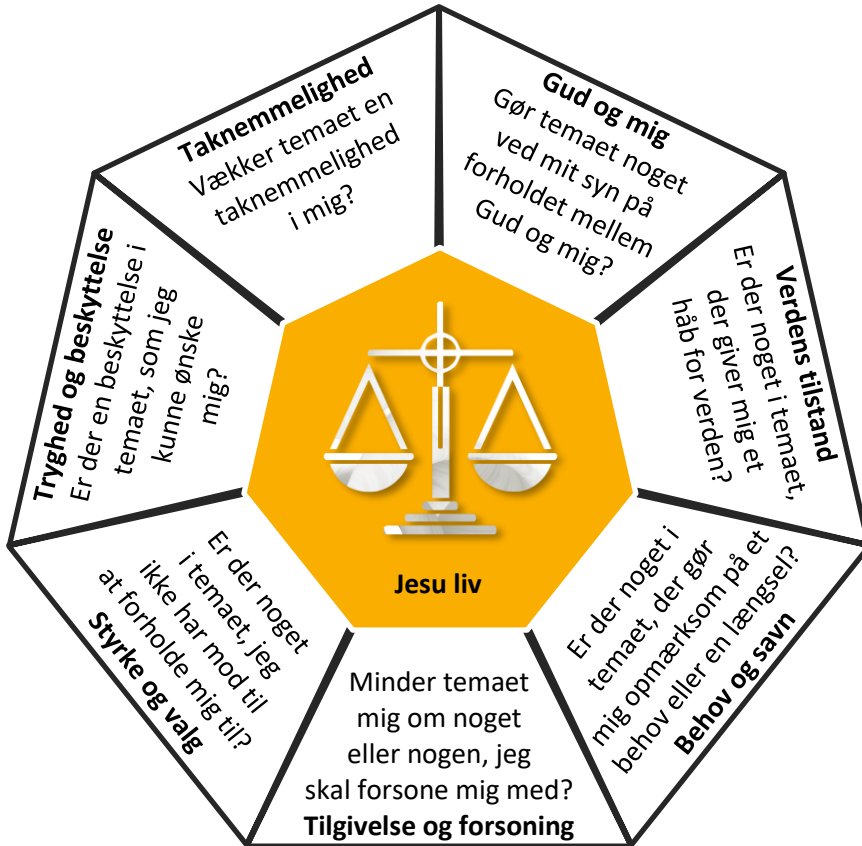
Da vi nu som Guds folk har en så fantastisk ypperstepræst, så lad os med oprigtigt hjerte og i troens faste overbevisning gå ind i Guds nærvær. Vi har jo fået en ren samvittighed, efter at vi er blevet bestænkede med Jesu blod, og efter at vi er blevet renset med rent vand. Lad os urokkeligt holde fast ved det håb om evigt liv, vi er kommet til tro på. Gud er nemlig trofast og holder, hvad han har lovet!

Fra Bibelen på hverdagsdansk

5.7 Refleksion

Hvordan forholder Gud sig til religion?

Religion

Evangelium

Video med
analogi om
Jesu offer

YouTube
MM1eclElaql

Kapitel 6

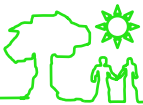
6. De første kristne og Gud Helligånd	171
6.1 Apostlenes Gerninger	172
6.2 Helligånden	175
6.3 Helligåndens virkninger	181
6.4 De første kristne	183
6.5 Kirkens udvikling	189
6.6 Pagtens ofre	191
6.7 Den gamle og den nye pagt	193
6.8 Identiteten ved Helligånden	195
6.9 Refleksion	197

De første kristne og Gud Helligånd

Hvem er Helligånden?

6

6. De første kristne og Gud Helligånd

Hvem er Helligånden?

Mange eventyrlige fortællinger handler om en hovedperson, der vokser op under usle kår. Men efterhånden som fortællingen skrider frem, transformeres hovedpersonen til noget større. Dette større er hovedpersonens virkelige identitet. Det sker for eksempel for Askepot, der bliver til en prinsesse, eller den grimme ælling, der bliver til en svane. På samme måde er vi i den nye pagt noget langt større, end de aktuelle omstændigheder fortæller os.

Hvad skete der, efter Jesus tog tilbage til Himmelen, og hvordan får jeg Helligånden?

Den nye pagt giver barnekår hos Gud, så vi må kalde ham far. I pagten er vi altså Guds børn uanset, hvordan livet ellers former sig. Denne identitet må vi leve ud fra og vokse i forståelsen af. Det betyder også, at der intet er at leve op til. Der er ingen udviklingstrin, og der er ingen regler i livet som kristen. Det eneste, vi skal, er at gribe mere af det, vi allerede er. Vi er allerede det, vi skal være; nemlig Guds børn. Helligånden giver os åbenbaring og kraft til at gribe det.

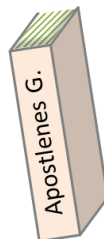
Du ligner mig

6.1 Apostlenes Gerninger

Apostlenes Gerninger er ligesom Lukas Evangeliet skrevet af lægen Lukas. De to beskriver tilsammen kristendommens begyndelse. Apostlenes Gerninger viser, hvordan løfterne om en ny Åndens tidsalder bliver opfyldt. Skriftet indledes med en fortælling om, hvordan Helligånden kort efter Kristi himmelfart kommer over apostlene.

Bibeltekst om pinsedag

Apostlenes Gerninger 2,1-36

Pinsemorgen var alle disciplene forsamlet på ét sted. Pludselig kom der en susende lyd ned oppefra som et voldsomt åndepust, og lyden fyldte hele huset, hvor de sad. Samtidig dalede der små flammer ned, som landede på hver enkelt af de tilstedeværende. Således blev de alle fyldt med Helligånden, og de begyndte at tale på fremmede sprog, som de ellers ikke kendte. Det var Ånden, der gav dem ordene.

I Jerusalem boede der religiøse jøder fra alverdens lande. Da den susende lyd kom, strømmede en masse mennesker derhen for at se, hvad der var på færde, og de blev meget forbavsede

over at høre disciplene tale alle deres forskellige sprog.

»Hvad sker der her?« råbte de undrende. »Alle de mænd er jo fra Galilæa, og nu hører vi dem tale til os på vores eget modersmål! Hvordan går det til, at vi partere, medere og elamitter, vi, der bor i Mesopotamien, Judæa, Kappadokien, Pontus, provinsen Asien, Frygien, Pamfyliden, Egypten og Kyrene i Libyen, vi, der kommer fra Rom, både jøder og grækere, der har sluttet sig til jødedommen, vi kretere og arabere – hvordan går det til, at vi kan høre de her mænd fortælle os om de mægtige ting, Gud har gjort, hver på vores eget sprog?« Der var stor forvirring,

og folk råbte i munden på hinanden: »Hvad sker der?« Men de, der ikke forstod ordene, gjorde nar af disciplene. »De har bare drukket for meget vin!« råbte de.

Da trådte Peter frem, og de andre 11 apostle stillede sig ved siden af ham. Han råbte til folkemængden: »Hør efter, alle I jøder, og I, som bor i Jerusalem. Det er ikke sandt, som nogle af jer siger, at de her mænd har drukket sig fulde. Klokken er jo kun ni om formiddagen. Nej, her opfyldes det, som Gud åbenbarede for profeten Joel:

‘Det vil ske i de sidste tider, at jeg vil udgyde af min Ånd over hele menneskeheden. Alle vil komme til at profetere, både mænd og kvinder.

De unge vil få åbenbaret min vilje gennem syner, de gamle vil få det gennem drømme. Selv mine ringeste tjenere vil blive fyldt med min Ånd, og de skal profetere. Jeg vil gøre utrolige ting i himmelrummet og store tegn nede på jorden: Blodsud-

gydelser, ildebrande og røgskyer. Solen skal formørkes, og månen skal blive mørkerød som blod, før Herrens store og frygtindgydende dag kommer.

Men enhver, der råber til Herren om hjælp, skal blive frelst.’

Lyt til mine ord, venner! I kender nazaræeren Jesus. I ved om de mirakler, tegn og undere, som Gud udførte gennem ham her midt iblandt jer. Dermed viste Gud jer, at det var ham selv, der havde sendt Jesus. Han blev efter Guds forudbestemte plan forrådt, og med de gudløse romeres hjælp fik I ham naglet til korset og dræbt.

Gud lod ham imidlertid ikke blive i døden, men genoprejste ham fra de døde, for det var umuligt for døden at fastholde ham.

David talte profetisk på hans vegne, da han sagde: ‘Jeg stoler altid på Herren. Han står ved min side, så jeg ikke falder. Derfor kan jeg fryde mig og synge glædessange. Der er også håb for mit legeme, for du vil ikke

efterlade mig blandt de døde. Du lader ikke din hellige tjener gå i forrådnelse. Du har vist mig vejen til livet, hos dig fyldes jeg med glæde.'

Kære venner! Tillad mig at tale lige ud om vores forfar David. Vi ved alle, at han er både død og begravet, og vi besøger hans grav den dag i dag. Men David vidste jo, at Gud højtideligt havde lovet, at Israels Konge skulle komme fra hans slægt. Derfor talte han profetisk om den nye Konge.

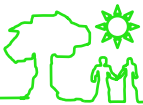
Så når han talte om, at Kongen ikke skulle efterlades blandt de døde, og at Guds hellige tjener ikke skulle gå i forrådnelse, var det en forudsigelse om, at Messias skulle genopstå fra de døde.

Den Jesus, jeg taler om, blev af Gud oprejst fra de døde. Det kan alle vi, der står her, bevidne.

Efter at han er blevet taget op til Himlen og har indtaget sin plads ved Guds højre side, har han nu sendt os Helligånden, som Faderen havde lovet. Det kan I selv både se og høre.

David talte heller ikke om sig selv, da han profeterede om en, der skulle tages op til Himlen. Han siger et andet sted: 'Herren sagde til min herre: Sæt dig ved min højre side, imens jeg overvinder dine fjender.' Derfor erklærer jeg overfor hele Israels folk, at Gud har vist, at Jesus, som I korsfæstede, er både Herre og Messias!«

Fra Bibelen på hverdagsdansk

6.2 Helligånden

Lukas beskriver Helligåndens virkninger i Apostlenes Gerninger, men forklarer ellers ikke noget om, hvem Helligånden er. Han viser blot, at de kristne fortsætter Jesu mission med Helligåndens kraft, og Gud bekræfter det med tegn og undere.

I Johannesevangeliet kaldes Helligånden "sandhedens ånd"⁸⁶ og "talsmanden", hvilket er oversættelser af det græske "parakletos", som er en forsvarer, der tilkaldes i forbindelse med en retssag. "Parakletos" kan også oversættes til "allieret" eller "advokat". Således er der i de betegnelser, der knyttes til Helligånden, en bekræftelse af Guds pagt og alliance med os.

Helligånden er usynlig men virksom, ligesom vinden er det, og han giver mennesker mulighed for at have et personligt forhold til Gud⁸⁷. Han er en selvstændig person men er samtidig intimt forbundet med Jesus.

På en eller anden måde er Jesus og Helligånden så tæt forbundne, at Jesus måtte tage væk for at Helligånden kunne komme⁸⁸. Og de er så tætte, at vi kan sige, at vi har Jesus i hjertet, når Helligånden bor i os. Helligånden fortsætter Jesu værk på jorden, mens Jesus er i Himlen⁸⁹. Han vejleder, udruster og åbenbarer⁹⁰.

⁸⁶ Johannesevangeliet 14,16-17; 14,26

⁸⁷ Johannesevangeliet 3,5-8

⁸⁸ Johannesevangeliet 7,38-39;16,7

⁸⁹ Johannesevangeliet 20,22-23

⁹⁰ Johannesevangeliet 16,12-15

Helligånden er den kraft, hvormed Gud skaber og vedligeholder universet⁹¹ og giver guddommelig åbenbaring.

- Kundskab
- Enhed
- Allesteds nærværende
- Overbeviser om synd
- Beskytter
- Helliggør
- Vejleder
- Rådgiver
- Velsigner
- Sandhed
- Helende
- Livgivende
- Kraft
- Nærværende
- Lykke og lys
- Kilde til visdom
- Åbenbaring

På samme måde som Gud Far og Gud Søn er Helligånden en selvstændig person i Treenigheden med visdom, forstand, intellekt, følelser og vilje.

Ordet "Helligånd" har rod i det latinske "spiritus sanctus", som kan både betyde ånd, vind, luft og ånde. Navnet antyder åndens virke, som netop er at helliggøre mennesker. "Hellig" er det, der er urørligt og "sat til side" som noget særligt værdifuldt og rent.

Gud er hellig, og når Helligånden helliggør mennesker, lader han Gud smitte af på os, så vi ligner ham.

⁹¹ 1. Mosebog 1,2

I Johannesevangeliet⁹² siger Jesus dette om Helligånden:

”Jeg har stadig meget at sige jer, som I ikke kan forstå endnu. Men når sandhedens Ånd kommer, vil han vejlede jer til hele sandheden. Han vil ikke fremføre sine egne meninger, men det, han hører mig sige, vil han give videre til jer, og han vil åbenbare for jer, hvad fremtiden bringer. Han vil ophøje og ære mig ved at tage imod det, jeg giver ham, og derefter åbenbare det for jer. Alt, hvad Faderen har, er også mit. Det er derfor jeg siger, at Helligånden vil tage imod det, jeg giver ham, og åbenbare det for jer.”

Det kan være vanskeligt at forklare Helligånden, fordi han i virkeligheden skal erfares. Mennesker erfarer ham på mange forskellige måder, og forskellige kirkeretninger kan fremhæve forskellige dele af hans virkninger. Adgangen til at erfare Helligånden og hans virkninger, som er åndelige frugter og åndelige gaver, går gennem bøn.

⁹² Johannesevangeliet 16,12-15

Ved skabelsen giver Gud ikke blot sin ånd men også ansvaret for Jorden til menneskeheden, idet han siger til Adam og Eva:

»Formér jer og bliv mange, bred jer over hele jorden og tag den i besiddelse! Hersk over fiskene, fuglene og alle de andre dyr på jorden.«⁹³

Menneskeheden har altså fået det fulde herredømme over og ansvar for Jorden. Ved syndefaldet⁹⁴ sælger menneskeheden adgang til sit hjerte til den onde. Til gengæld får mennesker kundskab om godt og ondt. Men der, hvor det onde er, kan Gud ikke være.

Mennesker har således benyttet herredømmet på Jorden til at bortvise Gud. Gud bortviser derefter mennesker fra Edens have, for at de ikke også skal spise frugten fra livets træ og leve evigt⁹⁵ i denne fortabte situation.

Døden er en udgang fra fortabtheden. Den er et udtryk for Guds længsel efter at dele sin ånd med mennesker. Da han reducerer menneskets alder, siger han:

»Min Ånd skal ikke for altid strides med menneskene, for de er jo blot kød og blod. Jeg vil give dem 120 år.«⁹⁶

En følge af syndefaldet er, at Jorden bliver forbandet⁹⁷, og hele skabningen lider under det. Men herredømmet og ansvaret for Jorden tages ikke fra menneskeheden.

⁹³ 1. Mosebog 1,28

⁹⁴ 1. Mosebog 3,1-6

⁹⁵ 1. Mosebog 3,22

⁹⁶ 1. Mosebog 6,3

⁹⁷ 1. Mosebog 3,17

Tværtimod allierer Gud sig med mennesker mod det onde og lader det være mennesket, der skal knuse den ondes hoved. Med Jesu død har Gud i alliance med menneskeheden knust ondskaben og genvundet adgang til menneskers hjerter, så han kan give sin ånd og evigt liv til alle mennesker igen.

Jesus siger:

”Jeg vil bede Faderen om at sende jer en anden Vejleder, som altid skal være hos jer. Det er sandhedens Ånd, som denne verdens mennesker ikke er i stand til at tage imod, for de ser ham ikke, og de kender ham ikke. Men I skal lære ham at kende, for han er hos jer og skal være i jer. Jeg er nødt til at forlade jer, men jeg lader jer ikke i stikken – og jeg kommer tilbage til jer igen. Denne verdens mennesker ser mig snart for sidste gang. Men I skal få mig at se igen, for jeg har evigt liv – og det har I også.”⁹⁸

Enhver, der ønsker Helligånden, kan få den. Det eneste, der skal til er en bøn. Jesus siger:

»Bed, så skal I få. Søg, så skal I finde. Bank på, så vil døren blive lukket op for jer. Enhver, som beder, får; den, der søger, finder; og døren lukkes op for den, der banker på. Kunne nogen af jer, som er forældre, finde på at give jeres børn en slange at spise, hvis de bad om en fisk? Ville I servere en skorpion for dem, hvis de bad om et æg? Når altså selv I, som er onde, kan finde ud af at give jeres børn det, som er godt, hvor meget mere skulle så ikke jeres himmelske Far give Helligånden til dem, der beder ham om det?«⁹⁹

⁹⁸ Johannesevangeliet 14,16-19

⁹⁹ Lukasevangeliet 11, 9-13

Det er forskelligt, om mennesker får en stor oplevelse i forbindelse med en bøn om at få Helligånden, men når den bedes i tro, så er Helligåndens virkninger tilgængelige uafhængigt af oplevelsernes art.

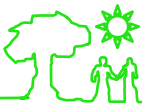
Video om Helligånden

YouTube
QChlsqMacZE

Gad vide
hvordan jeg
kan erfare
Helligånden?

6.3 Helligåndens virkninger

Helligånden kommer til syne i de troendes liv på to forskellige måder: gennem Åndens frugter og gennem Åndens gaver (nådegaver). Listerne her angiver nogle af Åndens frugter og gaver.

Åndens frugter¹⁰⁰

Åndens frugter er det, Helligånden gør i mennesker.

Det er egenskaber hos den troende, som Helligånden udvikler.

- Kærlighed
- Glæde
- Fred
- Tålmodighed
- Hjælpsomhed
- Godhed
- Troskab
- Nænsomhed
- Selvbeherskelse

Åndens frugter er egenskaber, der modnes i et menneske, når Helligånden gives lov til at påvirke mennesket.

¹⁰⁰ Galaterne 5,22-23

Åndens gaver¹⁰¹

Åndens gaver er det, Helligånden gør gennem mennesker. De gives til de troende til fælles gavn.

- Gaven til at meddele visdom
- Gaven til at meddele kundskab
- Troens gave
- Gaven til at helbrede syge
- Kraft til at gøre mægtige gerninger
- Profetisk gave
- Evnen til at bedømme ånder
- Tungetale
- Tydning af tungetale

Åndens gaver er særlige evner og kraft, som Helligånden kan udruste et menneske med. Gaverne gives af Helligånden til menigheden som helhed, og det enkelte menneske kan modtage en eller flere gaver til fælles gavn.

¹⁰¹ 1. Korinter 12,4-11

6.4 De første kristne

Indenfor det første århundrede efter Kristi fødsel udbredte troen på Jesus sig til det meste af Romerriget. Det skete på tværs af store geografiske, religiøse, sproglige og kulturelle afstande. Og det skete under voldsom stor modstand fra både religiøs og politisk side.

Således er det, der ofte betegnes som Paulus' missionsrejser, mest af alt en flugt fra by til by. I det følgende nævnes nogle af de centrale byer. Det er ikke en kronologisk gennemgang men blot et overblik over kristendommens udbredelse i det første århundrede.

Hovedtræk i Paulus' liv

År*	Begivenhed	Apostlenes Gerninger
34	Omvendelse i Damaskus	9,1-25 (Gal. 1,13-17)
37	Jerusalem og Tarsus	9,26-31 (Gal. 1,18)
46	Antiokia	11,25-26
47	Jerusalem	11,27-30
47	Antiokia	12,25
47	1. missionsrejse	13,1-14,26
49	Antiokia	14,27.28
50	Apostelmøde i Jerusalem	15,1-22 (Gal. 2,1)
51	2. missionsrejse	15,36-18,22
54	Antiokia	18,22-23
54	3. missionsrejse	18,23-21,14
57	Fængslet i Jerusalem	21,15-23,30
57	Fængslet i Cæsarea	23,31-26,32
59	Rejse til Rom	27,1-28,15
61	Husarrest i Rom, evt. 4. missionsrejse, henrettes i Rom i 64 eller 67	28,16-31

*Årstallene kan ikke fastsættes præcist. Der er en usikkerhedsmargin op til 5 år i forhold til det angivne.

1. Jerusalem

Apostlenes Gerninger 2,1-41

Pinsedag modtager apostlene Helligånden og taler fremmede sprog. Peter forkynder evangeliet på baggrund af Det Gamle Testamente, og 3.000 mennesker kommer til tro.

2. Gaza

Apostlenes Gerninger 8:26-39

En engel beder Filip om at gå ned ad den øde vej mod Gaza. Da han gør det, møder han en etiopisk hofmand, der sidder i sin vogn og læser Esajas Bog. Filip forklarer bogens betydning i lyset af Jesus, og den etiopiske hofmand kommer til tro og lader sig døbe.

3. Damaskus

Apostlenes Gerninger 9,1-27

Paulus (Saul), som er en jøde født i Tarsus i det nuværende Tyrkiet, beslutter sig for at tage til Damaskus for at udrydde de kristne. Men Jesus viser sig for ham på vejen dertil, og han mister i den forbindelse synet. Efter tre dage får han synet tilbage, da

Ananias lægger hænderne på ham. Paulus kommer til tro, bliver han døbt og begynder at fortælle om Jesus.

4. Tarsus

Apostlenes Gerninger 9,29-30

Efter en tid i Damaskus og efterfølgende Jerusalem bliver Paulus sendt til sin hjemby Tarsus, da han begge steder bliver forsøgt dræbt.

5. Joppe

Apostlenes Gerninger 9,36-42

Peter er i Lydda ikke så langt fra Joppe, hvor disciplen Tabitha bliver syg og dør. Peter tilkaldes til Joppe, hvor han oprejser hende fra de døde.

6. Cæsarea

Apostlenes Gerninger 10-11 + 25-26

Mens Peter er i Joppe, modtager han i et syn både rene og urene dyr, som han skal spise. Det bruger Gud til lære ham at intet længere er urent og til at sende ham til Cæsarea for at forkynde for en romersk officer. I Cæsarea holder Paulus senere sin forvarstale for kong Agrippa.

7. Antiokia (i Syrien)

Apostlenes Gerninger 15,36-41

I Antiokia bliver disciplene for første gang kaldt kristne, ApG 11,26, og Agabos profeterer her, at der vil komme hungersnød over hele verden, ApG 11,27–28.

Der opstår her en diskussion, om omskærelse (pagtstegnet) også er nødvendig for ikke-jøder. Diskussionen bliver afgjort af menighedens ledelse i Jerusalem, der når frem til, at den nye pagt er i hjertet og ikke afhængig af den gamle pagts tegn ApG 15,1-29. Det er også fra Antiokia Paulus indleder sin anden missionsrejse sammen med Silas.

8. Salamis

Apostlenes Gerninger 13,4-11

Barnabas og Paulus tager til Cypern. Her møder de en jødisk troldmand, der hedder Bar-Jesus. Han modarbejder dem så meget, at Paulus til sidst forbander ham, så han bliver blind for en tid.

9. Antiokia (i Pisidien)

Apostlenes Gerninger 13,14–50

Her underviser Paulus og Barnabas jøderne på den første missionsrejse. De tiltrækker så mange tilhørere, at de fornemme jøder bliver jaloux og jager dem ud af byen.

10. Ikonion

Apostlenes Gerninger 14,1–6

Paulus og Barnabas tager til Ikonion, forkynder evangeliet og udfører undergerninger. Byen deler sig i to lejre med de jødiske ledere imod dem. De jødiske ledere samler en gruppe folk fra byen for at mishandle og stene Paulus og Barnabas.

11. Derbe

Apostlenes Gerninger 14,8–18

Paulus og Barnabas flygter til området omkring Lystra og Derbe og forkynder evangeliet der. Her helbreder Paulus en lam, og folk tror Paulus og Barnabas er guder og vil ofre til dem. De undergår det kun med nød og næppe.

12. Lystra

Apostlenes Gerninger 14,19–20

Jøder fra Antiokia og Ikonion kommer til Lystra, og får befolkningen over på deres side. De fanger og stener Paulus og slæber ham udenfor byen, da de er overbevist om, at han er død. Disciplene slår kreds om ham, og han rejser sig og går ind i byen igen. Lystra er også byen, hvor Timotheus bor (ApG 16,1–3).

13. Troas

Apostlenes Gerninger 16,6–11

Paulus rejser gennem Galatien til Troas. Her ser han i et syn en mand fra Makedonien, der beder ham om at komme over og hjælpe dem.

14. Filippi

Apostlenes Gerninger 16,11–26

Filippi er den vigtigste by i Makedonien. Ved ankomst hertil taler Paulus, Silas og Timotheus med en kvinde ved navn Lydia, som bliver den første i en ny menighed der. De uddriver en spådomsånd, hvilket medfører vrede og får

dem fængslet. Gud sender et jordskælv, så de slipper ud.

15. Thessaloniki

Apostlenes Gerninger 17,1–10

Paulus kommer til Thessaloniki under sin anden missionsrejse. Efter trusler fra jøderne i byen drager han og hans rejsefæller mod Berøa.

16. Berøa

Apostlenes Gerninger 17,10–14

Paulus, Silas og Timotheus fortsætter i Berøa og grundlægger en menighed der. Men jøderne fra Thessaloniki tager efter dem og forfølger dem også der, så de må flygte.

17. Athen

Apostlenes Gerninger 17,16–34

Paulus tager til Athen, hvor han i en tale på Areopagos tager udgangspunkt i et af byens altre, hvorpå der står: "For en ukendt gud". Han siger, at det netop er den Gud, som de dyrker uden at kende, han fortæller dem om.

18. Korinth

Apostlenes Gerninger 18,1–18

Fra Athen tager Paulus videre til Korinth, hvor han flytter ind hos Akvila og Priskilla, der er telmagere ligesom ham. Derudfra bygges den første menighed i Korinth. Herfra skriver Paulus brevet til romerne.

19. Efesos

Apostlenes Gerninger 18,24-19,40

En jøde ved navn Apollos begynder at undervise om Jesus i Efesos, selvom han ikke ved ret meget om Jesus. Akvila og Priskilla tager ham til sig og underviser ham. Paulus overtager forkyndelsen i Efesos i to år, og mange mennesker kommer til tro.

20. Troas

Apostlenes Gerninger 20,6–12

Paulus rejser efter en tur til Makedonien tilbage til Troas (se punkt 13). Her taler han så længe, at en ung mand falder i søvn og styrter ned fra et vindue.

21. Malta

Apostlenes Gerninger 27,39-28,9

Paulus bliver på et tidspunkt taget til fange. Han indanker sin sag for kejseren, da han er romersk statsborger. Skibet, han er med som fange på vej mod Rom, strander på Malta. Her bliver han bidt af en slange, men får ingen skade, og han helbreder syge på øen.

22. Rom

Apostlenes Gerninger 28,16–31

Paulus kommer i husarrest i Rom i to år. Her skriver han breve til efeserne, filipperne og kolossenserne, Timotheus og Filemon..

23. Patmos

Johannes' Åbenbaring 1,9

Johannes er fange på øen Patmos, da han får synerne i Johannes' Åbenbaring.

24. Efesos, Smyrna, Pergamon, Tyatira, Sardes, Filadelfia og Laodikea

Johannes' Åbenbaring 1,11

Menigheder i disse syv byer er modtagere af Johannes Åbenbaring.

6.5 Kirkens udvikling

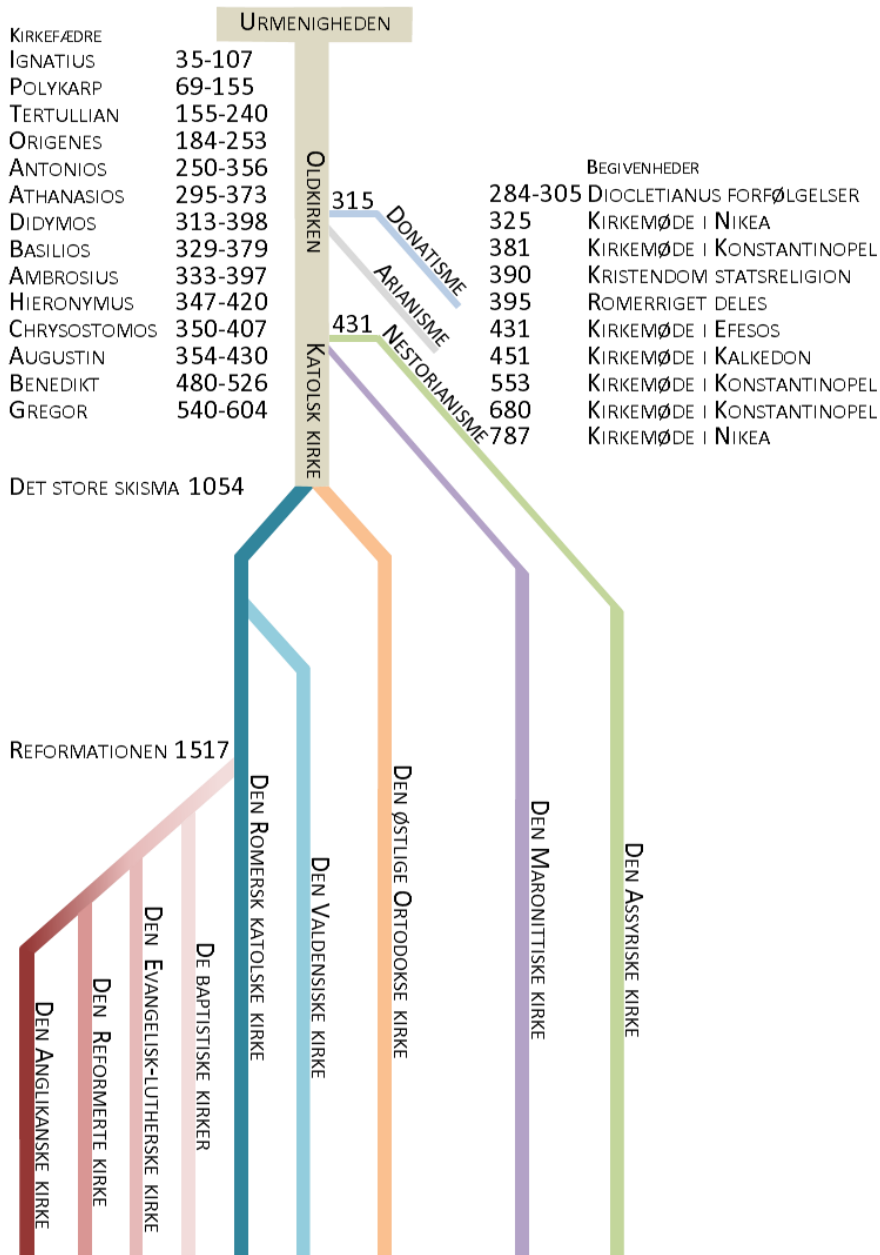
Figuren på næste side skitserer nogle store linjer i kirkens udvikling fra apostlenes tid og frem mod i dag. Det er en grovskitse, og der er langt flere kirkeretninger og strømninger, end der fremgår af figuren. Særligt efter reformationen er der kommet mange nye kirkeretninger til.

Den ældste del af den kristne kirke kalder man "urmenigheden". Det er et udtryk, som dækker den første generation af kristne.

Herefter kaldes den samlede bevægelse "oldkirken", som er betegnelsen for perioden frem til sammenbruddet af det vestromerske rige i 476 e.Kr.

Både urmenigheden og oldkirken bliver udsat for voldsomme forfølgelser. Det er også i denne tid, kirkens lære tager form. Det sker under indflydelse af kirkefædrene, som præciserer, hvad kristendom er og ikke er i forhold til græsk og hellenistisk filosofi og religion. Og det sker ved en række kirkemøder, hvor man bliver enige om centrale spørgsmål i den kristne lære.

6.6 Pagtens ofre

Både Paulus og de øvrige apostle blev selv ofre, der gjorde pagten troværdig. De var villige til at dø for det budskab, de fortalte om. Hvis Jesus ikke var genopstået, så ville de have vidst det. Og det er usandsynligt, at de alle ville være villige til at dø for en bevidst løgn.

Bibelen fortæller ikke noget om, hvordan apostlene døde, men det gør forskellige kirketraditioner i lidt varierende versioner. Der har efterfølgende gennem historien været utallige forfølgelser af kristne. Og selvom medie billedet ikke afspejler det, så er kristne den dag i dag de absolut mest forfulgte i verden.

Apostlenes død

Andreas

Andreas var bror til Peter. Han døde, da han blev korsfæstet på et kryds – et Andreaskors. Efter at være blevet pisket blev han bundet til korset med reb, for at forlænge hans smerte. Han døde først efter to dage. De to dag brugte han til at tale om Jesus til sine bødler.

Bartolomæus

Bartolomæus (Natanael) døde, da han fik en "persisk dødsstraf" ved at blive slået

levende og efterfølgende korsfæstet.

Filip

Filip døde, da han blev korsfæstet på et kors på jorden og blev stenet.

Jakob Alfæus' søn

Fortællingerne om Jakob er usikre. Nogle siger, han blev stenet og derefter dræbt med en stok. Andre siger, at han også blev savet over efter sin død.

Jakob Zebedæus' søn

Det fortælles, at Jakob blev halshugget med et sværd i år 44.

Johannes

Det fortælles, at Johannes blev kogt i kogende olie, under en af forfølgelserne i Rom. Men på mirakuløs vis slap han med livet i behold og blev så sendt til minerne på fængselsøen Patmos. Han blev senere frigivet og vendte tilbage til Tyrkiet, hvor han som den eneste apostel døde fredsommeligt. Han var i øvrigt fætter til Jesus, da hans mor Salome var søster til Maria¹⁰².

Judas Taddæus

Det fortælles, at han blev dræbt med en kølle.

Matthias

Matthias blev valgt til apostel efter Judas Iskariots forræderi. Det fortælles, at han blev stenet og derefter halshugget med en tveægget økse.

Matthæus

Fortællingerne om Matthæus (Levi) er usikre, men det fortælles, at han blev dræbt med et sværd i Etiopien.

Peter

Peter blev korsfæstet med hovedet nedad i Rom omkring år 64.

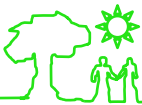
Simon Zeloten

Det fortælles, at han blev savet midt over.

Thomas

En historie fortæller, at Thomas blev stukket ihjel af soldater. En anden fortæller, at han først blev stenet og derefter gennemboret med et spyd.

¹⁰² Se Matthæusevangeliet 27,56; Markusevangeliet 16,1 og Johannevangeliet 19,25

6.7 Den gamle og den nye pagt

Den nye pagt ved Jesu blod afløser den gamle pagt. I brevet til hebræerne¹⁰³ formuleres det på følgende måde:

”Men i stedet for en jordisk præstetjeneste har Kristus nu fået en meget vigtigere tjeneste i og med, at den nye pagt, han har indstiftet, er meget bedre end den gamle, og de løfter, som den nye pagt indeholder, er meget bedre end den gamle pagts løfter.”

Den nye pagt er kendetegnet ved:

- Pagts løfte (indhold): Frelse (med i Guds rige)
- Pagts offer (troværdighed): Jesus
- Pagts tegn (påmindelse): Nadveren

Ved indstiftelse af nadveren siger Jesus:

”Det er mit blod, som besegler den nye pagt, og som udgydes for mange, for at de kan få tilgivelse for deres synder.¹⁰⁴”

	<u>Løfte</u> Gud har sejret over det onde og døden, og han vil fuldende sin sejr.
	<u>Offer</u> Jesus, apostlene, forfulgte kristne
	<u>Tegn</u> Helbredelser, mirakler og udbredelse af Guds rige

¹⁰³ Hebræerne 8,6

¹⁰⁴ Matthæusevangeliet 26,28

Den gamle pagt

Israel

← *gælder for* →

Moses/loven

← *formidles af* →

Sinaibjerget

← *indgås på* →

Stentavler

← *skrives på* →

Guds ejendomsfolk

← *løfte* →

Dyreofre

← *offer* →

Omskærelsen

← *tegn* →

Den nye pagt

alle

Jesus

Golgata

Menneskehjerter

Guds rige

Jesus

Nadveren

6.8 Identiteten ved Helligånden

Helligånden giver os kraft til at gribe og begribe, hvem vi i virkeligheden er i Kristus. Der er ikke noget, vi skal udvikle os til; vi er der allerede. Det, vi er ved at lære, er, hvordan vi kan forblive i, udforske og opdage alt det, Gud er for os, og vi er i ham.

Det sande om os er ikke den gamle natur, som Gud allerede har erklæret dødt i Kristus. Det sande om os er det nye menneske, som er levendegjort med Kristus¹⁰⁵.

Det gamle menneske er dødt og skal ikke genoplives. Derfor handler det ikke om at forbedre noget (dødt), men det handler om at udleve det levende¹⁰⁶. Det handler ikke om at forbedre sig og rette op på et ufuldkomment menneske, men det handler om at blive det fuldkomne menneske, som vi egentlig er i Kristus.

Den nye identitet erkender vi mere og mere af, når Helligånden viser os, at vi er nye skabninger og uendeligt elskede. Når Gud ser på os, er det med samme kærlighed, som når han ser på sin søn og siger: "Det er min elskede Søn. Ham er jeg fuldt ud tilfreds med"¹⁰⁷.

¹⁰⁵ Galaterne 2, 19-21

¹⁰⁶ Romerne 7,4

¹⁰⁷ Matthæusevangeliet 3,17

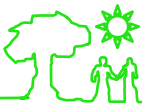

Det er den onde, der anklager os og siger, at vi stadig er alt det døde. Jesus forsvarer os, og han har allerede vundet. Gud fortæller os ikke, hvem vi ikke er. Han fortæller os, hvem vi er. Vi er radikalt elskede, og Gud ser kun det nye menneske i os.

I den nye pagt er vi under nåden, men Gud har ikke fjernet os fra verden. Vi lever stadig i en verden med både gode og dårlige situationer, og alle situationer kalder alle på vores identitet - altså dem vi egentlig er. Kristus giver os mulighed for at være dem, vi egentlig er (uden skyld), og Helligånden giver os kraft til at vokse i denne identitet (uden skam).

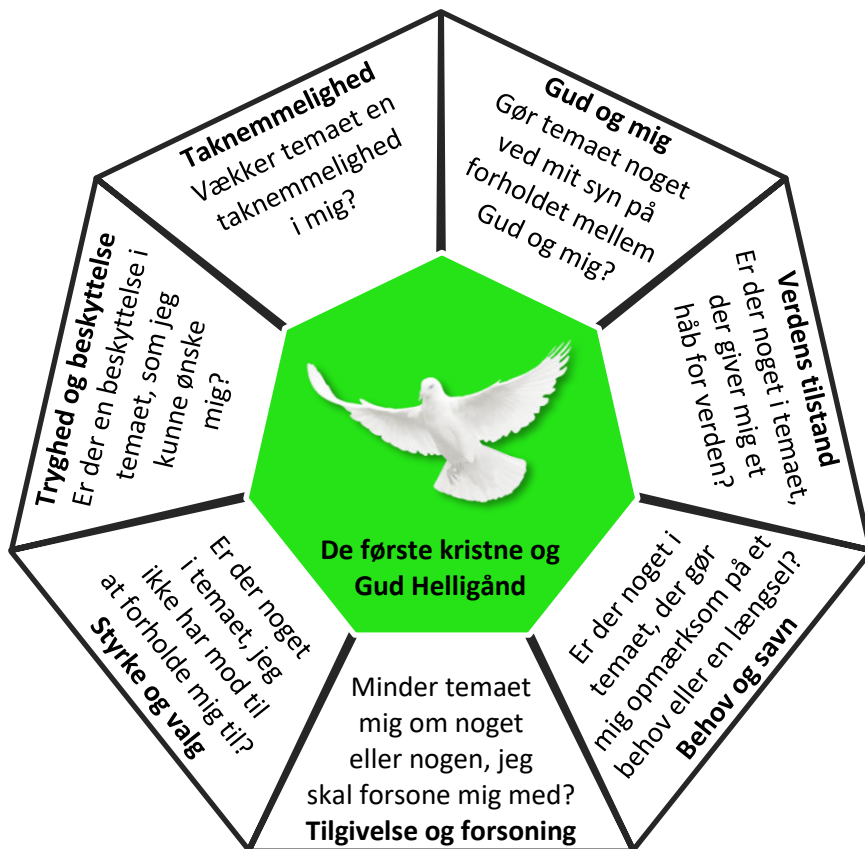
Vi er ikke fjernet fra verden, og vi har frihed til enten at trække på vores Krist-lighed eller vores kød-lighed og død-lighed. Men Helligånden giver os kraft til at vokse i Krist-lighed, hvori vi er fuldendte som i skabelsens morgen.

6.9 Refleksion

Hvem er Helligånden?

Helligånd

Kraft

Genoprettelse

Video om Guds kærlighed

Vimeo
226538549

Indhold

7. Det kristne liv og Jordens nyskabelse	201
7.1 Breve i Det Nye Testamente	202
7.2 Det kristne liv	209
7.3 Kirkens identitet	211
7.4 Menneskets identitet	217
7.5 Jordens nyskabelse	227
7.6 Fadervor	229
7.7 Refleksion	231

Det kristne liv og Jordens nyskabelse

Hvordan ender det hele?

7

7. Det kristne liv og Jordens nyskabelse

Hvordan ender det hele?

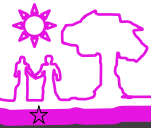
Det ender godt. I pagt og i alliance med Himlens og Jordens skaber er der ikke bare en chance for at lykkes; der er en sikker sejr i vente. I Bibelen gives der på forskellig vis glimt af, hvilke scenarier Jordan går i møde, og hvad der venter os på den anden side af døden. Det er dog ofte i et billedsprog, som kan være svært at forstå, og optakten dertil kan virke barsk. Jesus siger blandt andet¹⁰⁸:

Hvad vil det sige
at være kristen,
og hvad er
Himmelen?

I vil høre om uro og krigshandlinger rundt omkring, men lad det ikke skræmme jer. Den slags er uundgåeligt, men det er endnu ikke afslutningen. Folk og nationer vil bekrige hinanden, og mange steder bliver der hungersnød og jordskælv. Men det er kun som de første veer inden en fødsel. I vil blive forfulgt, og mange vil blive dræbt. I vil blive hadet af alle folkeslag, fordi I hører mig til. Mange vil derfor opgive troen og endda forråde og hade hinanden. Mange falske profeter vil dukke op, og de vil føre mange vild. Efterhånden som ondskaben breder sig, vil kærligheden blive kold hos mange. Men de, der holder ud indtil det sidste, skal blive frelst. Og glædesbudskabet om Guds rige skal forkyndes i hele verden, så alle folkeslag kommer til at høre det – og så vil afslutningen komme.

Det overordnede budskab er, at den onde vil vise tænder, og både naturen og mennesker vil lide derunder. Men vi skal ikke lade os gribe af frygt, for Gud er med os, og han vil snart gøre en ende på alt det onde.

¹⁰⁸ Matthæusevangeliet 24,6-14

7.1 Breve i Det Nye Testamente

Efter evangelierne og Apostlenes Gerninger, som fortæller os om Jesu liv og de første kristne, følger en række breve i Det Nye Testamente. Paulus har skrevet 13 af brevene. Ni af disse er skrevet til menigheder, og fire af dem er skrevet til enkeltpersoner.

Hertil kommer brevet til Hebræerne, som i de første århundrede blev anset som et brev af Paulus. Men skrivestilen adskiller sig fra Paulus' breve i øvrigt, og derfor er det tvivlsomt, om Paulus er forfatteren. De sidste syv breve er skrevet af fire personer, som er henholdsvis Jesu brødre og disciple.

Brevene i Det Nye Testamente viser, at Gud har besluttet at lade sit rige komme til udtryk gennem sit folk. De troende er nu Kristi legeme, og derfor er det kristne liv det at ligne Gud.

- **Romerne**
En systematisk gennemgang af hvad troen betyder.
- **1. Korinter**
Behandling af praktiske moralspørgsmål og livet som kristen.

- **2. Korinter**
Et personligt brev med forsvar af evangeliet og Paulus' myndighed.

- **Galaterne**

Argumenter mod at hedningekristne skal leve som jøder.

- **Efeserne**

Beskriver menigheden som Kristi legeme bestående af både jøder og ikke-jøder.

- **Filipperne**

Om livet under forfølgelse og advarsel mod vranglærere.

- **Kolossenserne**

Tilskynder til at holde fast ved den sande tro og lære.

- **1. Thessaloniker**

Trøster og opmuntrer forfulgte kristne.

- **2. Thessaloniker**

Om tiden før Jesu genkomst og formaninger til udholdenhed.

- **1. Timotheus**

Vejledning til en menighedsleder. Troen må komme til udtryk i livet.

- **2. Timotheus**

Formaning til troskab mod sandheden og opmuntring til udholdenhed.

- **Titus**

Om den kristnes kald til et helligt liv og mod vranglære.

- **Filemon**

Privatbrev om en flygtet slave som er blevet kristen.

- **Hebræer** (Ukendt forfatter)

Om Jesu enestående betydning for den nye pagt og Jesus som vores ypperstepræst.

- **Jakob**
Af Jesu bror¹⁰⁹ Jakob.
Om sammenhæng mellem tro og handling.
- **1. Peter**
Af apostlen Peter¹¹⁰.
Opmuntring til forfulgte kristne.
- **2. Peter**
Af apostlen Peter¹¹¹.
Om vranglære og Jesu genkomst.
- **1. Johannes**
Af apostlen Johannes.
Opfordring til at leve i lydighed og kærlighed.
- **2. Johannes**
Af apostlen Johannes.
Et brev til en menighed, som han kalder "den udvalgte frue". Menigheden holdes på den måde anonym for at beskytte den mod forfølgelse.
- **3. Johannes**
Af apostlen Johannes¹¹².
Et personligt brev til Gajus om en dårlig menighedsleder.
- **Judas**
Af Jesu bror Judas.
Advarsel mod falsk lære og ugudelig levevis¹¹³.

¹⁰⁹ Nogle af Jesu søskende nævnes i Matthæusevangeliet 13,55-56

¹¹⁰ Se 1. Peter 1,1

¹¹¹ Se 2. Peter 1,1

¹¹² Se 1. Johannes 1

¹¹³ Se Judas 3-4

Brevet til Romerne fik afgørende betydning for Martin Luther og dermed også reformationen. Reformationen blev indledt med Luthers kritik af den katolske kirkes afladsordning og andre forhold i 95 teser, som han slog op på kirkedøren i Wittenberg i Tyskland i 1517. Det gik op for Luther, da han læste brevet til Romerne, at det kun er troen, der har betydning for menneskets frelse og ikke religiøse holdninger eller ritualer.

Luther blev særligt glad for Romerne 1,16.17, hvor der står:

”Jeg skammer mig bestemt ikke over at fortælle budskabet om Jesus, for det indeholder en guddommelig kraft, som er i stand til at give evigt liv til alle, der tror på ham. Budskabet kom først til jøderne, men nu når det ud til alle mennesker. Kernen i budskabet er, at vi bliver accepteret af Gud og erklæret skyldfri bare ved at overgive os til ham i tro og leve i den tro. Der står jo også i Skriften: »Den retskafne får livet ved sin tro.«”

Paulus skrev brevet til Romerne, mens han opholdt sig i Korint, sandsynligvis i begyndelsen af år 57, før han tog til Jerusalem med hedningemenighedernes pengegave til de jødekristne¹¹⁴.

Jøder, der troede på Jesus, blev forfulgt af religiøse jøder, og det førte til optøjer flere gange i Rom. I år 49 fik det kejser Klaudius til at bandlyse alle jøder fra Rom¹¹⁵. Efter hans død i år 54 inviterede den nye kejser Nero jøderne tilbage. I mellemtiden havde ikke jødiske kristne overtaget kirkens ledelse, og det førte til en spænding i forståelsen af jødernes plads i Guds frelsesplan og gyldigheden af deres religiøse skikke.

¹¹⁴ Romerne 15,14- 29

¹¹⁵ Apostlenes Gerninger 18,2

Bibelsk tekst om det nye liv

Romerne 8,1-31

Så er der da nu ingen fordømmelse for dem, der tilhører Jesus Kristus. For gennem Kristus er jeg blevet sat fri ved den Ånds kraft, som bringer liv, og jeg lever ikke længere under syndens lov, som bringer død.

Loven var ikke stærk nok til at sejre over menneskets syndige natur, men Gud gav os sejr. Han sendte jo sin egen Søn ind i denne verden, for at han skulle leve under samme vilkår, som vi syndige mennesker levede under, og han gjorde ham til sydebuk for os alle. På den måde blev synden, som var i mennesket, dømt til døden.

Derfor kan vi, som nu lever under Åndens ledelse – og ikke under syndens herredømme – opfylde lovens gode hensigt. De, der lever under syndens herredømme, tænker i syndens tankebaner, mens de, der lever under Åndens ledelse, tænker i Åndens tankebaner. Syndens tanker fører til død, men Åndens tanker fører til liv og fred. Synd er nemlig oprør og fjendskab mod Gud. Synden hverken vil

eller kan underordne sig Guds vilje, og de, der lever et liv styret af synden, kan ikke behage Gud.

I, derimod, er ikke styret af synden, men af Ånden, hvis ellers Guds Ånd bor i jer. Men de, som ikke har Kristi Ånd, hører ikke Kristus til. Når Kristus bor i jer, skal legemet ganske vist dø engang, fordi synden bragte døden ind i verden, men Ånden giver nyt liv, fordi Kristus tog straffen for al synd på sig selv.

Og da Guds Ånd bor i jer, vil han, som oprejste Jesus fra de døde, også oprejse jeres dødelige legemer til sin tid og give jer det evige liv.

Altså, kære venner, da synden ikke længere har magt over jer, skal I ikke leve et syndigt liv.

Det syndige liv straffes med døden. Men hvis I ved Åndens kraft sætter en stopper for de syndige handlinger, skal I få det evige liv. Alle, som bliver ledt af Guds Ånd, er Guds børn.

Den Ånd, I har fået, gør jer ikke til slaver, for så kom I blot igen til at leve et liv i frygt. Nej, Guds Ånd gør det klart for jer, at I er Guds børn. Det er Guds Ånd i os, der gør, at vi kan kalde ham vores far. Det er Guds Ånd, der bekræfter over for vores egen ånd, at vi virkelig er Guds børn.

Da vi nu er blevet børn af Gud, som Kristus er det, kan vi regne med at få del i alt det, som Gud vil give sine børn. Er vi parate til at lide, som Kristus led, kan vi også regne med at få del i den samme herlighed, som han fik del i.

De lidelser, vi skal igennem her og nu, regner jeg ikke for noget i sammenligning med den herlighed, som vi skal opleve engang. Alt, hvad Gud har skabt, længes efter at få del i den herlighed, som hans børn engang skal få. Hele skaberværket lever under håbløshedens åg, ikke fordi det ønskede det, men fordi Gud måtte straffe de første menneskers ulydighed.

Dog er der håb. Alt det skabte vil engang blive sat fri fra den håbløse slavetilværelse og få del i den herlige frihed, som Guds børn skal opleve.

Vi ved, at alt det skabte til stædighed stønner og vrider sig som i veer. Selv vi, der har fået Guds Ånd som en forsmag på den kommende herlighed, stønner og sukker, mens vi med længsel venter på at blive frigjort fra kroppens begrænsninger og på at modtage alt, hvad Gud har til os som sine elskede børn.

Vi fik et fantastisk håb, da vi kom til tro. Man behøver jo ikke at håbe på det, man ser foran sig. Men når vi håber på det, vi endnu ikke har set, så gør vi det med udholdenhed og stor forventning.

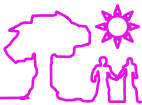
Desuden kommer Helligånden os til hjælp i vores magtesløshed, for vi ved ikke, hvordan vi bedst kan bede til Gud. Men så træder Ånden til og beder med dybe suk, som ikke kan udtrykkes i ord.

Gud kender det inderste i hjertet og ved, hvad Helligånden har i tanke, for Ånden beder inderligt på vores vegne og efter Guds vilje. Og vi ved, at Gud kan få det bedste ud af alting, når det gælder dem, der elsker ham – dem, som han har besluttet at kalde. Han kendte dem i forvejen, og han har bestemt, at de skal komme til at ligne hans Søn, så Jesus kan være den første af mange søskende.

Dem, Gud i forvejen har vedkendt sig, har han også kaldet. Og dem, han har kaldet, har han også frikendt, og dem, der er frikendt, får del i hans herlige og evige liv. Behøver jeg at sige mere? Når Gud er med os, hvem kan da besejre os?

7.2 Det kristne liv

Brevene i Det Nye Testamente viser, at Gud har besluttet at lade sit åndelige rige komme til udtryk gennem sit folk. De troende er ikke længere i pagt med synden men med Helligånden og er nu Kristi legeme.

Helligånden giver os et nyt liv i Kristus, så synden ikke længere har magten. Vi er ikke længere slaver af synden, for Helligånden kommer os til hjælp i vores magtesløshed. Og vi er ikke længere bundet af religiøse regler, men ved Helligåndens hjælp får vi sammen mulighed for at være en afspejling af Guds godhed.

Denne afspejling kan vi opøve ved forskellige praksisser, som hjælper os til ikke at handle i egen kraft men være afhængige af Gud og hinanden.

En praksis kan fx være, at vi møder andre mennesker i deres længsler. Når vi taler om længsler, får vi forbindelse med det, vi oprindeligt er skabt til. Derfra kan vi følges ad i en udforskning af, hvordan vi kommer tættere på denne virkelighed.

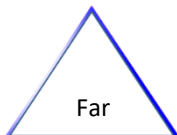
I det kristne liv har vi kastet et anker ind i evigheden, idet vi er i pagt med Gud og har adgang til at leve ud fra den evige virkelighed.

Gad vide hvad
Jesus ville gøre,
hvis han var
i min situation?

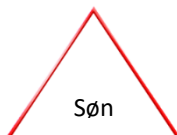

Det kristne liv kan fx afspejle sig i:

Far

- at vi lever i visdom, så vi kan skabe jorden og livet i henhold til den oprindelige tanke

Søn

- at vi lever troen ud og rækker ud med håb til andre mennesker

Helligånd

- at vi lever i bøn og lader Guds kraft gøre arbejdet

Praksisser

- Lyt til Gud og mennesker
- Stilhed
- Vandring i naturen
- Læsning i Bibelen
- Undervisning

Praksisser

- Handl på det hørte
- Ræk ud med håb og tro
- Vis nåde
- Vis omsorg
- Giv tid og penge

Praksisser

- Vær sammen om det
- Fællesskab
- Bøn
- Forbøn
- Sang

- Med en lyttende tilgang til Gud, mennesker og kontekster ser vi, at Gud arbejder omkring os, og vi opdager det, han allerede gør.

- Gud går foran og åbner døre for os. Vi må følge efter og handle, som Jesus ville gøre.

- Ingen af os kan være udtryk for Guds rige alene, fordi Gud i sig selv er fællesskab. Vi må være sammen om det.

7.3 Kirkens identitet

De første kristne blev betegnet som dem, der fulgte "Vejen", altså vejen til Gud. Det siges fx om Paulus, før han kom til tro, at han levede og åndede for at få udryddet alle dem, der holdt sig til "Vejen"¹¹⁶. Senere ændrer betegnelsen sig til "kristne"¹¹⁷, og deres forsamling kaldes "kirke".

Hvad er så kirken i dag?

Begivenheder

Mange mennesker forbinder kirken med større begivenheder i livet som fx dåb, bryllup eller begravelse. Det kan også være traditioner omkring fx jul eller højmesser, som fører til aktiviteter i kirkens bygninger og/eller organisation.

Organisation

Kirken kan også blive betragtet som en institution eller organisation, der er leverandør af ceremonier og omsorg. Organisationen medfører driftsaktiviteter som fx menighedsråd, ansættelser, indkøb, kirkebog, serviceydelser, vedligehold af bygninger og kirkegård.

Bygning

De fleste forbinder dog kirken med selve kirkebygningen med dens inventar og historie. Når der sættes lidt mere religiøse termer på det, kan bygningen også omtales som "Guds hus".

Dette er nogle af de mest almindelige folkelige forståelser af, hvad kirke er. De fortæller om en institution, som i princippet kan tilhøre en hvilken som helst klub, virksomhed eller religion, men de siger ikke meget om indhold eller mennesker.

¹¹⁶ Apostlenes Gerninger 9,1-2

¹¹⁷ Apostlenes Gerninger 11,26

Hvad er kirken ifølge Bibelen?

Ordet "kirke" kommer fra det græske ord "ekklesia", der betyder "en samling" eller "udkalte". "Ekklesia" er sammensat af "ek" (ud af) og "kaleó" (at kalde), og det er den mest almindelige oldgræske betegnelse for folkeforsamlingen i en bystat. Folkeforsamlingen mødtes som regel under åben himmel enten i byens teater eller på torvet.

Jesus brugte betegnelsen "kirke" om den gruppe mennesker, der senere ville følge ham, da han gav Simon navnet "Peter"¹¹⁸ og sagde: "Du skal hedde Peter, og på den klippegrund vil jeg bygge min menighed" (ekklesia)¹¹⁹. I Bibelen på hverdagsdansk, som der her citeres fra, er "ekklesia" ofte oversat til "menighed".

I Bibelen refererer "kirke" altså ikke til en bygning, men til mennesker. Paulus skriver fx: "Hils også menigheden (ekklesia) i deres hus (Oikon).¹²⁰". Han skriver her om en kirke i et hus. Det siger sig selv, at kirken dermed ikke kan være selve huset. Det er derimod en gruppe af mennesker.

Hvis kirken er det, som den er i de almindelige forståelser af kirke i dag, så er den i sin bedste version et sted, som kan samle folk og påvirke deres identitet. "Ekklesia" er derimod et folk, der samles på et sted og påvirker stedet ud fra deres identitet.

¹¹⁸ Jøderne blev under deres fangenskab i Babylon 586-538 f.Kr. påvirket af talesproget i det nybabylonske rige, som var aramæisk og akkadisk, og Jesus talte derfor aramæisk. På hebraisk/aramæisk er navnet "Kefas", som betyder klippesten. Når det oversættes til græsk, oversættes det til "Petros"

¹¹⁹ Matthæusevangeliet 16,18

¹²⁰ Romerne 16,5

I Bibelens terminologi er kirken ikke et sted, man besøger, men noget man er. Kirken er et fællesskab af mennesker, som følger vejen, og kirkens identitet handler om, hvordan disse mennesker har det med Gud og hinanden.

Kirken er en forsamling af mennesker, der elsker, vejleder og opbygger hinanden i relation med Gud.

Elsk hinanden

Gud er kærlighed, og kirken er som Kristi legeme kærlighed. Kirken er derfor kendetegnet ved kærlighed, mildhed, ydmyghed, forsoning, retfærdighed, sandhed og udholdenhed¹²¹.

Vejled hinanden

Bibelen opfordrer kristne til at vejlede og undervise hinanden, med henblik på at "vokse op til Kristus"¹²². Det skal organiseres, men det er ikke organisationen, begivenheden eller undervisningen, der er målet. Målet er, at kirken bliver som Kristus på Jorden.

Opbyg hinanden

Kirken er nemlig Kristi legeme, hvor lemmerne indbyrdes sørger for hinanden. Den er derfor kendetegnet ved mennesker, der betjener og opbygger hinanden med Kristus som forbillede¹²³.

Kirken er et fællesskab i kraft af pagten, hvor mennesker er hengivne til hinanden, ærer hinanden¹²⁴, lever i harmoni med hinanden¹²⁵, accepterer hinanden¹²⁶, tjener hinanden i kærlig-

¹²¹ 1. Korinter 13,4-7

¹²² Efeserne 4,11-15

¹²³ Johannesevangeliet 13,12-17

¹²⁴ Romerne 12,10

¹²⁵ Romerne 12,16; 1 Peter 3,8

hed¹²⁷, er venlige og medfølende med hinanden¹²⁸, formaner hinanden¹²⁹, opmuntre og tager sig af hinanden¹³⁰, er gæstfrie¹³¹ og elsker hinanden¹³².

Det græske ord "koinonia" bruges 19 steder i Bibelen til at beskrive det kristne fællesskab. Fællesskabet er en følge af enheden med Jesus i den nye pagt. Derfor bruges "koinonia" også i forbindelse med nadveren, som er tegnet på den nye pagt.

Kirken har brug for de rammer og den struktur, som kommer til udtryk i de folkelige forståelser af, hvad kirke er. Men det gør ikke selve rammerne og strukturerne til kirke. For Guds rige er et åndeligt rige, og hans kirke er ikke bygget af kampesten men af menneskehjertes.

Når Jesus besøgte templet, omtalte han dette og sin egen krop som det samme. Han udskiftede ved sin død det jordiske hus med sit åndelige rige. Og det åndelige rige får i dag krop i kirken, hvormed Gud møder mennesker med kærlighed og rækker ud til mennesker i nød.

For at Guds alliance med menneskeheden og kærlighed til mennesket kan få krop, må kirken derfor være mere end rammer og struktur.

¹²⁶ Romerne 15, 7

¹²⁷ Galaterne 5,13

¹²⁸ Efeserne 4,32

¹²⁹ Kolosserne 3,16

¹³⁰ 1. Tessalonikerne 5,11; Hebræerne 3,13; 10,24

¹³¹ 1. Peter 4, 9

¹³² 1. Peter 1,22; 1. Johannes 3,11

Rammefokus

Et fokus på kirkens rammer og struktur giver stabilitet, sikkerhed og sammenhold, fordi det gør det enkelt at afklare, hvad der er indenfor og udenfor. Det er befordrende og tryghedsskabende, så længe vi er enige.

Bygninger
& menighed

Etik & moral

Ritualer
& musik

Bibelsyn og spiritualitet

Når vi fokuserer på rammerne, bliver det vigtigt for os, om andre er indenfor eller udenfor rammerne, og opretholdelse af grænsen bliver afgørende for at opretholdelse af kirken. Altså, enten er du kristen eller ikke kristen. Diskussionen kommer så til at dreje sig om, hvor grænsen går mellem disse to kategorier.

Med fokus på rammerne lægger vi mærke til, om andre er med eller ej. Er du medlem, er du kirkegænger, er du i menighedsrådet, er du aktiv, mener du det rigtige?

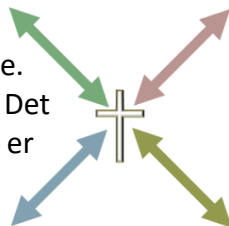
Udfordringen med rammerne er, at de bliver besnærende. Her kommer mennesker til at kæmpe for, at andre mennesker skal tænke og handle på samme måde som dem selv. Det giver mennesker, der ikke kan tilpasse sig rammerne, nogle knubs.

Som reaktion på de skader, religiøse fællesskaber på den måde kan påføre mennesker, vil nogle religiøse fællesskaber forsøge at rette op på problemerne ved at gøre rammerne slørede. Det giver dog andre problemer, fordi fællesskabet derved kan miste sin betydning for mennesker.

Centerfokus

Et fokus på kirkens centrum (Jesus) giver ikke den samme klarhed som et fokus på rammerne. Men det skaber liv, mening og efterfølgelse. Det lader kirken være defineret af sit center. Her er orientering vigtigere end placering.

Det betyder, at der lægges vægt på orienteringen hen mod Jesus, og mindre vægt på hvordan man placerer sig i forhold til bestemte forståelser og holdninger. Nogle er tættere på centret i viden og modenhed end andre, men alle er inkluderet.

Vi erkender, at vores erkendelser af Gud altid er foreløbige, så hvad, vi mener om dette eller hint for tiden, er ikke afgørende for kirken. Dette fokus værdsætter åbenhed, forandring og mangfoldighed, og det opbløder grænsen mellem os og dem.

Det centrale og afgørende er forholdet til Gud. Hvem eller hvad er det, vi vender os til; hvem eller hvad er det, vi tilbeder?

På et landbrug i Danmark vil landmanden ofte bygge et hegn (ramme) for at holde sit kvæg inde. På et landbrug i et land, hvor der er uendelige landområder, vil landmanden ikke være i stand til at bygge hegn om hele landområdet. Sådant et sted graver landmanden i stedet et vandhul (center). Dyrene går ikke for langt væk fra vandhullet, fordi deres liv afhænger af vandet. På samme måde giver et fokus på centeret føde til de sultne uden at spærre dem inde.

7.4 Menneskets identitet

Ordet "identitet" kommer fra det latinske ord "idem", der betyder "den samme". Generelt betyder identitet, at der er en lighed, eller at noget er det samme som noget andet. Hvis der er lighed mellem to objekter, siger man, at de to objekter er identiske. I modsætning hertil vil to objekter, der ikke er identiske, være karakteriseret ved en synlig eller målbar forskel mellem de to.

Vi er skabt fuldendte og med en lighed med Gud. I syndefaldet opstår der en synlig forskel, hvor tilhørsforholdet ikke længere er givet. Forskellen giver et grundlæggende misforhold, som gøres synlig, så der kan handles på det, da Gud giver os loven.

Men loven fjerner ikke det grundlæggende misforhold, og Gud sender derfor sin egen søn for at forlige sig med os. Og han sender os Helligånden for, at vi kan gribe forligelsen og den nye fuldendthed.

Den menneskelige identitet er naturligt påvirket af både den oprindelige fuldendthed i skabelsen, skammen i syndefaldet og erkendelsen af skyld under loven.

Gad vide
hvorfor jeg
stiller så mange
spørgsmål?

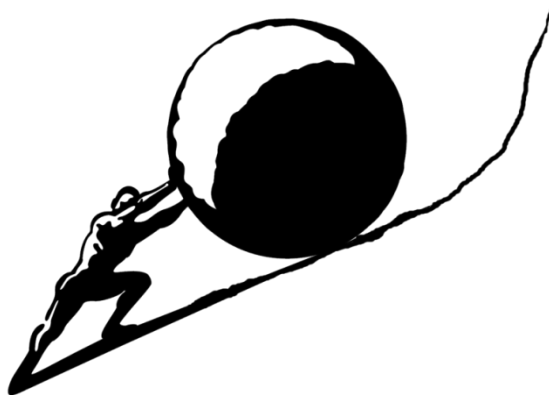
Når vi under loven erkender den fortabte situation, kan vi enten vælge at gå de religiøse veje eller gå evangeliets vej.

De religiøse veje

På de religiøse veje kan vi enten erkende eller benægte syndefaldet.

- Den første mulighed er, at vi erkender syndefaldet og anerkender loven. Så forsøger vi at forbedre os og stræber efter at blive så syndfrie som muligt. Reaktionen lyder ofte således: "Jeg ved godt, at jeg ikke er perfekt, men jeg forsøger at være et godt menneske" eller "Ja, jeg synder, men jeg overholder de religiøse regler".
- Den anden mulighed er, at vi benægter syndefaldet, lytter til den indre modstand mod at føle sig fordømt og nægter at anerkende loven. Reaktionen her kan lyde: "Det står ikke så slemt til med mig, og jeg behøver ikke religiøse regler for at være et godt menneske".

Begge tilgange indebærer, at vi som mennesker forsøger at leve så godt som muligt. Og begge reaktioner fører meget let til selvretfærdighed og "religiøse" kampe og argumenter for, hvorfor det ene eller det andet er det rigtige.

De religiøse veje er grundlæggende i overensstemmelse med karmaloven, som siger, at det, du sender ud, får du tilbage. Karmaloven er som sådan en religiøs naturlov om årsag og virkning, som bestemmer, at vi før eller siden modtager følgerne af det, vi gør.

Ifølge karmaloven har vi selv ansvaret for vores liv, fordi alt det, der sker, er en følge af vores tidligere handlinger. I buddhismen stræbes der, under erkendelse af karmaloven, efter at gøre så meget godt, at det samlet set bidrager til det enkelte menneskes vej mod den endelige udslukkelse af lidelse. I andre religioner stræbes der efter at gøre så meget godt, at man gør sig fortjent til noget godt enten før eller efter døden.

I Bibelen ses det også tydeligt, at de religiøse anser karmaloven som et grundlæggende princip. Jesu disciple var religiøse, da de begyndte at følges med Jesus. Derfor reagerer de også religiøst i flere situationer. Det ses blandt andet, da Jesus helbreder en blind mand. Før helbredelsen spørger disciplene Jesus, hvorfor manden er født blind, og om det skyldes hans egne eller hans forældres synder¹³³. Jesus forklarer dem så, at den sammenhæng slet ikke findes.

¹³³ Johannesevangeliet 9,1-3, se side 155

Evangeliets vej

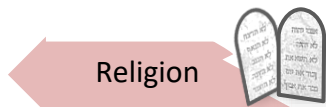
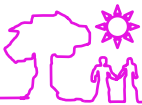
Det gode budskab (evangeliet) er, at findes en anden vej end de religiøse veje. Evangeliets vej indebærer, at vi erkender syndefaldet, anerkender loven og erkender, at vi intet kan gøre ved det. Det er et håbløst sisyfosarbejde, når vi selv forsøger at forbedre os.

Ved at tage imod pagten med Jesus, får vi en ny identitet. Den nye identitet er den identitet fra skabelsens morgen, som vi længes efter. Og Jesus giver den til os i pagten helt uafhængigt af vores stræben. Helligånden åbenbarer identiteten for os og hjælper os til at gribe mere af den. På den måde genskabes Guds rige i os, og når Gud engang gør alting nyt, skal vi leve med en fuldkommen identitet for evigt.

Paulus skriver følgende¹³⁴:

Alle, som prøver at blive accepteret af Gud på grundlag af lovgerninger, lever under Guds dom. Der står jo skrevet: »Enhver, som ikke holder fast ved og handler efter alt, hvad der er skrevet i denne lov-bog, kommer under Guds dom.« Det skulle være klart for enhver, at ingen opnår det evige liv ved at overholde Toraen. Der står jo skrevet: »Den retskafne får livet ved sin tro.« Men Toraen bygger ikke på tro, men på overholdelse af alle lovene. Der står jo skrevet: »Den, der overholder alle disse love, vil få livet derved.« Nu har Kristus frikendt os fra den dom, som følger af ikke at kunne overholde alle lovene. Det gjorde han ved selv at gå ind under dommen i stedet for at lade dommen ramme os. Da Jesus døde på korset, oplevede han Guds dom, for der står skrevet: »Den, der hænges op på et stykke træ, er under Guds dom.« Da Jesus døde i stedet for os, nåede den velsignelse, som var lovet Abraham, ud til alle folkeslagene. Det betyder også, at det er ved tro, vi modtager Helligånden, som blev lovet os.

¹³⁴ Galaterne 3,10-14

Det, jeg er i skabelsen, kan jeg genfinde i mine længsler

- efter bare at være
- efter at blive anerkendt og elsket ubetinget
- efter at være fejlfri
- efter et sind uden sår

Når jeg ser mig selv i syndefaldet, ser jeg min skam

- over at være forkert
- over at være uperfekt
- over at være mig

Når jeg ser mig selv under loven, oplever jeg skyld og modstand

- jeg ved godt, at jeg ikke altid gør det rigtige, men det vækker en modstand i mig at få det at vide
- Jeg forsøger at forbedre mig eller kæmper for at blive accepteret, som jeg er

Evangelium

Ved Helligånden

Et nyt menneske i relation med Gud
Fuldendt skabt i Guds billede
Værd at være sammen
med

Fuldendt

Under nåden

Frigivet, tilgivet og skyldfri
Uden skam
Værd at dø for

Frisat

Under loven

Faldet og skyldig
Dømmes som fortjent
Skamfuld

fordømt

Når jeg ser mig selv under loven, oplever jeg skyld og modstand

- jeg ved godt, at jeg ikke altid gør det rigtige, men det vækker en modstand i mig at få det at vide
- jeg erkender, at jeg ikke er i stand til at leve op til Guds standarder

Når jeg ser mig selv under nåden, ser jeg mig, som Jesus ser mig

- jeg er fri
- jeg er helt mig selv
- jeg er værd at dø for

Når jeg ser mig selv ved Helligånden, ser jeg mere og mere af, hvem jeg egentlig er under nåden

- jeg er en ny skabning
- jeg er uendelig elsket
- Jeg er udrustet
- jeg er som Jesus

Identiteten i skabelsen - *Fuldendt*

I skabelsen er vi skabt til relation med Gud og med andre mennesker. Vi er skabt i Guds billede og fuldendte, kun lidt ringere end Gud. Og Gud går sammen med os rundt på Jorden som en ven. Vores opgave er at tage Jorden i besiddelse og herske over den, hvilket vil sige at fortsætte arbejdet med skaberværket. Identiteten som fuldendte skabninger i Guds billede er et grundvilkår, og vi er fuldt ud trygge og hvilende i os selv og Guds nærvær. Vi behøver ikke engang at overveje vores identitet, fordi vores indre, ydre og naturen er i fuld harmoni.

Identiteten i syndefaldet - *Skamfuld*

Syndefaldet etablerer en skambaseret identitet i os. Vi gør gang på gang ting, vi ikke skulle have gjort, og det giver os en trang til at skjule os. Og det kan være svært at acceptere tilgivelse, selv om den bliver tilbudt til os, fordi vi inderst inde helst bare vil gemme os. Skam er en gift, der holder os fra at leve et liv i frihed. Den ødelægger relationer, dræber selvværd og fjerner håb om tilgivelse.

Identiteten under loven - *Fordømt*

Små og store overtrædelser medvirker til at nedbryde vores forhold til andre mennesker, os selv og Gud. De påvirker selvforståelsen og identiteten negativt, så vi grundlæggende føler os forkerte og skamfulde. Loven synliggør både egne og andres fejltrin og gør dem større, så det, der opbygger skam, bliver synlig og mulig at lægge afstand til. Men loven giver os også følelsen af at være fordømte, når vi ikke følger den.

Identiteten under nåden *Frisat*

I den nye pagt under Guds nåde er skylden betalt. Det betyder, at vi over for Gud står uden skam. Gud har vist os, at vi er værd at dø for. Og han har gjort det, selvom vi ikke har gjort noget for ham, og på trods af alt det vi gør mod ham. Jesus kom for at genoprette os og sætte os fri til at leve i fællesskab med Gud og med andre mennesker. Han giver os fred med Gud og med andre mennesker, genopretter de ødelagte relationer, tager os ud af skam og ensomhed og giver os adgang til Guds kærlighed.

Paulus skriver¹³⁵:

”Også mit liv var engang styret af de jødiske love. Men jeg blev løst fra dem for at kunne leve for Gud. Mit gamle liv er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke, som jeg gjorde før, men nu lever Kristus i mig. Alt, hvad jeg gør, det gør jeg i troen på Guds Søn, som elskede mig og gav sit liv for mig. Jeg står fast på, at Gud accepterer os alene på grund af sin nåde. Hvis det var muligt at blive accepteret af Gud ved blot at overholde de jødiske love, så døde Kristus jo til ingen nytte!“

Identiteten ved Helligånden *Fuldendt*

Helligånden giver os kraft til at gribe hvem, vi i virkeligheden er i Jesus. Der er ikke noget, vi skal hen til; vi er der allerede. Alt, hvad vi er ved at lære, er, hvordan vi kan forblive i, udforske og opdage alt det, Gud er for os, og vi er i ham.

Vi er trådt ind under nåden, men Gud har ikke fjernet os fra verden. Vi lever stadig i en verden med både gode og dårlige situationer, og alle situationer kalder alle på vores identitet. Jesus giver os mulighed for at være det, vi egentlig er (uden skyld), og Helligånden giver os kraft til at vokse i denne identitet (uden skam).

¹³⁵ Galaterne 2,19-21

Bibeltekst om Adam og Jesus

Paulus skriver om, hvordan synden kom ind i verden ved ét menneske, Adam, og hvordan ét menneske, Jesus, overvandt det onde.

Romerne 5,12-21

Det første menneske, Adam, bragte synden ind i verden, og synden førte døden med sig. Sådan fik døden magt over alle mennesker, fordi alle syndede. Synden var i verden, inden loven kom, men den kunne ikke udpeges, så længe der ingen lov var. Døden herskede derfor også i verden, før loven kom, det vil sige fra Adam til Moses. Selv de, der ikke var ulydige mod Gud på samme direkte måde som Adam, måtte dø.

Adam kan sammenlignes med Jesus i den forstand, at ét menneskes handling har fået konsekvenser for hele menneskeheden. Men hvor ét menneskes ulydighed førte til død for et utal af mennesker, bragte ét andet menneskes lydighed Guds vældige kærlighed og nåde ud til et utal af mennesker.

Efter at ét menneske havde forsyndet sig, måtte Gud afsige dommen over os mennesker og erklære os skyldige. Men efter at mange mennesker havde forsyndet sig, gav Jesus Kristus frivilligt sit liv for os, og derved kunne Gud erklære os skyldfri.

Det var ét menneskes synd, som førte til, at døden fik herredømmet over menneskene. Men det var ét menneskes gave, som fører til, at livet får herredømmet over alle, som tager imod Guds overstrømmende nåde og tilgivelse i Jesus Kristus.

Det vil altså sige, at ét menneskes forkerte handling førte til fordømmelse og død for alle mennesker. Men det var også ét menneskes rigtige handling, der førte til frikendelse og liv for alle mennesker.

Ét menneskes ulydighed førte til, at mange andre gjorde oprør mod Gud. Men det er også ét menneskes lydighed, der fører til, at mange andre ønsker at gøre Guds vilje. Da loven kom til, voksede synden.

Men da synden blev større, blev Guds nåde endnu større. Før havde synden herredømmet, og det førte til død. Men hos dem, som har opnået Guds tilgivelse, er det nåden, som har herredømmet, og det fører til det evige liv ved Jesus Kristus, vores Herre.

7.5 Jordens nyskabelse

Johannes Åbenbaring indeholder syner og åbenbaringer, som Johannes modtog, mens han var fange på øen Patmos i år 95 e.Kr., mens Domitian var kejser i Rom. Domitian var en forfærdelig tyran, der forfulgte de kristne voldsomt og fx uden forvarsel pludselig kunne finde på henrette sine middagsgæster.

Bogen har to hovedafsnit. Første hovedafsnit, kapitel 1-3, består af breve til syv menigheder i Lilleasien. Kapitel 1 indleder med at fortælle om baggrunden for bogen, som er, at Johannes møder Jesus i et syn på Patmos, og Jesus dikterer de syv breve, der udgør de næste to kapitler.

Andet hovedafsnit, kapitel 4-22, består af syner og åbenbaringer om fremtiden. Synerne handler om den åndelige kamp om herredømmet på Jorden. Synerne overlapper til dels hinanden i tid, hvilket er normalt i en cirkulær semitisk fortællestil. Men det gør dem vanskeligt tilgængelige for os, som har tradition for kronologisk opbyggede fortællinger. Synerne afsluttes med en forudsigelse af dommedag og skabelsen af en ny himmel og en ny jord.

Den nye jord og den nye himmel fremstår ikke som et fjernt sted. De synes tværtimod at være en eller flere dimensioner, som med Jesu genkomst bliver fuldt ud tilgængelig for os, og som vi ved Guds ånd kan ane i glimt lige nu.

Bibeltekst om en ny himmel og en ny jord¹³⁶

Johannes Åbenbaring 21,1-4

Derefter så jeg en ny himmel og en ny jord, for den første himmel og den første jord var forsvundet, og havet var der ikke mere.

Jeg så den hellige by, det ny Jerusalem, komme ned fra Himlen parat til at tage imod sine indbyggere som en brud, der har smykket sig og er parat til at møde sin brudgom.

Johannes Åbenbaring 22,1-5

Så viste englen mig en flod med livgivende vand, rent og klart som krystal. Den udsprang fra Guds og Lammets trone, som står i byen, og floden fortsatte ned midt gennem byens hovedgade. På hver side af floden voksede livgivende træer. Det er træer, der bærer frugt 12 gange om året, en gang hver måned, og bladene er til lægedom for folkeslagene.

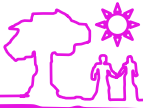
Så hørte jeg en høj stemme fra tronen: »Se! Guds bolig er nu hos menneskene. Han vil bo sammen med dem, og de skal være hans folk.

Han vil tørre hver en tåre af deres kind, og der skal ikke længere være død eller sorg, skrig eller smerte. Alt det gamle er forbi.«

Enhver forbandelse er bandlyst, for byen er under ledelse af Gud selv og Lammet, og Guds tjenere er altid parate til at tjene ham. De får lov til at se hans ansigt, og de går rundt med hans navn på panden.

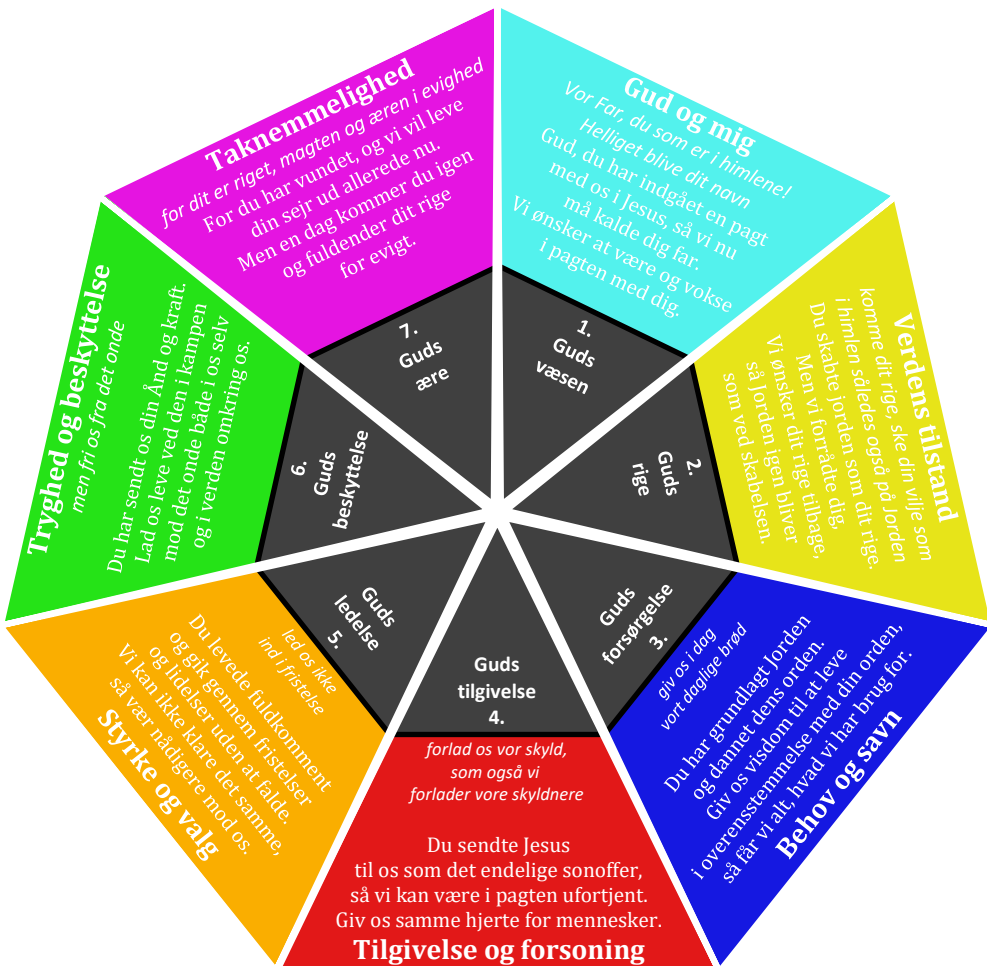
Der skal ikke være nat mere, og de vil ikke have brug for nogen lampe eller for solens lys, for Gud Herren vil lyse for dem, og de skal være hans medregenter i al evighed.

¹³⁶ Jesu egen fortælling om de sidste tider kan læses i Matthæusevangeliet kapitel 24. I Det Gamle Testamente kan der læses om de sidste tider i Daniels Bog kapitel 7.

7.6 Fadervor

Struktur, indhold og figuren til refleksion efter hvert kapitel i denne bog er bygget op om Fadervor. Den nye pagt betyder, at vi nu kan kalde Gud vores far og arbejde sammen med ham for, at livet og Jorden igen skal blive som ved skabelsen.

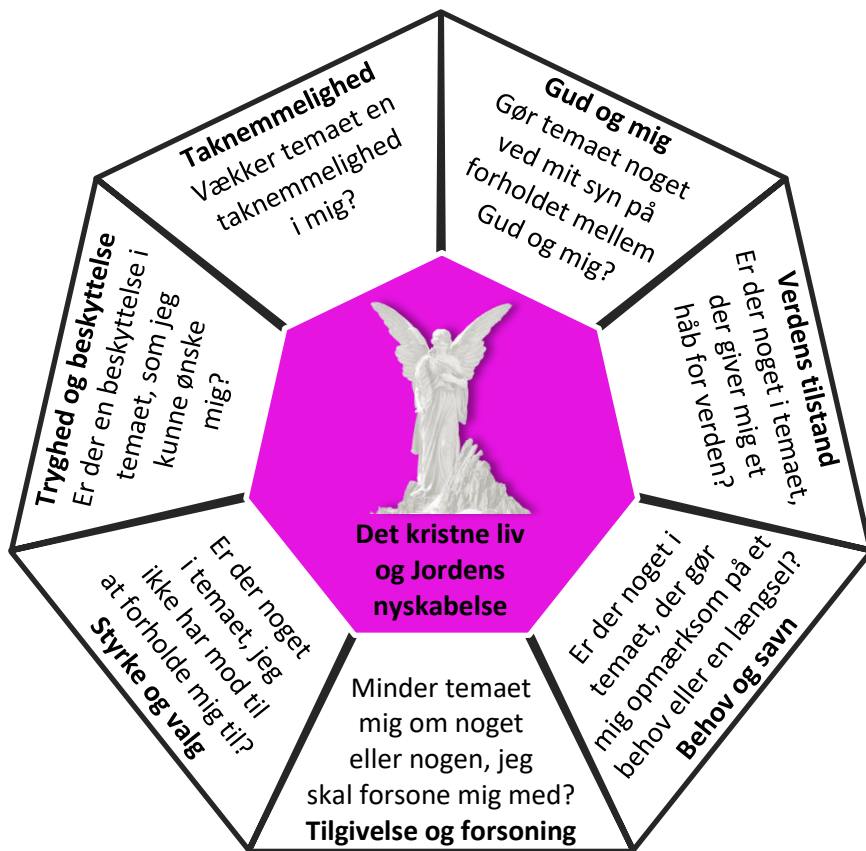

- 1. Gud og mig**
Vor Far, du som er i himlene! Helliget blive dit navn.
Guds væsen
Gud, du har indgået en pagt med os i Jesus, så vi nu må kalde dig far.
Vi ønsker at være og vokse i pagten med dig.
- 2. Verdens tilstand**
Komme dit rige, ske din vilje som i himlen således også på Jorden.
Guds rige
Du skabte jorden som dit rige. Men vi forrådtte dig.
Vi ønsker dit rige tilbage, så Jorden igen bliver som ved skabelsen.
- 3. Behov og savn**
Giv os i dag vort daglige brød.
Guds forsørgelse
Du har grundlagt Jorden og dannet dens orden.
Giv os visdom til at leve i overensstemmelse med din orden,
så får vi alt, hvad vi har brug for.
- 4. Tilgivelse og forsoning**
Forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.
Guds tilgivelse
Du sendte Jesus til os som det endelige sonoffer,
så vi kan være i pagten ufortjent.
Giv os samme hjerte for mennesker.
- 5. Styrke og valg**
Led os ikke ind i fristelse.
Guds ledelse
Du levede fuldkomment og gik gennem fristelser og lidelser
uden at falde.
Vi kan ikke klare det samme, så vær nådigere mod os.
- 6. Tryghed og beskyttelse**
Men fri os fra det onde.
Guds beskyttelse
Du har sendt os din Ånd og kraft.
Lad os leve ved den i kampen mod det onde
både i os selv og i verden omkring os.
- 7. Taknemmelighed**
For dit er riget, magten og æren i evighed.
Guds ære
For du har vundet, og vi vil leve din sejr ud allerede nu.
Men en dag kommer du igen og fuldender dit rige for evigt.

7.7 Refleksion

Hvordan ender det hele?

Gud

Afspejling

Nyskabelse

Video om mødet
med skt. Peter¹³⁷

YouTube
Q6JExkgVXQE

¹³⁷ Vær opmærksom på, at forestillingen om Skt. Peter ved Himmels port alene er en sjov fortolkning af Matthæusevangeliet 16,19. Der er ingen teologisk belæg for en sådan fremstilling. Men videoen siger alligevel noget om det centrale i de bibelske fortællinger om adgangen til Himmelen, som fås i den nye pagt og alliance med Jesus.

Bogens anvendelse

Guide til studiegruppe
eller kursus

Lav selv en studiegruppe eller et kursus

Enhver kan tage initiativ til at etablere en studiegruppe eller et kursus med udgangspunkt i denne bog. På de følgende sider er der korte vejledninger til, hvordan det kan gøres.

Bogen henvender sig til folk på kanten af kirken. og har ikke til hensigt at få folket ind i kirken, men at få kirken ud i folket. Der opfordres derfor til, at bogen *ikke anvendes i kirker* i forbindelse med studiegrupper eller kurser.

Hvis der etableres kurser eller studiegrupper kan det gøres enten privat eller i et samarbejde med en aftenskole, en virksomhed, en uddannelse, et plejehjem, et herberg eller andre ikke-kirkelige organisationer, hvor kurset eller studiegruppen etableres udenfor kirkelige rammer.

Bogen og kursusoplæg er udviklet på baggrund af flere kursusforløb, der er gennemført på en aftenskole i regi af Kirke på vej, som er et initiativ i Roskilde Stift i Folkekirken.

Studiegruppe i Gud

Hvis bogen anvendes i en studiegruppe, kan forløbet kaldes "Studiegruppe i Gud". En studiegruppe består af tre til syv personer, hvoraf en eller to er gruppeledere. En gruppe skal på den ene side ikke være større end, at alle kan komme til orde. På den anden side skal den kunne fungere, selvom en deltager er fraværende ved et møde. Gruppen aftaler selv, i hvilket omfang, der skal serveres fx kaffe og vand ved møderne. En mulighed er også at mødes på en café eller et værtshus.

Studiegruppen kan etableres privat eller i samarbejde med en aftenskole eller i andet "ikke-kirkeligt" regi. Gruppen mødes syv gange. Hvert møde varer omkring 1½ time. Der behandles et tema per møde, og deltagerne læser om det aktuelle tema før hvert møde.

Hvis bogen uddeles ved det første møde, kan deltagerne her præsentere sig for hinanden og introduceres til forløbet. Deltagerne kan på skift præsentere sig med navn og nogle få ord om, hvorfor de har valgt at deltage i studiegruppen og deres forventninger til forløbet.

Herefter kan hver deltager gives tid til at præsentere sig selv lidt dybere på baggrund af følgende stikord:

- Min situation i livet
- Mit forhold til Gud

Hvad ønsker du,
der er i kassen?

Gruppeledere

Gruppeledere i en studiegruppe har til opgave at koordinere og indkalde til gruppens møder. Koordineringen kan fx indebære aftaler om, hvordan deltagerne på skift er ansvarlig for servering. Hvis det anses for relevant, kan gruppelederen udsende en e-mail eller sms med påmindelse om næste møde i gruppen.

Gruppeledernes opgave ved møderne er at byde velkommen og være ordstyrer i det omfang, det er nødvendigt. Ordstyreropgaven indebærer at indlede og give plads til alle deltagere. I en studiegruppe må samværet gerne være uformelt og skabe mulighed for at drøfte personlige forhold.

Drøftelserne i gruppen kan eventuelt understøttes af den gennemgående figur, som afslutter hvert kapitel.

Ressourcebehov

- 1 - 2 gruppeledere
- 1 bog per deltager

Grundkursus i Gud

Hvis bogen anvendes til et kursusforløb, kan kurset kaldes "Grundkursus i Gud". Kurset etableres i samarbejde med en aftenskole eller i andet "ikke-kirkeligt" regi. Det består af syv samlinger med hver sit tema. Hver samling varer 1½ - 2 timer.

Første del af en samling består i et oplæg, hvor en oplægsholder gennemgår det aktuelle tema. Oplægsholderen deltager kun i denne første del. Det sker for at skabe åbne drøftelser og ikke spørgerunder i anden del.

Anden del af en samling består i gruppedrøftelser. Her drøftes samlingens tema og spørgsmål på baggrund af oplægget. Hver gruppe består af fem til ti personer, hvoraf en eller to er gruppeledere.

En gruppe skal på den ene side ikke være større, end at alle kan komme til orde. På den anden side skal den kunne fungere, selvom en eller to deltagere er fraværende ved en samling.

Oplægsholder

Oplægsholderen skal have kendskab til de bibelske fortællinger og til Gud samt være i stand til at formidle indholdet i de syv temaer. Det er oplægsholderens opgave at sætte sig ind i temaerne og præsentationsmaterialet samt vælge hvilke hovedbudskaber, oplæggen skal indeholde. På den baggrund gennemføres oplæg, som ved hver samling maksimalt må have en varighed af 45 minutter. Det vil være nødvendigt at prioritere i og udelade noget af det materialet. Oplægsholderens opgave er at lægge op til en kvalificeret drøftelse i grupperne.

Gruppeledere

Gruppeledernes opgave er at understøtte gode samtaler. Det gør de ved at fokusere samtalerne på temaet og på deltageres personlige erfaringer dermed. Der skal udvises respekt for deltagerne, som er eksperter i deres egne liv, og de skal gives mulighed for at fortælle om deres perspektiver ud fra egne erfaringer.

Gruppeledernes opgave er at hjælpe deltagerne til også at respektere og anerkende hinanden. Det gøres blandt andet ved at sikre, at alle deltagere får mulighed for at komme til orde.

Den gode samtale vil ofte indebære, at deltagerne deler personlige erfaringer, længsler eller kampe med det aktuelle tema. Vær opmærksom på, at holdninger og synspunkter, som kan fremføres uden at have noget på spil, ofte kan være ufrugtbare for en samtale, fordi de, kan skabe modstand og kan hindre åbenhed i en gruppe.

Gruppeledernes opgave er også at holde tiden. Det er vigtigt at respektere sluttidspunktet, også selvom temaet ikke er drøftet færdigt. Deltagerne må meget gerne forlade drøftelsen med en oplevelse af, at der var mere at samtale om, da det er et godt oplæg til egen refleksion. Drøftelserne kan eventuelt understøttes af den gennemgående figur, som afslutter hvert kapitel.

Ressourcebehov

- 2 gruppeledere
- 1 oplægsholder
- Samarbejdspartner
- 1 bog per deltager

Kursusmateriale

Kursusmaterialet består af:

- Bog: Gud for begyndere
 - PowerPoint
- (Findes på <https://payhip.com/gud>)

Kilder

Bogens indhold er blevet til på baggrund af forskellige kursusforløb på en aftenskole. Hovedkilderne hertil har været nedenstående.

Bibelen på hverdagsdansk, Scandinavia, 2009

Bibelskarkaeologi.dk, 2019

Biblegateway.com, 2019

Biblehub.com, 2019

Centerforhistorieformidling.dk, 2019

Hirsch, Alan & Frost, Michael, The Shaping of Things to Come: Innovation and Mission for the 21st-Century Church, 2003

Josephus, The Jewish War, Penguin, 1981

Pixabay.com, 2019

Schwarz, Christian A., Den trefoldige kunst at opleve Gud, Forlaget Royal, 1999

Straarup, Sven, Svens bibeloversigt, kristentf.dk, 2019

Thebiblejourney.org, 2019

Wikipedia.org, 2019